

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

MANDAT

VII

IZREDNA
SEJA

39

SEJNI ZAPISI DRŽAVNEGA ZBORA 39. IZREDNA SEJA

(6. december 2016)

SLOVENIJA JE DEMOKRATIČNA REPUBLIKA. SLOVENIJA JE PRAVNA IN SOCIALNA DRŽAVA.
SLOVENIJA JE DRŽAVA VSEH SVOJIH DRŽAVLJANK IN DRŽAVLJANOV, KI TEMELJI NA TRAJNI IN NEODtujlivi PRAVICI SLOVENSKEGA NARODA DO SAMODOLČNE
PO NAČELU BELTVE OBLASTI NA ZAKONODAJNO, IZVRŠILNO IN SODNO.
V SLOVENIJI IMA OBLAST LJUDSTVO, DRŽAVLJANKE IN DRŽAVLJANI JO IZVRŠUJEJO NEPOSREDNO IN ZVOLITVANO.

UVOD

Državni zbor kot najvišja predstavniška in zakonodajna institucija v Republiki Sloveniji, ki opravlja tudi vse ostale funkcije sodobnega parlamenta, izvaja večji del svojih pristojnosti na rednih in izrednih sejah. Seje javnost lahko spremlja v dvorani ali preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina sej pa postane pregledno dostopna v obliki sejnih zapisov.

Državni zbor vsako sejo zvočno posname. Simultano ob zvočnem zajemanju nastaja besedilo, ki je na spletu dostopno s približno polurnim zamikom. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorjene besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo na spletnem naslovu zamenja prvi zapis.

Besedilo celotne seje se izda tudi v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapisi vsebuje dnevni red, sprejet na seji Državnega zbora, kazalo, iz katerega je razviden potek seje in v katerem so točke dnevnega reda in govorniki, osrednji del je besedilo seje, zapisano v prvi osebi, na koncu pa je dodan še indeks govornikov.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. 39. izredna seja (6. december 2016)

ISSN 2385-9490

Pripravi: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt Kavšek, dr. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2017

www.dz-rs.si

DNEVNI RED 39. IZREDNE SEJE

1. točka dnevnega reda: PREDLOG PRIPOROČILA VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE V ZVEZI Z ALARMANTNIM STANJEM ZARADI NEGATIVNIH DEMOGRAFSKIH TRENDOV IN NJENE NEODZIVNOSTI, EPA 1620-VII

2. točka dnevnega reda: PONOVNO ODLOČANJE O ZAKONU O IZVRŠEVANJU PRORAČUNOV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETI 2017 IN 2018 (ZIPRS1718), EPA 1487-VII

VSEBINA

Določitev dnevnega reda	5
2. točka dnevnega reda: PONOVO ODLOČANJE O ZAKONU O IZVRŠEVANJU PRORAČUNOV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETI 2017 IN 2018 (ZIPRS1718), EPA 1487-VII.....	5
MILAN OZIMIČ.....	5
URŠKA BAN.....	6
TILEN BOŽIČ.....	6
URŠKA BAN.....	7
MAG. MARKO POGAČNIK.....	8
MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ.....	9
JANKO VEBER.....	9
MIHA KORDIŠ.....	10
JERNEJ VRTOVEC.....	10
1. točka dnevnega reda: PREDLOG PRIPOROČILA VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE V ZVEZI Z ALARMANTNIM STANJEM ZARADI NEGATIVNIH DEMOGRAFSKIH TRENDOV IN NJENE NEODZIVNOSTI, EPA 1620-VII.....	11
IVA DIMIČ.....	11
UROŠ PRIKL.....	13
PETER POGAČAR.....	13
SUZANA LEP ŠIMENKO.....	14
UROŠ PRIKL.....	15
MARIJA BAČIČ.....	17
MIHA KORDIŠ.....	18
JERNEJ VRTOVEC.....	19
MIRJAM BON KLANJŠČEK.....	22
IRENA GROŠELJ KOŠNIK.....	23
IVA DIMIČ.....	24
MAG. JULIJANA BIZJAK MLAKAR.....	25
MAG. BOJANA MURŠIČ.....	26
IVA DIMIČ.....	28
PETER POGAČAR.....	28
JERNEJ VRTOVEC.....	28
DR. LÁSZLÓ GÖNCZ.....	29
IVA DIMIČ.....	30
MARIJAN POJBIČ.....	31
IVA DIMIČ.....	34
MAG. TANJA CINK.....	34
IVA DIMIČ.....	36
UROŠ PRIKL.....	36
IVA DIMIČ.....	38
SUZANA LEP ŠIMENKO.....	39
IVA DIMIČ.....	40
DR. JASNA MURGEL.....	41
NINA PIRNAT.....	42
FRANC JURŠA.....	43
PETER POGAČAR.....	44
IVA DIMIČ.....	45

Državni zbor VII. mandat

39. izredna seja 6. december 2016

Predsedujoči: dr. Milan Brglez.....predsednik Državnega zbora
Matjaž Nemec.....podpredsednik Državnega zbora
Primož Hainz.....podpredsednik Državnega zbora

Seja se je začela 6. decembra 2016 ob 14. uri.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Spoštovani kolegice poslanke in kolegi poslanci, gospe in gospodje!
Začenjam 39. izredno sejo Državnega zbora, ki sem jo sklical na podlagi prvega odstavka 58. člena ter prvega odstavka 60. člena Poslovnika Državnega zbora.

Obveščen sem, da se današnje seje ne morejo udeležiti naslednje poslanke in poslanci: gospa Nada Brinovšek, gospa Marinka Levičar, gospa Ljudmila Novak od 16. ure dalje, dr. Milan Brglez od 16.30 do 20. ure, gospod Bojan Podkrajšek, gospod Igor Zorčič, dr. Franc Trček, mag. Matej Tonin, gospod Jožef Horvat, dr. Dragan Matić od 15.30 dalje, Matjaž Hanžek, mag. Branko Grims, gospod Janez Janša in gospod Ivan Hršak.

Na sejo sem vabil predstavnika Državnega sveta k 2. točki ter predstavnike Vlade k obema točkama dnevnega reda. Vse prisotne lepo pozdravljam!

Prehajamo na **določitev dnevnega reda** 39. izredne seje Državnega zbora. Predlog dnevnega reda ste prejeli v torek, 29. novembra 2016, s sklicem seje. O predlogu dnevnega reda bomo odločali v skladu s prvim odstavkom 64. člena Poslovnika Državnega zbora. Predlogov za širitev dnevnega reda seje nisem prejel. Zboru predlagam, da za današnjo sejo določi dnevni red, kot ste ga prejeli s sklicem.

Prehajamo na odločanje. Poslanke in poslance prosim, da preverijo delovanje glasovalnih naprav.

Glasujemo. Navzočih je 70 poslank in poslancev, za je glasovalo 70, proti nihče. (Za je glasovalo 70.) (Proti nihče.)

Ugotavljam da je dnevni red 39. izredne seje Državnega zbora določen.

Prehajamo na **2. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA PONOVRNO ODLOČANJE O ZAKONU O IZVRŠEVANJU PRORAČUNOV REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETI 2017 IN 2018.**

Državni svet je na 25. izredni seji 24. 11. 2016 zahteval, da Državni zbor na podlagi tretje

alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije pred razglasitvijo ponovno odloča o Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018.

Za obrazložitev zahteve dajem besedo predstavniku Državnega sveta, gospodu Milanu Ozimiču.

MILAN OZIMIČ: Spoštovani gospod predsednik, spoštovani poslanke in poslanci!

Predlagani veto je nekako posledica dogajanja v zvezi s postopkom oblikovanja in sprejemanja proračunov za leti 2017 in 2018 ter seveda tudi pričakovana posledica reakcije Državnega sveta na pobudo Interesne skupine lokalnih interesov, ki so pravzaprav edini zastopniki lokalnih interesov v nekem državnem organu. Pobuda je bila na Interesni skupini lokalnih interesov sprejeta soglasno, v Državnem svetu pa z veliko večino – 27 za in 2 proti. Takšna odločitev pomeni, da je s tako sprejetimi proračuni v tistem delu, ki so povezani z delovanjem občin in reševanje njihove finančne problematike skozi sprejeti državni proračun, nekaj zelo narobe. Seveda je treba ta veto Državnega sveta jemati tudi v smislu, da je treba takšno prakso sprejemanja in partnerstva med lokalno ravniyo, vlado in tudi večino v Državnem zboru nekako prekiniti in pri tem vzpostaviti partnerski odnos, če hočemo, da se bo problem reševal na nek partnerski način, ne pa takšen postopek sprejeti na formalističen, legalističen ali drug način.

Če samo še navedem, kaj so tisti temeljni očitki, ki izhajajo iz te zadeve, čeprav ste gradivo dobili. Temeljni očitek je, da predlagatelj – in na koncu Državni zbor oziroma njegova koalicijska večina – teh opozoril, ki so bila izrečena v predhodnih postopkih, ni upošteval in ni prislunil zelo tehtnim argumentom. Ta zgodba se ponavlja že izpred let nazaj, ni to nova situacija, ki bi bila tako problematična.

Osnovni očitek je, da v tem dialogu, ki bi moral vladati, Vlada kot predlagatelj ne prepozna razvoja in ustreznega financiranja občin ter ureditve te problematike kot neko nujno razvojno prioriteto, da sta lokalna samouprava in njeno delovanje še kako pomembna v smislu

delovanja celotne države in vseh njenih sestavnih delov, teritorialno gledano torej tudi občin. S tako sprejetimi proračuni in izvrševanjem proračunov, dodatno pa skozi sprejeto zakonodajo, regulativo, pravilnike ali odloke, povečujejo finančne obveznosti občin, in to za tisti nujni del, torej obveznih nalog občin, ki jih občine že zdaj, kot trdijo, ne morejo pokrivati. Gre namreč za pokrivanje in izpolnjevanje teh obveznosti na račun lastnih sredstev in namenskih sredstev, ki so namenjena za razvoj ali pa za reševanje na podlagi neke dajatve za točno določeno namembnost, ne more iti pa za transfere, za plače in za še kakšne druge obveznice.

Na koncu še generalni očitek, da tako sprejet proračun, glede na to, da ni usklajen z zahtevami sindikata javnega sektorja glede povečanja mase plač in javnih uslužbencev, vpliva tudi na bremena na lokalni ravni, pri občinah ni usklajen in ni relevanten.

Argumenti so torej dovolj tehtni, da ponovno premislite, da če ne bo tokrat spremembe, bo pa vsaj v naslednjih letih, ko nas čakajo podobni postopki, več posluha za to. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Zadevo je obravnaval Odbor za finance in monetarno politiko kot matično delovno telo. Za predstavitev mnenja odbora dajem besedo predsednici gospe Urški Ban.

URŠKA BAN (PS SMC): Hvala lepa za besedo. Pozdravljeni vsi prisotni!

Odbor za finance in monetarno politiko je na 31. seji 2. 12. kot matično delovno telo obravnaval zahtevo Državnega sveta, da Državni zbor ponovno odloča o Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018.

Odbor je bil seznanjen z zahtevo Državnega sveta, mnenjem Zakonodajno-pravne službe in stališčem Vlade do zahteve Državnega sveta. Na seji odbora so sodelovali predstavniki Državnega sveta, Ministrstva za finance, Ministrstva za javno upravo in Zakonodajno-pravne službe.

Uvodoma je poročevalec Državnega sveta tako kot danes tudi na odboru v imenu predlagatelja obrazložil zahtevo Državnega sveta za ponovno odločanje o zakonu ter podrobno predstavil ključne argumente Državnega sveta.

V nadaljevanju je ministrica za finance predstavila razloge, zaradi katerih Vlada meni, da je Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018 ustrezen. V svoji predstavitvi je ovrgla očitke, ki izvirajo iz mnenja Državnega sveta. Poudarila je, da je Vlada pri pripravi proračuna vezana na Zakon o fiskalnem pravilu ter na Odlok o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2017 do 2019, kar je treba upoštevati tudi pri določbah, ki so vezane na financiranje lokalne

samouprave. Ocenila je, da je Vlada našla ustrezno ravnotežje med finančnimi zmožnostmi državnega proračuna in potrebami občin. Glede očitka Državnega sveta v zvezi z neusklajenostjo proračuna in zahtevami sindikata javnega sektorja pa je povedala, da obravnavani zakon ne vsebuje določb, ki bi urejale plače v javnem sektorju.

Nadalje je sekretar na Ministrstvu za javno upravo na kratko dopolnil obrazložitev ministrice za finance v zvezi z usklajevanjem Vlade s predstavniki lokalne samouprave. Predstavnica Zakonodajno-pravne službe je pojasnila, da se navedbe Državnega sveta v zahtevi za ponovno odločanje nanašajo na vprašanja, ki so povezana s presojo vsebinske primernosti ureditve, do katerih se navedena služba ne more opredeliti.

V razpravi je bilo izpostavljeno predvsem vprašanje o usklajenosti proračuna za leti 2017 in 2018. Nekateri člani odbora so podprli mnenje Državnega sveta, da proračun ni usklajen, saj je trenutno neznan odhodek proračuna, nepoznan je deficit in ni priložene celotne bilance javnega sektorja. Ob teh dejstvih je težko zagotoviti finančno stabilnost države.

Zagovorniki pa so poudarili, da je obravnavani zakon tehnični akt, obenem pa so menili, da so v mnenju Državnega sveta poudarjeni interesi lokalnih skupnosti. Sicer pa je proračun sprejet in usklajen, vlada pa ima do konca leta še čas, da se uskladi s sindikati javnega sektorja.

Med razpravo je ministrica za finance odgovorila na zastavljena vprašanja, ki so bila postavljena, ter podala dodatna pojasnila.

Po opravljeni razpravi je odbor z večino glasov vseh članov sprejel mnenje, da je Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018 ustrezen. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Za obrazložitev mnenja dajem besedo predstavniki Vlade kot predlagateljice zakona. Besedo ima državni sekretar na Ministrstvu za finance, gospod Tilen Božič.

TILEN BOŽIČ: Spoštovani predsednik, spoštovani poslanske in poslanci!

Državni svet Republike Slovenije je pred dvema tednoma na svoji 25. izredni seji izglasoval zahtevo, da morate v Državnem zboru pred razglasitvijo Zakona o izvrševanju proračunov v Republiki Sloveniji za leti 2017 in 2018 o njem še enkrat odločiti.

Kot izhaja iz razprave na seji in iz zahteve Državnega sveta, Državni svet uveljavlivi navedenega zakona nasprotuje, ker naj ta ne bi zagotavljal primernega financiranja slovenskih občin. V povezavi s financiranjem občin velja pojasniti, da je pri pripravi proračunov treba upoštevati tako evropsko Direktivo o zahtevah v zvezi s proračunskimi okvirji držav članic kot tudi Ustavo Republike Slovenije. Ta določa, da morajo biti prihodki in izdatki proračunov države

srednjeročno uravnoteženi brez zadolževanja ali pa morajo prihodki presežati izdatke. Od tega načela se lahko začasno odstopi samo v izjemnih primerih.

Zakon o fiskalnem pravilu določa, da Državni zbor na predlog Vlade vsako leto za najmanj tri prihodnja leta sprejme okvir za pripravo proračunov sektorja država, v katerem se za posamezna leta določi tudi ciljni saldo in najvišji skupni obseg izdatkov sektorja država. V veljavnem okviru je najvišji dovoljeni obseg odhodkov sektorja država za leto 2017 določen v višini 18,4 milijarde evrov, za leto 2018 pa 18,5 milijarde. Navedeni obseg izdatkov sektorja država sledi določbam Zakona o fiskalnem pravilu, ki zahtevajo, da se v okviru javnofinančnega načrtovanja zasleduje začrtana pot postopne javnofinančne konsolidacije. Slovenija je letos izšla iz postopka presežnega primanjkljaja, kar pomeni, da je treba pri načrtovanju proračunov vseh enot sektorja država upoštevati pravila, ki se nanašajo na zniževanje dolga in izdatkov. Državni proračun je kot največja blagajna javnega financiranja pri spoštovanju teh pravil ključnega pomena.

Mehanizem financiranja lokalnih skupnosti je določen z Zakonom o financiranju občin. Glede na javnofinančne razmere v preteklih letih so bili tudi na področju financiranja občin sprejeti številni ukrepi, ki so zniževali izdatke njihovih proračunov. Sprejete omejitve se glede na prej pojasnjeno lahko sproščajo le postopoma, saj bi v nasprotnem primeru doseganje zastavljenih ciljev ogrozili. Z obsegom sredstev za financiranje občin, ki je določen za leti 2017 in 2018, se je skušalo v največji meri približati občinskim pričakovanjem ob hkratnem upoštevanju vseh ostalih potreb in omejitev, za katere mora državni proračun zagotoviti sredstva. Za leto 2017 je tako zagotovljena povprečnina v višini 530 evrov na prebivalca, letos 522, v letu 2018 pa 536 evrov. Hkrati se ekonomsko najmočnejšim občinam v letu 2018 vrača tudi 50 % primerne obsega sredstev.

Prav tako se je s prelaganjem ZIPRS 2017/2018 skušalo približati občinam na drugih področjih, na primer da smejo občine sredstva, ki jih prejmejo za investicije, porabiti tudi za opravljanje z dolgom. Občinam se omogoča tudi, da se preko kvote, ki je določena v Zakonu o financiranju občin, dodatno zadolžijo za lastni delež pri financiranju investicije ali za vračilo izrečenih finančnih popravkov za investicijo, kjer so financirana iz proračuna EU. ZIPRS prav tako na novo določa možnost, da se za upravljanje z dolgom lahko zadolžijo tudi tiste občine, ki prekoračujejo največji dovoljeni obseg zadolževanja.

Temu je treba dodati še investicijske transferje po 21. členu Zakona o financiranju občin, ki se tudi postopno povečujejo. Pri tem ne gre pozabiti dejstva, da po desetih mesecih izvrševanja občinskih proračunov letošnjega leta občine beležijo približno 78 milijonov evrov presežka, ki se bo do konca leta sicer nekoliko

zmanjšal, saj v jesenskem času nastopijo dodatne obveznosti poplačil na področju investicij. Kljub temu pa slika, kot izhaja iz podatkov, ki nam jih pošiljajo občine, ni kritična. Prav tako je pripravljen predlog sprememb ZFO, kjer bomo s spremenjeno formulo distribucije primerne porabe med občinami naslovili pereče težave občin glede upoštevanja predvsem izdatkov, povezanih s predšolskimi otroci in starejšimi občani.

Oblikovana bo tudi delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov ministrstev in združenj občin, ki bo pregledala programe, ki so podlaga za izračun primerne porabe, in izločila iz teh tudi nadstandardne storitve.

Prejšnji teden je Ustavno sodišče objavilo odločitev, s katero je presojalo ustavnost več predpisov s področja financiranja občin. Ključno sporočilo je, da je med drugim ugotovilo, da občine skupaj z državo delijo odgovornost za vodenje ekonomske in fiskalne politike, tudi z vidika varčevanja sredstev javne porabe.

Vlada zato zavrača očitke Državnega sveta, da ne zagotavlja ustreznega financiranja slovenskih občin, in vztraja na poti fiskalne konsolidacije, v kateri svoj del sorazmerno prispevajo vse enote sektorja država.

Na podlagi navedenih razlogov Vlada Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije, da predlog Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018 ponovno potrdi. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo dajem predstavnikom poslanskih skupin za predstavitev stališč.

Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanjo gospa Urška Ban.

URŠKA BAN (PS SMC): Najlepša hvala še enkrat za besedo. Še enkrat lep pozdrav!

Danes ponovno odločamo o Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018. Državni svet je namreč, kot smo slišali, izglasoval zahtevo, da mora Državni zbor pred razglasitvijo tega zakona o njem še enkrat odločati.

Gre za zakon, ki je v osnovi namenjen izvrševanju proračuna. Uveljavitev tega zakona, o katerem danes ponovno odločamo, je torej nujen in neposreden pogoj za uveljavitev že sprejetih proračunov za leti 2017 in 2018, kar bo omogočilo tudi njuno izvrševanje.

Očitki Državnega sveta proti uveljavitvi tega zakona se nanašajo predvsem na njihovo oceno, da z njimi ne zagotavljamo primerne financiranja slovenskih občin ter da Vlada področja razvoja lokalne samouprave ne uvršča med prioritete projekte. Res je, da se je vse od časa javnofinančne krize pokazal odklon od načela sorazmernosti, ki pomeni, da morajo biti prihodki občin sorazmerni z obsegom nalog, pristojnostmi in odgovornostmi občin. Višina povprečnine, določena z dogovorom med Vlado

in združenji ali pa z zakonom, ki ureja izvrševanje proračuna, je v preteklih letih zaradi upada dohodnine pomembno odstopala od potrebne zakonsko izračunane povprečnine, saj državni proračun zaradi domačih razmer in tudi mednarodnih omejitev ni bil sposoben zagotavljati razlike.

V proračunih za leti 2017 in 2018 ostaja sicer cilj doseganja dolgoročnega stabilnega sistema javnofinančnih odhodkov še vedno prvenstveni cilj te Vlade, se je pa v teh okvirjih Vlada z občinami oziroma njihovimi reprezentativnimi združenji pogovarjala in usklajevala tako o višini povprečnine kot tudi o obveznostih iz naslova vseh nalog, ki jih morajo občine zagotavljati svojim občanom.

Občinam se v letih 2017 in 2018 namenja več denarja za izvajanje vseh nalog in programov, ob upoštevanju nadaljnje fiskalne konsolidacije. V primerjavi s preteklimi leti se tako občinam zvišuje povprečnina na prebivalca, in sicer za leto 2017 povprečnina znaša 530 evrov na prebivalca ter za leto 2018 536 evrov na prebivalca. Dodatno pa se ekonomsko najmočnejšim občinam vrača 50 % primerne obsega sredstev v višini 9 milijonov evrov.

Pomemben podatek je tudi dosežena uskladitev med Vlado in občinami o višini povprečnine za leto 2017, ki jo v naši poslanski skupini ocenjujemo kot pozitiven pokazatelj premikov v pravo smer in se tako z vsemi očitki, navedenimi v zahtevi Državnega sveta, ne moremo strinjati, čeprav se zavedamo, da bo treba v prihodnje izboljšati sedanji model izračuna povprečnine in pri tem upoštevati podatke o realnih stroških oziroma podatke o standardiziranih stroških glede na vrsto nalog, kjer je to le mogoče. Tudi s tem posegom bi se sistem še bolj približal načelom finančne avtonomije občin. Solidarnost med občinami ne sme temeljiti na uravnilovki in oškodovati bolj razvitih občin.

Posebno pozornost bo treba nameniti administrativnim stroškom in administrativnim oviram na ravni države, na katere opozarjajo občine na eni strani, ter administrativnimi ovirami, ki jih na drugi strani v lokalni sistem postavljajo občine same. Združenje občin v postopkih določanja povprečnine po Zakonu o financiranju občin vseskozi opozarja na določbe področnih predpisov, ki določajo naloge občin, in določbe podzakonskih predpisov, ki določajo standarde javnih služb, na primer za osnovno šolstvo, otroško varstvo, oskrbo z vodo in tako naprej, ki vsebujejo nekatere nerazumne zahteve in administrativna bremena za občine. Vlada je zato v septembru letošnjega leta sprejela Strategijo razvoja lokalne samouprave v Republiki Sloveniji do leta 2020, v kateri je zapisala, da bodo aktivnosti usmerjene tudi v odpravo tovrstnih administrativnih ovir, kjer bodo poglavito vlogo imela pristojna ministrstva v sodelovanju z ostalimi ministrstvi in tudi z lokalno samoupravo ter združenji občin.

Poleg problematike financiranja občin je Državni svet v svoji zahtevi opozoril tudi na

maso plač javnih uslužbencev, če bi na plačnih pogojanjih s sindikati javnega sektorja prišlo do nepredvidenih višjih finančnih posledic. Na Odboru za finance je finančna ministrica zagotovila, da se bo v tem primeru vprašanje višine povprečnine za leto 2017 ponovno obravnavalo.

Če zaključim, bomo v Poslanski skupini Stranke modernega centra Zakon o izvrševanju proračuna za leti 2017 in 2018 ponovno podprli. Hvala lepa.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, zanjo mag. Marko Pogačnik.

MAG. MARKO POGAČNIK (PS SDS): Spoštovani predsednik, hvala za dano besedo. Spoštovani državni sekretar, spoštovani kolegice in kolegi!

Državni zbor bo danes ponovno odločal o Zakonu o izvrševanju proračunov za leti 2017 in 2018.

V Slovenski demokratični stranki pozdravljamo odločitev, ki jo je sprejel Državni svet in verjetno prvič v zgodovini skoraj soglasno izglasoval veto.

Treba je spomniti, da je Slovenska demokratična stranka pri glasovanju o Zakonu o izvrševanju proračunov za leti 2017 in 2018 na redni seji Državnega zbora uporabila instrument, ki ga omogoča Poslovnik o delu Državnega zbora, in sicer da je glasovanje obstruirala.

Glasovanje smo obstruirali iz več razlogov. Prepričani smo, da je Zakon o izvrševanju proračunov za leti 2017 in 2018 povezan dokument s sprejemom proračunov za leti 2017 in 2018. V Slovenski demokratični stranki smo prepričani, da smo bili prvič v zgodovini Slovenije priča takemu dogodku, da je bil proračun sprejet brez zakonskih osnov. Prepričani smo, da sta proračuna za leti 2017 in 2018 neusklajena in neuravnotežena. Dejstvo je, da se Vlada ni izpogajala s sindikati javnega sektorja in da je vrsto vprašanj še vedno odprtih. V Zakonu o izvrševanju proračunov za leti 2017 in 2018 ni problem samo povprečnina za občine, kjer smo v Slovenski demokratični stranki vložili tudi amandma o povišanju te povprečnine. Koalicija Stranke modernega centra, Desusa in Socialnih demokratov je takšen amandma zavrnila. Glavni problem, ki ga vidimo, je seveda neusklajenost proračuna.

Na današnji seji takega predloga ne bomo podprli in bomo glasovali proti.

Glasovali bomo proti, kajti prepričani smo, da je Zakon o izvrševanju proračunov za leti 2017 in 2018 povezan dokument s proračunom in glede na to, da je proračun neusklajen, takšnega dokumenta v Slovenski demokratični stranki ne moremo podpreti.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke

upokojencev Slovenije, zanjo gospa Marija Antonija Kovačič.

MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ (PS DeSUS): Hvala za besedo, gospod predsednik. Lep pozdrav vsem!

Spoštovani! Pred seboj imamo še enkrat predlog Zakona o izvrševanju proračunov za leti 2017 in 2018, ki ga bomo v Poslanski skupini Desus ponovno podprli. Podprli ga bomo, saj bi brez tega težko nemoteno izvrševali sprejeti proračun. Na splošno sicer javnim financam kaže vse boljše, a še vedno moramo zmanjševati strukturni primanjkljaj, ki ga skladno s fiskalnim pravilom znižujemo proti srednjeročnemu cilju. Primanjkljaj sektorja država je za naslednje leto načrtovan v višini 1,6 % BDP, v letu 2018 pa v višini 1 %. Moramo reči, da nam je žal, da soglasja glede povprečnin, omejevanja sredstev nad primerno porabo sredstev ter sredstev za sofinanciranje investicij med občinami in Vlado ni.

V Poslanski skupini Desus se zavedamo, da občine pestijo številne finančne zagate, med drugim tudi zaradi nedavno sprejetega zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti, ki smo mu v Desusu nasprotovali. Sicer se strinjamo, da povprečnine zaradi finančnega okvira proračuna ne morejo biti višje, bi pa država lahko bila v prihodnosti previdnejša pri sprejemanju zakonodaje, s katero še dodatno siromaši občinska sredstva.

Kljub temu, da se politika plač v javnem sektorju ureja ločeno od tega zakona, moramo ob zadnjih dogodkih vseeno poudariti naslednje. Ne razumemo, kako se lahko dejstvo, da Vlada s tem privilegira eno skupino državljanov napram ostalim, zagovarja kot modernizacijo zdravstva. Kakšno je sporočilo, ki ga s tem pošiljamo denimo socialno ogroženim upokojencem, ki so spremljali zadnje razprave o proračunu, kjer smo se dlje časa pripravili praktično o drobižu razlike glede usklajevanja? Istočasno gledamo po televiziji, kako podpisujemo sporazume, ki se merijo v nekaj 10 milijonih, kaže pa, kot da ne vemo, kaj smo podpisali, saj se finančni učinki interpretirajo različno. Kako se bodo odzvali ostali sindikati, ki niso deležni teh ugodnosti, ali najnižje plačani javni uslužbenci, saj nekateri od njih prav tako delajo v zdravstvu v tako imenovanem razredu J in težko preživljajo iz dneva v dan? Ali morda tudi oni to potezo razumejo kot modernizacijo zdravstva? Dajmo potem modernizirati tudi še njih, modernizirajmo še regres in omogočimo plačilo vsem, ne le tistim z nizkimi pokojninami.

Kot že povedano, bomo v Poslanski skupini Desus predlog zakona vseeno ponovno podprli, saj je njegov sprejem vendarle nujen za nemoteno izvrševanje sprejetega proračuna. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, zanjo gospo Janko Veber.

JANKO VEBER (PS SD): Hvala za besedo in lep pozdrav tudi v imenu Poslanske skupine Socialnih demokratov!

Mi bomo pri ponovnem odločanju o Zakonu o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018 ponovno glasovali za ta zakon. Gre za dejstvo, da je dialog med občinami in Vlado kljub vsemu potekal na konstruktivnejši ravni kot v prejšnjem letu in da je nenazadnje, prišlo do dogovora kar je ključno. Višina povprečnine se tako dviguje s 522 na 530 evrov v letu 2017 in na 536 evrov v letu 2018. Pomembno je torej, da so se Vlada in predstavniki občin v teh pogovorih uskladili. Zato pobudo Državnega sveta razumemo kot dodatno opozorilo, da je vendarle treba iskati dolgoročno rešitev glede nalog in pristojnosti občin ter njihovi razmejitvi med državo in občinami. Mislim namreč, da bi bilo nekorektno, če dobimo občutek, da je za neustrezno financiranje občin kriv Zakon o izvrševanju proračunov. Zagotovo lahko iščemo krivdo v neustreznem sistemu njihovega financiranja in pravzaprav nikoli dokončani delitvi pristojnosti med občinami in državo, predvsem pa menimo, da je tukaj poglavitno krivo tisto dejstvo, da imajo občine malo ali skoraj nič lastnih virov, s katerimi bi pravzaprav lahko kreirale tudi svojo lastno politiko.

V vsebini razlogov za zavrnitev Zakona o izvrševanju proračunov se predlagatelj dotika tudi pogajanja s sindikati javnega sektorja. Tukaj želimo poudariti, da Zakon o izvrševanju proračunov v ničemer ne posega na področje plač javnih uslužbencev in torej njegov sprejem ni vezan na izid plačnih pogajanj med Vlado in sindikati javnega sektorja. Zagotovo pa v tej točki seveda tudi Socialni demokrati izražamo pričakovanje, da bo do dogovora prišlo in da tukaj še niso izčrpane vse možnosti, kar nenazadnje tudi dokazuje dogovor med občinami in Vlado.

To, da bodo občine imele zelo pomembno vlogo tudi v naslednjih letih, predvsem do leta 2020, pa dodatno utemeljujejo tudi dejstvo, da je imela Slovenija kot država v obdobju od leta 2007 do leta 2013 na razpolago kar veliko evropskih sredstev, v novi finančni perspektivi do leta 2020 pa bo seveda teh sredstev manj, izrazito prav pri obeh skladih, ki omogočata investicije v infrastrukturo. Pri Kohezijskem skladu se zmanjšujejo sredstva iz milijarde 562 milijonov evrov na 895 milijonov evrov, pri skladu za regionalni razvoj pa iz milijarde 783 milijonov evrov na milijardo 390 milijonov evrov, torej skupaj milijardo in 60 milijonov evrov. To so tisti podatki, ki zagotovo narekujejo, da bodo v prihodnosti občine prav zaradi njihove investicijske naravnosti morale imeti pomembno vlogo, kot so jo imele tudi po nastanku finančne in gospodarske krize, kjer

smo pravzaprav ublažili to krizo ravno zaradi investicij, ki so potekale v okviru občinskih proračunov.

Zato menimo, da je resnično treba v nadaljevanju poiskati dialog z občinami, tudi v tem okviru, kako v čim večji meri zagotoviti investicije s sredstvi, ki jih imamo na razpolago v lastnem proračunu. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Združena levica, zanjo Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Hvala za besedo, predsedujoči.

V Združeni levici bomo še enkrat glasovali proti.

Ta zakon ne omejuje samo uskladitve pokojnin, ampak preprečuje tudi kakršno koli uskladitev starševskega, otroškega in invalidskega dodatka. Predpisuje podaljšanje varčevanja pri socialno ogroženih, medtem ko je varčevanje pri privilegiranih že končano. Na prejšnji seji smo v Združeni levici spomnili, da bo imelo 10 % najbolj plačanih zaradi dveh sprememb dohodninske lestvice v času Cerarjeve vlade naslednje leto 80 milijonov evrov višje dohodke. Medtem je Vlada potrdila dogovor s Fidesom, zaradi katerega naj bi se plače zdravnikov povečale za 36 milijonov evrov. Cerarjeva koalicija bo torej odpravila varčevalne ukrepe pri privilegiranih, ki jih je varčevanje najmanj prizadelo. Kaj bo z ostalimi, bomo pa še videli. Kot kaže zdaj, bo večina ukrepov, ki prizadenejo socialno ogrožene skupine, spremenjenih v strukturne.

Ne morem drugače, kot da še enkrat spomnim na cinične izjave ministrice za finance, ki je na odboru dejala: "Ne drži, da se javnofinančna konsolidacija dela samo na plečih upokojencev". Res je, varčuje se tudi pri drugih ranljivih skupinah, in to še bolj. Pokojnine se bodo vsaj uskladile za tisto miloščino 1,15 %, invalidski, starševski in otroški dodatek ter nadomestilo za brezposelne pa se še dve leti ne bodo povečali niti za cent. Naj vas spomnim, da recimo dodatek, ki ga prejmejo brezposelni starši in je njihov osnovni dohodek, znaša 252,04 evra na mesec ali pa malo več kot 3 tisoč evrov na leto. V javnem sektorju je cela vrsta funkcionarjev, večinoma zdravnikov, ki toliko zaslužijo vsak mesec. Po sporazumu s FIDES bo teh očitno še več. Seveda pa se lahko tudi prejemniki socialnih transferjev tolažijo z izjavo resorne ministrice, da lani Vlada ni uskladila socialnih prejemkov z negativno rastjo življenjskih stroškov. Nekdo, ki prejme 252 evrov starševskega dodatka, mora po tej logiki izraziti hvaležnost, da mu ga niso znižali na 250 evrov. Komentar je najbrž popolnoma odveč.

Treba pa je ljudem povedati, da bo naša družba letos ustvarila 2,7 milijarde več kot porabi. Nikakor ne drži, da sredstev za dostojne socialne prejemke ni. Seveda so oziroma bi bili, če koalicija ne bi zmanjševala davkov na visoke

plače in pod pogojem, da se sredstva na mesto privilegiranim usmerijo prikrajšanim. Tega Vlada kljub Cerarjevemu stalnemu govorjenju, kako se upira lobijem, ni sposobna ali pa ni pripravljena narediti.

Zamrznitev usklajevanja socialnih prejemkov in omejitev usklajevanja pokojnin žal nista edini grobi napaki v tem zakonu. Nesprejemljiva je tudi določba, da lahko država in občine prenesejo presežke javnih zavodov v svoje proračune in jih porabijo dobesedno za karkoli. Ljubljanska občina bo letos samo iz Lekarne Ljubljana izčrpala 6 milijonov evrov, ki bodo namesto za zdravstveno varstvo Ljubljančanov porabljeni za gradnjo novih garažnih hiš, med drugim garaže pod tržnico. Seveda se človek vpraša, kakšen smisel bo imela omejitev razpolaganja s presežki lekarn v Zakonu o lekarniški dejavnosti, če jo lahko koalicija z enim odstavkom v ZIPRS kadarkoli suspendira.

Naj sklenem. Zamrznitev socialnih prejemkov in pokojnin ter siromašenje javnih zavodov je bilo nesprejemljivo že v začetku. Še toliko manj sprejemljivo pa je zdaj, ko velja stavkovni dogovor s Fidesom, združenjem ene od najbolj privilegiranih poklicnih skupin v državi. Zato bomo v Združeni levici glasovali proti. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov, zanjo gospod Jernej Vrtovec.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovani kolegice in kolegi, spoštovani predsednik Državnega zbora!

Državni svet je na ta zakon dal upravičen veto. Vedno, ko v Državnem zboru sprejemamo zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije, se moramo najprej ustaviti pri vprašanju financiranja občin.

Zakaj? Zaradi tega, ker se v zadnjem času zdi, da dejansko občine prejemajo ali pa sprejemajo vedno več zadolžitev in nalog, na drugi strani pa Vlada z nizkimi povprečninami njihovo delovanje dejansko otežuje. Temu trendu sledi tudi predlog Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2017 in 2018, s katerim se praktično oblikuje okvir delovanja slovenskih občin. Prav zato se v Poslanski skupini Nove Slovenije – krščanskih demokratov za vložitev tega veta in za izkazan zdrav razum državnim svetnikom lepo zahvaljujemo.

V Novi Sloveniji namreč zagovarjamo možnost, da se na nižjih in osnovnejših nivojih družbe ureja vse tisto, kar se lahko tam najbolje tudi uredi, se pravi po načelu subsidiarnosti. Lokalne skupnosti najbolje poznajo težave in potrebe njihovih skupnosti, zato jim moramo tudi dopustiti in omogočiti, da same urejajo svoje zadeve. Žal pa koalicija z načinom financiranja lokalnih skupnosti, ki se določa tudi v tem zakonu, nasprotuje krščansko-demokratskemu načelu subsidiarnosti. Naše podeželje se stara

in prazni, v Novi Sloveniji pa ne pristajamo na težnje po pretirani centralizaciji in uničenju slovenskega podeželja.

V Poslanski skupni Nove Slovenije smo v fazi obravnave predloga na matičnem delovnem telesu prav zato na račun podeželja vložili amandma, s katerim smo predlagali, da se višina povprečnine za obe leti, torej iz 530 evrov za leto 2017 in 536 evrov za leto 2018, poviša na 543 evrov. Žal pa je vladna koalicija na naša opozorila o pomenu zadostnih sredstev za delovanje lokalne samouprave kljub našemu amandmaju in dobrim priporočilom tako rekoč ostala gluha in naš amandma zavrnila.

Še eno stvar velja omeniti ob tem, ko se bomo odločali o tem vetu Državnega sveta, in sicer neusklajenost proračuna. Prihajamo dejansko v neko neresnost ali pa neresno situacijo, sprejemamo zaključno fazo proračuna za leto 2017, ne vemo pa, kako bomo določene stvari financirali, kako bomo, vsaj kar se tiče javnega sektorja, te stvari organizirali in od kje bo prišel denar, kljub različnim bombončkom, ki jih delimo ob 2. januarju in tako naprej. Potem postajajo vse glasnejši vsi socialni akterji v tem prostoru. Neresno je to, da sprejemamo proračun, nimamo zaprtega, ne vemo, kako bomo stvari financirali, na drugi strani so pa želje vedno večje. To pa samo zaradi tega, ker v tej državi primanjkuje dialoga, tudi v tej koaliciji. Dialog, dialog in še enkrat dialog, ko pa zmanjka prostora za dialog, še naprej dialog.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo predstavitev stališč poslanskih skupin.

Prehajamo na ponovno odločanje o navedenem zakonu. Poslanke in poslance prosim, da preverijo delovanje glasovalnih naprav.

Ob tem vas želim opozoriti, da mora pri ponovnem odločanju skladno z drugim odstavkom 91. člena Ustave Republike Slovenije za sprejetje navedenega zakona glasovati večina poslancev Državnega zbora, to je 46 ali več.

Glasujemo. Navzočih je 78 poslank in poslancev, za je glasovalo 51, proti 26.

(Za je glasovalo 51.) (Proti 26.)

Ugotavljam, da je zakon sprejet. S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 1. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBRAVNAVO PREDLOGA PRIPOROČILA VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE V ZVEZI Z ALARMANTNIM STANJEM ZARADI NEGATIVNIH DEMOGRAFSKIH TRENDOV IN NJENE NEODZIVNOSTI.

Predlog priporočila je v obravnavo Državnemu zboru predložila skupina 24 poslank in poslancev s prvopodpisanim mag. Matejem Toninom.

V zvezi s tem predlogom priporočila je skupina 26 poslank in poslancev s prvopodpisanim mag.

Matejem Toninom zahtevala, da Državni zbor opravi splošno razpravo.

Za dopolnilno obrazložitev predloga priporočila dajem besedo predstavnici predlagateljcev, gospe Ivi Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Spoštovani predsednik, spoštovani državni sekretar, kolegice in kolegi!

V Novi Sloveniji smo se ponovno odločili opomniti Državni zbor in predvsem Vlado, da se pri našem delu, torej pri upravljanju države, preveč pozablja na demografijo.

Demografske analize in opozorila strokovnjakov gredo zelo hitro mimo nas, ker se nam zdi, da je to nekeje v prihodnosti, izven našega mandata, da se bodo morale s tem problemom soočiti druge ekipe poslancev oziroma drugih vlad in da to ni naša stvar. V Novi Sloveniji bi si želeli, da bi se že zdaj osredotočili na bistvene zadeve in da ne bi vsakokratna vlada, zlasti pa vlada Mira Cerarja, razmišljala, kako bo zgolj do konca pripeljala svoj mandat, temveč da bi že danes razmišljali, kako se soočiti z napovedmi na področju demografije, ki grozijo Sloveniji.

Ponovno naj poudarim, da ne gre za strašene opozicije, kot nam nekateri očitajo. Na te stvari namreč opozarjajo tudi vladni organi. Eden izmed njih je Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, ki je pripravil dokument z naslovom Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice, ki jasno izpostavlja tovrstne negativne trende.

Prvi graf, ki ga lahko vidite na projekciji, je zelo zgovoren in govori sam zase. Evropska komisija je proučevala vzdržnost posameznih politik držav članic in je ugotovila, da so na dolgi rok socialno-ekonomske politike najbolj nevzdržne prav v Sloveniji. Če pogledate celotni evropski zemljevid, je samo Slovenija obarvana z rdečo. Ugotovitev Evropske komisije torej je, da če ta država ne bo spremenila svojih socialnih in ekonomskih politik, bodo ti sistemi na dolgi rok nevzdržni. Morali se bomo čedalje bolj zadolževati in naša država bo v vedno težjem položaju.

Eden izmed ključnih demografskih izzivov je staranje prebivalstva. Prebivalstvo se precej hitro stara. Na zaslonih lahko vidimo graf s projekcijo staranja prebivalstva v Sloveniji do leta 2060. Po naši oceni bo prihodnjih deset let ključnih. V prihodnjih desetih letih se bo število državljanov, ki so starejši od 60 let, povečalo za kar 100 tisoč. Po podatkih statističnega Urada Republike Slovenije bo leta 2060 predvidoma skoraj vsak tretji Slovenec star 65 ali več let. V letu 2015 je skoraj petina prebivalstva v Sloveniji stara 65 let in več, med njimi je skoraj tri petine žensk.

Zaradi specifičnih značilnosti naše države je staranje prebivalstva in z njim povezanimi izzivi v Sloveniji še bolj izraženo ter pereče vprašanje. Vse navedeno pomeni velik pritisk na zdravstveno in pokojninsko blagajno ter na izdatke socialne blagajne. Ti sistemi bi bili ogroženi, če bi bili v dobri kondiciji, vsi pa vemo,

da v Sloveniji že obstajajo danes velike težave v delovanju pokojninskega, zdravstvenega ter socialnega varstva in so naša realnost. Staranje prebivalstva ima velike socialno-ekonomske posledice, ki vplivajo na vse vidike življenja družbe, zato Evropska komisija opozarja države članice, da morajo prilagoditi različne sisteme, kot so zdravstveni, pokojninski, sistem dolgotrajne oskrbe, izobraževanje in trg dela. V nadaljevanju izpostavljamo prednostna področja, ki so pomembna za medgeneracijsko solidarnost in zagotavljanje kakovostne starosti. Rodnost v Sloveniji je mnogo prenizka. Veliko nas živi v lažnem prepričanju, da rodnost v Sloveniji ni tako slaba. Če pa jo primerjamo na primer z Belgijo ali s kakšno drugo evropsko državo, lahko ugotovimo, da je rodnost v Sloveniji izjemno slaba. Za nivo enostavnega obnavljanja prebivalstva oziroma da bi narod na dolgi rok prežive, je potrebna rodnost 2,1, kar pomeni, da bi se moralo v Sloveniji roditi na leto okoli 30 tisoč otrok. Toliko se jih je rodilo v 80. letih. Danes so generacije za tretjino manjše. V zadnjem obdobju se rodi nekaj čez 20 tisoč otrok.

Vsaka Vlada bi se morala najprej vprašati, kako povečati rodnost in kaj mladi izpostavljajo, da se ne odločajo za večje število otrok. Največkrat sta izpostavljeni prav služba in nerešeno stanovanjsko vprašanje. Kako zagotoviti več služb in boljše zaposljivost mladih, je zelo kompleksno vprašanje. Po našem mnenju lahko uspeh dosežemo samo z izboljšanjem poslovnega okolja. Kako zagotoviti boljši dostop do dosegljivih stanovanj mladim, bi pa moralo biti dovolj preprosto, da bi se to hitreje uredilo. Po svetu lahko vidite več zelo enostavnih rešitev, zato ne razumemo, zakaj je to v Sloveniji takšna težava.

Glede zdravstvenega sistema lahko vsi vidimo in občutimo, da javno zdravstvo, ki ga imamo danes, nikakor ne deluje. Sobne lobije tega zdravstvenega sistema so v zadnjih tednih pokazale najrazličnejše oddaje in nesprejemljivo je, da imamo v 21. stoletju v Sloveniji javno zdravstvo, kjer zaradi slabe organizacije danes še vedno umirajo ljudje. Na grafu lahko vidimo, da je v letu 2016 število čakajočih na posege preko dopustne čakalne dobe presežilo 44 tisoč. Za razvito demokratično državo je to nesprejemljivo.

V Novi Sloveniji nismo stali križem rok in smo v letošnjem letu pripravili koncept zdravstvene reforme, s katerim bi predvsem spremenili financiranje tega zdravstvenega sistema. Zagotoviti želimo predvsem boljši pregled nad porabo in tudi storitvami, ki jih zdravstveni sistem zagotavlja. Trenutno je tako, da si iz proračuna zdravstvene blagajne preprosto jemljejo provizije številni poklicani in nepoklicani. Ministrico sprašujemo, kaj je z dolgotrajno oskrbo. Družba se stara, starejši potrebujejo vedno večjo zdravstveno oskrbo, soočiti se moramo z vprašanjem, kaj z dolgotrajno oskrbo starejših. Ker ne gre za bolnišnično oskrbo, ker

so ti ljudje prešibki, da bi bili doma, je treba poiskati rešitev, da zagotovimo dostojno življenje tudi tem ljudem. Vlada zamuja že čisto vse roke za sprejem zakona o dolgotrajni oskrbi.

Naj v tem uvodu omenim še pokojninsko reformo. V Novi Sloveniji trdimo, da naš pokojninski sistem ni vzdržen. V prihodnjem letu in letih po njem se bo iz državnega proračuna namenilo 1,3 milijarde evrov. To je ogromno denarja. S tem denarjem, ki ga vsako leto damo v pokojnino oziroma pokojninsko blagajno zaradi nevezdržnega sistema, bi lahko vsako leto zgradili nov TEŠ-6. Kdorkoli trdi, da je pokojninska reforma nepotrebna, je za nas demagog. Če želimo biti odgovorni do prihodnjih rodov, potem je treba jasno povedati, da je pokojninska reforma potrebna. Zakaj? Zaradi tega, ker tak sistem, kot ga imamo danes, ne zagotavlja dostojnih pokojnin. Zaradi pokojninskega sistema, kot ga imamo danes, realna vrednost pokojnin iz leta v leto pada. Imamo sistem, kjer je pokojnina odvisna od števila tistih, ki delamo in plačujemo v pokojninsko blagajno, in na drugi strani od števila tistih, ki so v pokoj.

Razmerje med vplačevalci in uživalci pokojnin je zelo pomembno. Za enkrat je to razmerje 137 zaposlenih, ki delajo za 100 upokojencev. To razmerje vedno bolj pada. Celó vlada v svoji beli knjigi ugotavlja, da se leta 2060 lahko zgodi, da bo to razmerje tako, da bo 97 zaposlenih delalo za 100 upokojencev.

Na to lahko država odgovori na dva načina. Prvič, da se bistveno poveča število zaposlenih, torej poveča vplačila v pokojninsko blagajno. Druga možnost je, da se podaljšuje tudi delovna doba.

Spoštovani kolegice in kolegi, predstavniki Vlade! Za uvod sem nanizala nekaj izhodišč za današnjo razpravo glede izjemno perečih izzivov, ki jih prinaša demografija. Žal mi je, da je koalicija na seji matičnega odbora zavrnila vse točke priporočila, ki je namenjeno predvsem v pomoč Vladi. Zavrnili ste celo amandmaje, ki so sledili mnenju Zakonodajno-pravne službe, kar je res nerazumljivo. Kljub temu pričakujemo dobro razpravo in upamo, da boste čim prej spoznali, da je priporočilo dobronamerno ter da je prihodnost v naših rokah. Kakšna pa bo, pa bo odvisno tudi od nas, poslancev, ter koalicije in Vlade.

Dragi kolegice in kolegi! Vlada bi morala s spremembami začeti že včeraj.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Predlog priporočila je na 43. nujni seji 29. 11. 2016 obravnaval Odbor za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kot matično delovno telo. Ker po končani razpravi odbor predloga priporočila ni sprejel, je bila obravnavana predloga priporočila na seji delovnega telesa končana.

Za predstavitev poročila odbor dajem besedo predsedniku odbora gospodu Urošu Prikladu.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Hvala lepa, spoštovani predsednik. Spoštovane kolegice, cenjeni kolegi!

Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide je na svoji 43. seji 29. novembra letos kot matično delovno telo obravnaval Predlog priporočila Vladi Republike Slovenije v zvezi z alarmantnim stanjem zaradi negativnih demografskih trendov in njene neodzivnosti, ki ga je Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim kolegom Matejem Toninom. Pri delu odbora so sodelovali predstavniki predlagatelja, predstavniki Ministrstva za delo, Ministrstva za zdravje, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter predstavniki Mladinskega sveta Slovenije.

Odboru je bilo tudi posredovano mnenje Zakonodajno-pravne službe, ki je predlog priporočila proučila z vidika svoje pristojnosti ter z vidika njegove skladnosti s samo Ustavo.

Izjemno nizka rodnost in posledično staranje prebivalstva je po oceni Evropske komisije eden največjih družbenih in gospodarskih izzivov Evrope v 21. Stoletju. Ne zadeva samo Slovenije, pač pa vse države članice Evropske unije in tudi širše.

Leta 2025 bo po nekaterih projekcijah več kot 20 % prebivalcev v Evropi starih nad 65 let, zlasti pa se bo povečalo število starostnikov v starosti 80 plus. Pomembno vprašanje je, kaj lahko stori država za višjo rodnost. Upadanje rodnosti pod nivo enostavne reprodukcije oziroma enostavnega obnavljanja prebivalstva je tesno povezano s spremenjenim načinom življenja ljudi, s spremenjeno organizacijo življenja v družini, s spremenjeno družbeno vlogo žensk ter s spremenjenim odnosom do otrok in načrtovanja družine, do česar je prišlo z zamenjavo med generacijami. Med vzroke za upadanje rodnosti v Sloveniji po mnenju nekaterih spadata tudi premalo učinkovita socialna in družinska politika.

V sami razpravi so bila izpostavljena prednostna področja, ki so pomembna za medgeneracijsko solidarnost in zagotavljanje kakovostne starosti. S spremembami na področju zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja moramo namreč omogočiti ustrezno zdravljenje in nego ter hkrati ohraniti finančno vzdržnost zdravstvene blagajne. V povezavi s prilagoditvijo sistemov za pokojninsko zavarovanje imajo oziroma bodo imele demografske spremembe tudi velik vpliv na trg dela v Sloveniji. Sistem zaposlovanja se bo moral spremeniti oziroma radikalno prilagoditi.

Vlada je odgovorna za pripravo strateških dokumentov, kot so strategija dolgožive družbe, resolucija o družinski politiki, strategija migracij v povezavi z razvojem trga dela. Poleg tega že močno zamujamo s spremembami na področju zdravstvene zakonodaje oziroma zdravstvene reforme, prav

tako pa bo treba razmišljati o modifikaciji pokojninskega sistema. V razpravi je bilo poudarjeno, da se zavedamo, da bo staranje prebivalstva prineslo socialne, ekonomske in tudi druge spremembe, problem pa bo tudi vzdržnost javnih financ.

Izpostavljeno je bilo prav tako vprašanje, kako do več zaposlenih in kako do večjega števila otrok. Z vidika pokojninskega sistema se sicer negativni demografski trendi lahko vsaj delno omilijo s povečano delovno aktivnostjo in spodbujanjem starejših, da dlje časa ostanejo aktivni.

Ob široki diskusiji na temo modifikacije zdravstvene in pokojninske zakonodaje je bil tudi izpostavljen demografski sklad kot tista institucija, ki bo omogočala dolgoročno vzdržnost pokojninskega sistema, posledično pa tudi seveda javnih financ.

Eksplicitno je bil izpostavljen predlog, prošnja oziroma poziv Vladi, da v najkrajšem možnem času – ampak resnično v najkrajšem možnem času – pripravi predlog zakona o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo.

Ob zaključku razprave odbor ni sprejel amandmajev, ki jih je predlagala Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov.

Odbor je ob zaključku glasoval o vseh točkah predloga priporočil skupaj in jih ni sprejel.

Podrobnejše poročilo s poudarki iz razprave pa najdete v poročilu, ki vam je bilo predloženo. Hvala lepa.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Za uvodno obrazložitev mnenja dajem besedo predstavniku Vlade, državnemu sekretarju na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, gospodu Petru Pogačarju.

PETER POGAČAR: Spoštovani predsednik, spoštovane poslanke in spoštovani poslanci!

Vlada Republike Slovenije se absolutno zaveda problematike v zvezi z demografskimi trendi, nikakor pa ne drži navedba, da se s temi trendi ne spopada in se nanje ne odziva. V zvezi s tem je treba izpostaviti dve vprašanji, in sicer vprašanje demografskega vidika ter vprašanje staranja prebivalstva in s tem povezanega podaljševanja življenjske dobe.

V Sloveniji se naglo povečuje delež starejših od 65 let, še hitreje pa delež starejših od 80 let. To je nekaj, česar v preteklosti nikoli do zdaj nismo poznali na tak način. Dejstvo pa je, da moramo povsod po Evropi –ker je to značilnost razvitega sveta – dolgoživo družbo jemati kot spremembo, ki zahteva nove prilagoditve in nove rešitve, ne pa kot grožnjo zaradi povečanih javnofinančnih izdatkov in padca produktivnosti. Staranje in dolgoživost družbe je namreč lahko tudi dobrodošla sprememba.

V zvezi z demografskimi spremembami je Vlada Republike Slovenije že izvedla več aktivnosti. Januarja letošnjega leta se je seznanila z informacijami Ministrstva za delo o

pripravi strateških dokumentov, povezanih z demografskimi spremembami v Republiki Sloveniji. Na isti seji je naložila Ministrstvu za delo in Uradu za makroekonomske analize in razvoj, da v zvezi z demografskimi izzivi pripravita analizo demografskih gibanj. Urad za makroekonomske analize in razvoj je v mesecu aprilu letošnjega leta pripravil tako imenovani position paper, na katerega se sklicujejo tudi predlagatelji priporočil, temeljni dokument z naslovom Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice, in ga že predstavil delovni skupini, ki jo je Vlada ustanovila v ta namen. Prav ta dokument predstavlja podlago za pripravo celovitega odziva Vlade Republike Slovenije na demografske spremembe v Sloveniji.

Osnovno izhodišče te nove strategije bo, kot sem danes povedal že v uvodu, da moramo dolgoživno družbo dojemati kot spremembo, ki zahteva nove prilagoditve in rešitve, ne pa samo kot grožnjo za povečanje javnofinančnih izdatkov in padca produktivnosti. Poudarjamo pa, da mora biti odziv na dolgoživost družbe in na demografske spremembe celosten. Ne more biti torej predmet samo ene parcialne politike, sektorske politike, saj ta problematika posega na širok spekter naše družbe, našega življenja, na trg dela, sisteme socialne zaščite, gospodarstva, zdravstvenega zavarovanja in še bi lahko našteval.

V marcu letošnjega leta je Ministrstvo za delo pripravilo za javno razpravo belo knjigo o pokojninah, ki upoštevajoč predvideno spremembo demografske strukture služi kot podlaga za širšo javno razpravo o možnih načinih zagotavljanja ustrezne ravni pokojnin in dolgoročne finančne vzdržnosti v prihodnosti. Namen bele knjige je, da se opravi širša družbena razprava, kakšen pokojninski sistem želimo, saj gre za tako pomembna vprašanja, da presegajo mandat enega sklica, ene politike.

Staranje prebivalstva bo imelo posledice za naš trg dela. Slovenija se bo v roku nekaj let soočila s pomanjkanjem delovne sile, saj se bo število delovno aktivnega prebivalstva med 20. in 65. letom nominalno bistveno zmanjšalo. Tudi s tem namenom je ministrstvo pripravilo dokument Starejši in trg dela v Sloveniji, kjer so analizirani vzroki za nizko stopnjo delovne aktivnosti starejših od 55 let in predlagani možni ukrepi za višjo stopnjo njihove zaposlenosti in boljše zaposljivosti. Vlada bo po zaključku javne razprave in razprave s socialnimi partnerji ta dokument tudi sprejela, spremljal pa ga bo tudi akcijski načrt s konkretnimi ukrepi, roki in nosilci, ki so zadolženi za izvedbo tega ukrepa.

Naj zaključim z mislijo, da je demografski problem nekoliko širši, kot so samo ukrepi za spodbujanje rodnosti. Tudi ukrepi za spodbujanje rodnosti so pomembni, niso pa edini. Na tem področju je veliko izzivov in prav je, da se o njih razpravlja. Ne more pa se Vlada strinjati z oceno predlagateljev seje, da se tega

problema ne zaveda oziroma da v zvezi s tem ne pripravlja nobenih rešitev. Nasprotno. Rečem lahko, da se je Vlada odločila odzvati na te izzive celostno, s pripravo celostne strategije in različnih strateških dokumentov, ki bodo skupaj tvorili celoto. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sledi predstavitev stališč poslanskih skupin.

Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, zanjo gospa Suzana Lep Šimenko.

SUZANA LEP ŠIMENKO (PS SDS): Hvala za besedo, predsednik. Spoštovani poslanke, poslanci, državni sekretar, vsi skupaj lepo pozdravljeni!

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke je sopodpisnik zahteve za sklic izredne seje in Predloga priporočila Vladi v zvezi z alarmantnim stanjem zaradi negativnih demografskih trendov in njene neodzivnosti.

Slovenija se žal sooča z negativnimi demografskimi trendi ali drugače, imamo izredno nizko rodnost, povprečna starost prebivalstva pa se posledično vse bolj viša. Seveda ni Slovenija osamljena država v Evropi, ki se sooča s tovrstnimi težavami. Podobno stanje je tudi v ostalih članicah Evropske unije kot tudi v številnih drugih državah razvitega sveta. Po podatkih in projekcijah Umarja pa bo v prihodnje staranje prebivalstva in zmanjševanje števila delovno sposobnih še večje in bolj izrazito kot v drugih državah Evropske unije.

Težava seveda nastane, kadar se na znane trende in dejstva država ne odziva pravočasno. Žal je v tem primeru tako, da dlje kot se bo odlašalo, bolj rigorozni bodo morali biti ukrepi. V Sloveniji sistem socialne varnosti že danes močno obremenjuje javne finance. Trenutno za socialno varnost namenimo 19 % bruto domačega proizvoda. Glede na dejstvo, da je rojstev vse manj, delovno aktivnih vse manj in da se življenjska doba prebivalstva podaljšuje, bi se ta odstotek po podatkih Umarja v prihodnjih letih lahko dvignil celo na 25 % bruto domačega proizvoda, kar pa je za državo in za njene javne finance nevzdržno.

Če pogledamo piramido prebivalstva po starostnih skupinah, lahko vidimo, da je naša piramida izgubila temelje. Če je bilo leta nazaj največ mladih, imamo danes bistveno več starejših. Trendi kažejo, da se bo število starejših v primerjavi z delovno aktivnimi do leta 2060 več kot podvojilo. Na drugi strani se bo zaradi nizke rodnosti zmanjševalo število delovno sposobnih, kar v številkah pomeni, da bo na trg dela do leta 2025 stopilo okoli 125 tisoč mladih manj. Ti podatki seveda pomenijo vedno večji pritisk na pokojninsko in tudi zdravstveno blagajno. Demografske spremembe kličejo po spremembah na večjih področjih, torej od sprememb na trgu dela, do izobraževanja, do zagotavljanja ustreznih socialno-varstvenih

storitev, spremembe in dolgoročne vzdržnosti pokojninskega sistema in tako naprej.

Naš pokojninski sistem temelji na osnovi, da trenutna sredstva za pokojnine prihajajo od trenutno delovno aktivnih, del sredstev, okoli 1,4 milijarde evrov, pa krije proračun. Žal ni tako, da bi denar, ki si ga skozi leta vplačeval, ko si šel v pokoj, tudi prejemal. Seveda pa se vsak državljan, ko gre v pokoj, vpraša in naredi enostavni izračun o tem, koliko je skozi svojih 40 let dela v pokojninsko blagajno tudi vplačal in zakaj je njegova pokojnina danes takšna, da številnim niti ne omogoča preživetja normalne starosti. Če pogledamo poenostavljen izračun, vidimo, da nekdo s povprečno slovensko plačo nameni mesečno s prispevki v pokojninsko blagajno okoli 380 evrov – tukaj je upoštevan tako prispevek delavca kot tudi delodajalce –, kar letno nanese 4 tisoč 550 evrov. V 40 letih bi to pomenilo 182 tisoč evrov. Če bi ta znesek razdelili na 25 let brez donosa in brez upoštevanja realne vrednosti denarja, bi to mesečno pomenilo 608 evrov. Če bi upoštevali 1 % donos, bi to pomenilo 903 evre na mesec, ob pričakovanem 2 % donosu pa bi to pomenilo nekaj čez tisoč 300 evrov na mesec.

A kot rečeno, naš pokojninski sistem temelji na osnovi, da danes zaposleni plačujejo prispevke, ki se porabijo za upokojene danes. Ob tem se pričakuje, da bodo prihodnje generacije plačevale prispevke za nas, ki danes delamo. Danes za sto upokojencev dela okoli 130 zaposlenih. Pred leti je bili približno tako, da je za sto upokojencev delalo 300 zaposlenih. Vse to ima seveda za posledico, da so pokojnine tistih, ki se upokojijo danes, bistveno nižje. Danes imamo številne upokojence s tako nizkimi pokojninami, da z njimi enostavno ne morejo preživeti, kar je za razvito državo, kot je Slovenija, seveda nesprejemljivo in nenazadnje tudi sramotno. Pokojninski sistem temelji na solidarnosti, ni pa nujno, da je zmeraj pravičen, še manj pa spodbuden za mlajše generacije.

Mladi zelo dobro razumejo, kaj pomeni trenutno nastavljen pokojninski sistem. Ob tem, da mesečno v pokojninsko blagajno vplačujejo, se jih tudi vse bolj spodbuja k varčevanju za svojo starost. Garancije za varno starost pa glede na trenutne razmere žal ne vidijo. Mnogi se seveda ob istočasnih težavah pri vstopu na trg dela raje odločijo in zapustijo Slovenijo ter si delo poiščejo drugje, kar pa za nas kot državo seveda pomeni dvojno izgubo.

Kje lahko iščemo rešitve? Rešitve so v spremenjeni družinski politiki, v politiki, ki bi dvignila rodnost, v zavezitvi tako imenovanega bega možganov, to je tistih mladih, ki odhajajo v tujino, v dvigu števila delavno aktivnih in v pritegnitvi izobraženih in delovno aktivnih v Slovenijo, kot to počno države, kot so na primer Avstrija, Kanada, Nova Zelandija. Da pa bo vse to mogoče, moramo ustrezno prilagoditi sistem izobraževanja, ki bo v prvi vrsti upošteval potrebe trga in potrebe gospodarstva. Razbremeniti moramo gospodarstvo na način,

da bo le to lahko zagotavljalo več delovnih mest, narediti moramo zdravstveno reformo, ki bo zajela korupcijo in bistveno skrajšala čakalne dobe, urediti moramo sistem dolgotrajne oskrbe. Narediti moramo pravičen socialen sistem, po katerem bodo pomoči deležni tisti, ki jo resnično potrebujejo, vsi, ki so delovno sposobni, pa se naj vključijo na trg dela. Narediti moramo takšen pokojninski sistem, ki bo pravičen tako za tiste, ki so ali bodo v kratkem stopili med upokojence, kot tudi tiste, ki v pokojninsko blagajno vlagajo danes, in nenazadnje tudi za tiste, ki bodo v pokojninsko blagajno vlagali v prihodnje. Spremeniti moramo družinsko politiko, ki bo spodbujala dvig rodnosti, ki bo imela vpliv na demografske izzive na daljši rok. Četudi bi uspeli dvigniti rodnost danes, seveda to pomeni, da bo na trg dela pričelo stopati več mladih šele čez okoli 25 let.

Rodnost je za obstoj družbe pomembna. Zlasti za nas Slovence, ki nas je že tako zelo malo. Spremenjena družinska politika že tudi zaradi tega razloga morala biti za nas prioriteta. V prvi vrsti bi morali družino položiti v sam center družbe. Družina je in družina mora ostati osnovna celica, saj omogoča nenazadnje tudi njen obstoj. Spremenjeni ukrepi bi tako morali iti v smeri ustvarjanja boljših pogojev za življenje družin. Mladi se vedno kasneje odločajo za otroke in odločajo se za manj otrok. Ko jih vprašamo, kje so razlogi za to, pa seveda omenijo, da je prvi razlog služba, drugi razlog pa stanovanje. Da bi lahko izboljšali zaposljivost mladih, pa seveda moramo narediti nekaj za izboljšanje gospodarskega okolja in podjetja tako administrativno kot pa tudi davčno razbremeniti. Država bi morala narediti vse v smeri, da bodo mladi v Sloveniji videli svojo prihodnost in da preprečimo množične selitve delovno aktivnih, ki so zlasti mladi, v tujino.

V Slovenski demokratiški stranki menimo, da je nujno, da o negativnih demografskih trendih govorimo danes, saj imajo izjemen vpliv na našo prihodnost. Prej bomo poiskali dolgoročne rešitve, boljšo prihodnost ima slovenska družba. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije, zanjo gospod Uroš Prikl.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Spoštovani, še enkrat lep pozdrav!

Tokrat mi dovolite, da vam na kratko predstavim stališče Poslanske skupine Desus.

Na matičnem delovnem telesu, ki je potekal pred današnjo plenarno diskusijo, na to temo oziroma o skorajda identični zadevi praktično že drugič v letošnjem letu, smo priporočila zavrnila. Priporočila sta zavrnila tudi oba člana delovnega telesa s strani Poslanske skupine Desus, pa nikakor ne iz tega razloga, ker ne bi pripisovala pomembnosti ali teži demografije pomembno vlogo in pomen, ampak iz tega razloga, ker sta skupaj z večino ocenila, da takšni predlogi, kot

so bili tukaj zapisani, ne prispevajo k neki dodani vrednosti na področju demografske politike in tudi širše.

Trenutno stanje in projekcije za prihodnost zagotovo niso idealni in zagotovo niso tako ugodni, kot bi si to želeli, ne za optimističen pogled ljudi v prihodnosti, prav tako pa ne za javnofinančni sistem, ki problematiko, vezano direktno ali indirektno na demografijo, financira tako iz naslova zdravstvene blagajne, pokojninske blagajne, blagajne lokalnih skupnosti in tudi iz integralnega proračuna države. Naše mnenje je, da pa razmere vendarle niso alarmantne, kot je bilo zapisano v samem naslovu predloga glede problematike demografije za našo državo, prav tako pa tudi ne moremo govoriti o neodzivnosti Vlade Republike Slovenije na tem področju.

Seveda bi si mi želeli, da so ukrepi na področju socialne politike, zaposlovalne politike, tudi družinske politike in stanovanjske politike, bolj propulzivni, bolj učinkoviti in da bi prinašali še boljše rezultate, kot jih sicer prinašajo. Pa vendar. Eden izmed poudarkov v sami diskusiji na matičnem delovnem telesu je bil vezan na belo knjigo o pokojninah oziroma o pokojninskem sistemu kot takšnem. Ta dokument je pripravljen, luč sveta je ugledal že pred kar nekaj meseci, v njem pa piše marsikaj. Ne bom rekel, da piše vse mogoče, ampak mnogo rešitev je tukaj nakazanih, mnogo predlogov je zelo natančno definiranih, mnogi pa se vežejo na starost oziroma je to rdeča nit, fil rouge, torej dvig starosti za samo upokojevanje in tudi dvig zavarovalne dobe. V Desusu, to moram še enkrat povedati, a priori kar tako ničesar ne zavračamo, hkrati pa se tudi ničesar kritično ne oklepamo kot zadnje bilke. Tako je tudi v beli knjigi o spremembi pokojninske zakonodaje.

Naj se ustavim na točki dvigovanja upokojitvene starosti. Mi tudi te zadeve kar tako ne zavračamo, ampak smo seveda zelo previdni. Kar tako reči, da bomo dvignili starost, da bodo ljudje morali po defaultu delati do 67., 68. leta ali še dlje, seveda ne gre in to mimo nas ne bo šlo kar tako. Seveda ne želimo umetelno ali administrativno upokojevati ljudi, jih siliti v pokoj, ampak jim omogočiti, če je to njihova volja, želja, predvsem pa zmožnost, da ostanejo čim dlje aktivni, da ostanejo čim dlje v zaposlitvenem sistemu.

So pa težave pri zaposlovanju oziroma ohranjanju starejše generacije v sistemu zaposlovanja. Vključenost starejših od 50 let na trgu dela je v naši državi relativno nizka, k čemur pomembno prispeva delovno okolje, ki pogosto, če smo kritični, ni dovolj prilagojeno starejšim posameznikom in slabo vpliva na njihovo zdravje. Številne raziskave na evropski ravni kažejo, da imajo starejši delavci v Sloveniji, torej pri nas, bistveno slabše ali slabše delovne pogoje, kot njihovi kolegi oziroma generacijski vrstniki iz drugih držav Evropske unije. Tako naši starejši delavci poročajo oziroma se tudi

pritožujejo, da delo negativno vpliva na njihovo zdravje, da so veliko pogosteje diskriminirani na delovnem mestu, pogosteje poročajo o ustrahovanju in nadlegovanju, torej mobingu na delovnem mestu, imajo slabše možnosti usklajevanja svojega poklicnega in družinskega, torej zasebnega življenja ter so posledično manj zadovoljni s svojimi delovnimi razmerami.

K nizki delovni aktivnosti med starejšimi vplivajo tudi nerazvito upravljanje z različnimi starostnimi skupinami v podjetjih, ne prilagajanje delovnih pogojev in delovnih mest starejši generaciji, starejšim delavcem, ter aktivna politika zaposlovanja in politika izobraževanja, ki ne spodbujata v zadostni meri – poudarjam, v zadostni meri – vseživljenjskega učenja starejših in jim ne zagotavljata ustreznih večšin.

Zato v Poslanski skupini Desus menimo oziroma smo prepričani, da mora biti prilagoditev delovnega okolja starejšim prioriteta pri snovanju –tukaj ne bom govoril o pokojninski reformi –sprememb na področju pokojninske zakonodaje, pri čemer pa je seveda poleg ukrepov države treba v maksimalni možni meri angažirati tudi delodajalce, predvsem pa spremeniti splošno družbeno percepcijo glede starejših na trgu dela. V glavih moramo torej nekako spremeniti svoja razmišljanja. Modrost in izkušnost starejših na eni strani, inovativnost obvladovanja modernih večšin, nadobudnost in nova znanja mladih pa je treba povezati v nek sinergični sklop in izkoristiti to kombinacijo, saj bo zagotovo dala pozitivne rezultate v vsakem posameznem gospodarskem podjetju, v vsaki firmi in seveda pozitivno delovala na gospodarstvo kot celoto. Tukaj govorim o realnem sektorju, o gospodarstvu, zagotovo pa bi lahko govoril tudi o javnem sektorju, ker se zagotovo mnoge težave pojavljajo in udejanjajo tudi v javnem sektorju. Mnogokrat v zadnjem času vse prepogosto slišimo, kako se sistematično, eklatantno izkorišča delavce, predvsem tuje, te zadeve pa so medijsko zelo izpostavljene in so več kot ekscesne narave.

V zvezi z delodajalci in pokojninsko blagajno naj vas, spoštovane kolegice in spoštovani kolegi, še enkrat spomnim, koliko za pokojninsko in invalidsko varstvo oziroma varnost prispevajo delodajalci in koliko delojemalci. Saj veste, da smo tukaj unikum, saj v Evropski uniji delodajalci namreč plačujejo veliko več kot delavci, pri nas pa sta prispevka obrnjena.

V Poslanski skupini Desus se tudi strinjamo, da vse tako imenovane novodobne oblike zaposlitve, ki so prekarne narave, niso dobra popotnica in niso prava pot niti za posameznika, saj ne nudijo delovnopravne, socialne in ekonomske varnosti, niti za finančno stanje vseh štirih blagajn in zagotovo tudi niso dolgoročno uspešne za posamezna podjetja oziroma gospodarski subjekt. Kako povečati pri nas rodnost, če niti za svojo existenco posameznik ne more poskrbeti, ker nima dostojnih, varnih, dolgoročnih zaposlitev? Jaz

mislim, da je tukaj potrebno sodelovanje različnih področij, različnih politik, ni to samo stvar ene politike. Potrebno je sodelovanje na področju družinske zakonodaje, družinske politike, socialne politike, zaposlovalne politike in še bil lahko naštevati. Šele takrat, ko bomo strnili in združili vse to v en integriran sklop, potem bomo lahko govorili o uspešni politiki države kot celote.

Dovolite mi, da vseeno za hipec ostanem še pri pokojninskem sistemu. Tukaj ne morem mimo, kot je bilo že večkrat izpostavljeno, problema nizkih pokojnin naših upokojenk in upokojencev. Dostojne pokojnine – ne minimalne, dostojne pokojnine – morajo biti ne samo alfa in omega naslednjih sprememb v pokojninski zakonodaji, temveč moramo že danes poskrbeti za to, da pokojnine ne bodo pristale na zadnjem mestu, ko gre za minimalno usklajevanje, ko gre za izplačevanje minimalnih regresov, medtem ko se izpolnjujejo takšne ali drugačne upravičene ali neupravičene zahteve posameznih ciljnih skupin v tej državi, ki so že po defaultu lahko favorizirane, da ne govorim o tajkuni in o izpuhtevanju denarja v davčno oazo.

V Poslanski skupini Desus zelo težko pričakujemo in štejemo dni, ko bomo seznanjeni s tisto agendo, s tistimi ukrepi in predlogi zakonodajnih rešitev, ki bodo omogočili reformo zdravstvena sistema, odpravo čakalnih dob in dostojno zdravstveno politiko za vsakega posameznika in posameznico.

Naj se na koncu še resnično za stavek ali dva dotaknem dolgotrajne oskrbe. V Desusu jo razumemo kot integralen, integriran, če hočete, koncept tako socialne kot zdravstvene politike, kjer je ključnega pomena seveda vir financiranja in ureditev kadrovskega resursov. Prav tako pa mora postati dolgotrajna oskrba oziroma udejanjanje zakona o dolgotrajni oskrbi naš osnovni cilj. Po dvajsetih letih ali pa še več govorjenja moramo tak zakon sprejeti v interesu vseh, ki tovrstne storitve potrebujejo. Šele takrat bomo lahko govorili o prijazni in socialni državi. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, zanjo gospa Marija Bačič.

MARIJA BAČIČ (PS SD): Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovana državna sekretarja, spoštovani poslanke in poslanci, vsi prav lepo pozdravljeni!

Predlagatelji današnje izredne seje so v svoji zahtevi na nekaterih točkah korektno povzeli stanje in opozorili na pasti spreminjajočih se demografskih trendov, ki se jih vsi zelo dobro zavedamo, a po naši oceni so besede o alarmantnem stanju in neodzivanju države odveč.

Seveda demografska slika ni optimalna. Vsi se strinjamo, da bi lahko bila boljša. Dolgoživa družba ob hkratnem trendu nizke rodnosti pač

ne more biti uravnotežena. To, da Vlada ne dela ničesar za višanje rodnosti in krepitve družinskega življenja, pa ne drži.

Socialna in družinska politika nista zgolj politiki socialnih transferjev. Socialna politika je skupek sektorskih politik, ki terja dogovor na podlagi opravljenega dialoga in doseganju soglasij. Če želimo obrniti te negativne demografske trende, bomo morali delovati celostno. Posamični ukrepi namreč ne bodo zadostni za prepričanje mladih, da je njihova prihodnost varna, da je varno ustvariti družino in da tudi več kot en otrok njihovega položaja ne bo poslabšal. Raziskave so pokazale, da je želja po ohranjanju dosežene življenjske ravni zelo tehten premislek pri odločanju za otroke, zato je nedvomno treba družine finančno čim bolj razbremeniti, če želimo, da bi imele več otrok.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti na tem področju rezultate dela že ima. Naj spomnim, da zaradi ukrepov te vlade in tega ministrstva že dlje časa pada brezposelnost. Ukinjamo zaznambe na nepremičnine do vrednosti 120 tisoč evrov in vračilo za prejemnike denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka. Sprejeli smo dokazano učinkovite ukrepe za zaposlovanje mladih in tudi ukrepe za podaljševanje delovne aktivnosti starejših. Vse te spremembe socialne zakonodaje so usmerjene k izboljšanju položaja družin, predvsem enostarševskih in velikih družin. Dvignil se je minimalni dohodek, dodali smo nove štipendije, sprostili smo dodatne razrede otroškega dodatka in dvignili dodatek za otroka v enostarševski družini. Spremenili smo upoštevanje dodatka za te družine pri odmeri pravic iz javnih sredstev in tudi način upoštevanja otroškega dodatka.

Z Zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih smo povečali enakopravno vlogo žensk in moških v družinah, predvsem pri skrbi za otroke. Do zdaj neplačan očetovski dopust smo postopoma preoblikovali v dodanih 15 dni plačanega dopusta. Podaljšana je tudi pravica do dela s skrajšanim delovnim časom v primeru dveh otrok, in sicer namesto dosedanjih 6 let do končanega prvega razreda osnovne šole. Kljub fiskalnim omejitvam smo zagotovili skupno več kot 33 milijonov evrov dodatnih sredstev za izboljšanje položaja družin. Če pa mislite, da bo oviranje ali zanikanje ustavne pravice o svobodnem načrtovanju družine slovensko populacijo izstrelilo po številu prebivalstva po lestvici navzgor, se motite. Po vseh dogajanjih v zadnjih mesecih se nikakor ne gre otresti občutka, da se tudi v tej zadevi po razpravi pojavljajo skrite namere z ideološkim predznakom. Starostna sestava prebivalstva Slovenije kaže sliko, s katero se soočajo skoraj vse razvite države. V naslednjih desetletjih se bo hitro povečal delež starejših, ki bodo prehajali v upokojitev. Generacije, ki sledijo, in sredstva, ki jih vplačujejo iz svojih zavarovanj, so zato posledično manjša od potreb.

Socialni demokrati smo prepričani, da sta družbena in medgeneracijska solidarnost temelji za dostojno življenje ljudi in da alternative dokladnemu pokojninskemu sistemu, ki temelji na pokojnini kot pravici iz dela in medgeneracijski solidarnosti, žal ni. Ker smo tudi Socialni demokrati, ne samo predlagatelji, zaskrbljeni zaradi demografskega stanja in trendov ter nevarnosti za pokojninski sistem zaradi porušitve uveljavljenih številčnih razmerij med delovno aktivno in upokojeno populacijo in ker se zavedamo, da je brez dolgoročno usmerjenih ukrepov lahko resno ogrožena sposobnost države za zagotavljanje obveznosti iz 2. člena Ustave Republike Slovenije, smo na svoji zadnji konferenci z naslovom Varna prihodnost vseh generacij odprli nujno potrebno javno razpravo o demografskem skladu, ki bo zagotavljal dolgoročno stabilnost pokojninskega sistema. Zaradi vse večjega razkoraka med zbranimi prispevki za pokojninsko zavarovanje in potrebami pokojninske blagajne pa je nujno, da se okrepljeni demografski rezervni sklad vzpostavi hitro, saj bodo s tem akumulirana sredstva in s tem njegove koristi v prihodnje večje. Demografski rezervni sklad je najpomembnejši, a ne edini ukrep za omilitev primanjkljaja in okrepitev zaupanja ljudi v solidarnostni pokojninski sistem. A ustanovitev rezervnega sklada ne sme biti izgovor za nespreminjanje pokojninskega sistema v bodoče. Njegov namen je namreč le v tem, da poskuša finančno razbremeniti pokojninski sistem.

Poleg že omenjenega pa je zaradi hitrega naraščanja števila starejših od 65 let oziroma starejših od 80 let v Republiki Sloveniji nujna tudi hitra in celovita ureditev sistema dolgotrajne oskrbe. Socialni demokrati že ves čas poudarjamo, da mora biti oblikovanje sistema dolgotrajne oskrbe, ki bo vsakomur omogočala kakovost življenja, prioriteta. Zavedati se je treba, da mora tak zakon pokriti več področij, kot na primer ureditev oziroma ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja ter popravek davčnega sistema. Izhodišče novega zakona mora po našem mnenju biti ugotovitev, da gre pri potrebi po dolgotrajni oskrbi za novo socialno tveganje, ki ga je treba zavarovati z uvedbo nove oblike obveznega zavarovanja, in sicer podobno, kot je zavarovano že vse prebivalstvo za primer bolezni oziroma poškodbe, invalidnosti, brezposelnosti in drugih socialnih tveganj.

Pomemben cilj, ki ga mora zasledovati predlog zakona, je povečati in zagotoviti stabilne vire financiranja. Vlada meni, da je takšno tveganje najprimerneje zavarovati z uvedbo nove oblike obveznega javnega zavarovanja oziroma s kombinacijo javnega in zasebnega zavarovanja, ki temelji na medgeneracijski in znotrajgeneracijski solidarnosti.

Za Socialne demokrate je sistem, ki temelji na solidarnosti, vzajemnosti in pravičnosti, eden izmed temeljev socialne države. Za kakovostno

življenje vseh ljudi so ključne dobrine, ki morajo biti varovane kot javno dobro in dostopne vsem. Dolžnost države je ustvarjati enakost možnosti za vse. Socialno varnost zato razumemo kot aktivno pomoč javnega sistema pri zagotavljanju kakovostnih in človeka dostojnih življenjskih razmer, v katerih bo zagotovljeno varno otroštvo, varna aktivna doba in varna starost.

Socialni demokrati verjamemo, da nam bo vse to s sprejemanjem usklajenih politik tudi uspelo. Hvala lepa.

PRESEDENIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Združena levica, zanjo Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Najlepša hvala za besedo, predsedujoči.

Preden grem na stališče Poslanske skupine Združene leve, naj povem, da sem ravnokar na RTV MMC portalu prebral novico izpred dveh ur nazaj, katere naslov se je glasil "Revščine V Sloveniji vse več tudi med zaposlenimi". To so razmere, v katere so nas pripeljali predlagatelji današnje seje, pardon, njihove politike. Hkrati so pa to iste politike, ki jih deli tudi aktualna koalicija in jih navsezadnje tudi izvaja. V teh razmerah oziroma v teh parametrih je debatiranje o demografiji v resnici mlatenje prazne slame.

Če želite imeti večjo rodnost med denimo slovenskimi družinami, poskrbite za to, da ne bo med njimi revščine. Pa poskrbite za to, da bodo mladi deležni kvalitetnih zaposlitev, da bodo lahko prišli do svojih stanovanj in tako naprej. Potem se bo problem demografije rešil kar sam od sebe. Mimo tega pa ni naključje, da je demografija priljubljena tema neoliberalnih vlad in strank. Zato, ker se staranje prebivalstva uporablja kot kronski argument za privatizacijo socialnega, zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja. Za naše državljane pa je bistveno bolj kot to, kakšna bo struktura prebivalstva leta 2060, pomembno vprašanje, v kakšnem družbenem sistemu bomo takrat živeli.

To, da je v družbi več neaktivnega prebivalstva, z zgodovinske perspektive ni nič novega in ni navsezadnje nič posebnega. Novo je samo to, da so bili neaktivno prebivalstvo včasih otroci in mladostniki, danes so pa to predvsem starejši. Staranje družbe ni problem sam po sebi, problem postane šele znotraj okvirjev kapitalistične ureditve. Kapitalistična ureditev kljub izjemnemu tehnološkemu napredku in povečevanju produktivnosti ni sposobna zagotoviti dostojnega življenja niti vsem zaposlenim, kaj šele brezposelnim ali upokojevcem, ki jih kapital vidi kot nekaj odvečnega. To ni nekaj, kar bi veljalo samo za tretji svet in za države v razvoju, tako je tudi v najbolj razvitih državah centra. Še bolj pa to občutimo v polperiferijah državah, kot je Slovenija. Tega ne kažejo samo statistike o revščini, ampak tudi vedno večje izseljevanje državljanov, zlasti mladih, ki iščejo svoj kruh v

tujini. Zato se socialisti ne ukvarjamo s tem, koliko bodo leta 2060 stari naši prebivalci, ampak si prizadevamo za to, da bi takrat živeli v pravični, racionalno urejeni družbi, prizadevamo si skratka za odpravo kapitalizma.

V nadaljevanju stališča se bom opredelil do konkretnih družbeno-ekonomskih problemov, s katerimi se naši ljudje srečujejo tukaj in zdaj.

Naj začnem s prihodki pokojninske in zdravstvene blagajne. Stališče Združene leveice je, da je treba pred kakršnikoli povečevanjem upokojitvene starosti in zavarovalne dobe povečati prispevke delodajalcev za pokojninsko zavarovanje. Ta ukrep je hkrati tudi najbolj enostaven ukrep.

Nadaljnji korak je, da uvedemo progresivno prispevno stopnjo, približno takšno, kot jo poznamo pri dohodnini. Na ta način bi tisti, ki imajo višje dohodke, prispevali sorazmerno več.

Tretji korak je pa seveda, da se ti prispevki razširijo iz plač tudi na dohodke, ki izvirajo iz premoženja in iz kapitala.

Socialisti torej zahtevamo, da se pri pokojninskem in zdravstvenem zavarovanju uveljavi načelo vertikalne pravičnosti. Kdor ima višje dohodke, mora plačati prispevke po višji stopnji. Kristalno jasno je, da so to ukrepi, ki gredo v smeri socialne pravičnosti in enakosti, da pa jim ravno zato nasprotujejo nosilci kapitala in skupine z velikimi dohodki. Zato ni čudno, da je slovenski politični razred ves čas delal ravno nasprotno, kot bi bilo treba početi za vzdržnost socialnih blagajn. Leta 1996 je znižal prispevke delodajalcev, zaradi česar je pokojninska blagajna samo do leta 2014 izgubila 12 milijard prihodkov. Manjši del tega izpada je bil nadomeščen z davkom na izplačane plače, ki pa ga je vlada SDS, NSi in Desusa – ja, tudi Desusa – popolnoma uknila. Skratka, predlagatelji, ki so v preteklosti izpodkopavali vzdržnost pokojninskega sistema, nam zdaj solijo pamet, kako naj to vzdržnost popravimo. Še več, agitirajo tudi za nadaljnje siromašenje javnih blagajn. Nova Slovenija je na primer predlagala, SDS pa podprla novelo Zakona o prispevkih za socialno varnost, ki uvaja socialno kapico. Če bi bil ta zakon sprejet, bi pokojninska blagajna po oceni Ministrstva za finance izgubila 638 milijonov evrov, zdravstvena blagajna pa 339 milijonov evrov letno.

Kot vemo, predlagatelji zagovarjajo tudi komercializacijo obveznega zdravstvenega zavarovanja. Ideja je, da bi se dopolnilno zavarovanje razširilo v pogodbeno obvezno zavarovanje. Seveda bi bila posledica tega, da bi zdravstveni sistemi namesto sedanjih 60 milijonov evrov, kolikor ostane v komercialnih zavarovalnicah, za zdravljenje izgubili še bistveno več. Že samo na podlagi tega je jasno, da predlagatelji delajo vse, da bi le še bolj osiromašili sistem javnih zavarovanj in na takšen način naredili prostor za dobičke komercialnih zavarovalnic.

Popolnoma enak vzorec lahko spremljamo tudi pri družinski politiki. Ukrepi družinske politike se financirajo iz integralnega proračuna in proračuna občin. Glavni prihodek občin je dohodnina, zato tisti, ki se zavzemamo za socialne pravice otrok in družin, seveda zahtevamo, da ljudje z višjimi dohodki plačajo več dohodnine. Ampak med njimi predlagateljev današnje seje seveda ni.

Ne bom šel v ponavljanje znanih dejstev, da so ravno z Bajukovo reformo dohodek od kapitala izvzeli iz pravične obdavčitve in znižali obdavčitev najvišjih plač iz 50 na 41 %. Opozoril bom samo na to, da je Nova Slovenija pred časom vložila, SDS pa podprla novelo Zakona o dohodnini. S spremembo splošne olajšave bi delavec z minimalno plačo pridobil 6,4 evrov mesečno, direktor s plačo 10 tisoč evrov pa kar 154 evrov na mesec. Prihodki države in občin bi se na ta račun po izračunu Ministrstva za finance zmanjšali kar za 470 milijonov evrov. Za ponazoritev, letno zberemo manj kot 2 milijardi evrov dohodnine. Sredstva so že zdaj premajhna za dostojne socialne pomoči, za varstvene, otroške, starševske in invalidske dodatka.

Povejte mi, kakšno družinsko politiko bi izvajali, če bi se odrekli še nadaljnji četrtini teh sredstev. To je seveda vprašanje za aktualne predlagatelje, ampak njihov odgovor v resnici že poznamo. Trdijo namreč, da bi ta izpad kompenzirali s povečanjem števila delovnih mest. Seveda za to ni nobene podlage. Teorija uči in praksa je precej dobro pokazala, da zniževanje davkov kapitala nima večjega vpliva na gospodarsko aktivnost, pa še ti vplivi so kratkoročni. Če bi hoteli nadomestiti izpad ene četrtine dohodnine, bi bilo treba število zaposlenih povečati za vsaj 200 tisoč. Absurdnosti te številke mi ni treba preveč izpostavljati. Poleg tega, da bi morali zaposliti vseh 95 tisoč brezposelnih, bi morali pridati zraven še 105 tisoč upokojujencev, kar je seveda znanstvena fantastika.

Zato ponavljam, da bi bil edini realni učinek takih neoliberalnih predlogov izpad četrtine dohodnine in bistveno povečanje najvišjih plač. Da smo korektni – to, kar NSi samo predlaga, aktualna vlada dejansko izvaja. Zaradi dveh sprememb dohodninske lestvice v tem mandatu bo imelo 10 % najboljše plačanih naslednje leto 80 milijonov evrov višje dohodke, državljani pa seveda 80 milijonov evrov manj javnih sredstev. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov, zanjo gospod Jernej Vrtovec.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Najlepša hvala. Saj je človeku prav nerodno razpravljati za takšno razpravo, ampak se bom potrudil.

Spoštovani predsednik, gospod državni sekretar, sekretarka!

V Novi Sloveniji ponovno predlagamo razpravo o demografskih trendih in ukrepih, ki so potrebni za ustrezen odziv nanje. Demografska politika v Sloveniji je zelo pereč problem, ki ga moramo jemati zelo resno. Teга bi se morali vsi zavedati, ne pa da trosimo populistične floskule, kajti populizem in demagogija na tem področju sta nas že preveč stala. Lahko gremo po poti, kakršno lahko vidimo v Latinski Ameriki ali pa na Kubi, lahko pa gremo po neki drugi poti. Na to, da je demografska politika v Sloveniji problem, nas opozarja tudi Evropska komisija. Gre torej za resno stvar. Z odločitvami in prevzemom odgovornosti za spremembe se je na tem področju v Sloveniji zamudilo že ogromno časa in delamo premajhne korake, da bi to področje normalizirali.

Se pa strinjam, da to ni samo problem Slovenije. Demografija oziroma demografski kazalci so problem celotne Evropske unije, pa tudi širše Evrope. Ker je ta problem tako zelo kompleksen, smo v Novi Sloveniji že pred enim letom sklicali skupno sejo treh odborov, kjer smo po številnih proceduralnih zapletih kljub vsemu uspeli na koncu le opraviti razpravo.

Zakaj je Nova Slovenija predlagala to današnjo sejo? Nizka rodnot v Sloveniji in posledično tudi staranje prebivalstva se vedno bolj izražata v ekonomskih neravnovesjih v naši državi. Starost prebivalstva se povišuje, kar je sicer pozitivno in tudi dobro, po drugi strani pa to prinaša višje stroške javne porabe in obremenitev pokojninskega sistema. Vemo, da je bila leta 2013 sprejeta pokojninska reforma, vendar moramo že zdaj iz državnega proračuna, pozor, na leto vložiti v pokojninski sklad več kot milijardo evrov sredstev, lansko leto celo 1,5 milijarde evrov. Več kot nujno je torej razmišljati o spremenjenem pokojninskem sistemu oziroma reformi. Zakaj? Pa pogledjmo.

Leta 2025 bo več kot 20 % evropskega prebivalstva starega nad 65 let, tudi v Sloveniji, povečalo pa se bo tudi število starostnikov nad 80 let. Kaj to pomeni? Vemo, da že zdaj 90 let in več ni tako redka starost slovenskega prebivalstva, kar je dobro, za državo in njene pod sisteme pa prinaša tudi določene probleme. Že dolgo časa namreč govorimo, da potrebujemo zakon o dolgotrajni oskrbi. Vsakič, ko obiskujemo različne domove za ostarele, nas sprašujejo, kaj bomo naredili, kdaj bomo ta zakon sprejeli. Zato bi tudi iz vrst ministrstva enkrat končno želeli dokončno slišati, kako daleč smo pri pripravi tega zakona.

Pa se vrnimo k letu 2025, ko bo več kot 20 % evropskega prebivalstva starega nad 65 let. Kje bomo na drugi strani dobili denar za te pokojnine? Kje na drugi strani bomo dobili denar za zdravstveno blagajno? Na drugi strani namreč ni dovolj mladih, ni dovolj delovno aktivnega prebivalstva, da bi lahko to stanje vzdrževali. Ob tem še en pomemben podatek, da je vedno več mladih izšolanih dobrih kadrov, ki odhajajo v tujino. To je resen problem za naslednje leto.

Če nadaljujem pri družini, kajti vemo tudi, da se spreminja družina kot taka, da je več žensk zaposlenih, da je tudi čedalje več ločitev, kar pomeni v starosti tudi določene dodatne probleme, da zdaj ne živijo tako pogosto tri generacije skupaj, kot je bilo to recimo v preteklosti, kar je tudi olajšalo oskrbo ali pa skrb za starejše prebivalce. Spreminjajo se tudi potrebe ljudi. Vedno bolj smo zahtevni v potrebah tudi v času staranja.

Ampak pri družini mnogo ljudi našteva različne dejavnike, zakaj se mladi ne odločajo za več otrok. Tukaj gre za drugačen način življenja mladih in drugačne predispozicije, kot so bile dvajset, trideset, štirideset ali pa petdeset let nazaj. Sistem oziroma družba sili v eno drugačnost. Smo v neprimerno drugačnem položaju, kot je bilo to v preteklosti.

Naslednji problem je zdravstveni sistem. Tudi zdravstveni sistem zaradi vseh demografskih trendov kmalu ne bo več vzdržan, mi pa si vsi želimo, da bi bil javnofinančno vzdržan, da bi omogočal varnost slovenskih prebivalcev in pa da bi bile zdravstvene storitve tudi vsem dosegljive, pravočasne in kvalitetne. Zato pa potrebujemo tudi čim prejšnjo reformo zdravstvenega sistema.

Kaj lahko pravzaprav država naredi pri demografski politiki? Prvič, demografska politika mora biti družini naklonjena politika. To je največ, kar lahko država primarno naredi. Vemo pa, da imamo trenutno veliko brezposelnih, predvsem mladih, da tudi štipendije niso na zavirljivi ravni, da je stanovanjska politika za mlade zelo problematična, da se veliko mladih izseljuje in da tudi nimamo ustreznega izobraževanja za potrebe staranja prebivalstva v prihodnosti.

Naj se ta trenutek vrnem k zdravstvu in ponovim, da se v zdravstveno blagajno izteka en velik denarja. Več kot 1 milijarda evrov se izteka v zdravstveno blagajno. Zaenkrat so potrebe takšne. S staranjem prebivalstva se te potrebe samo še večajo. Na drugi strani pa vedno manj denarja. Enako, enak sistem, enak način kot pri pokojninah. Mi moramo zelo hitro dobiti odgovor na to ključno vprašanje. Kako bomo napolnili našo zdravstveno blagajno, glede na to da je vplačnikov vedno manj?

Če grem naprej. Že kolegica Iva Dimic je v uvodu dobro razčlenila probleme prenizke rodnoti in zdravstvene-pokojninske reforme, sam pa bom na tem mestu izpostavil še potrebe po spremembah tudi na področju izobraževanja. Slovenski izobraževalni sistem je ustvaril množico mladih, ki imajo visoko izobrazbo, žal pa premalo praktičnih izkušenj. Ko mladi danes izstopijo iz izobraževalnega sistema in se zaposlijo, jih delodajalci šele začnejo usposablјati, da lahko samostojno opravljajo delovne procese. V poklicnem izobraževanju moramo torej uvesti tako rekoč dualni sistem, v katerem bi mladi pol leta hodili v šolo, drugo polovico leta pa se usposablјali ob delu. Le na tak način bo šolski sistem vzgajal mlade, ki bodo

za gospodarstvo uporabni takoj po končanem šolanju. Vsekakor pa je potrebno dualni sistem narediti zanimiv, predvsem za delodajalce. Nekajurno praktično delo na teden je za delodajalce popolnoma neuporabno. Če želi delodajalec organizirati učinkovit delovni proces, potem mu ne pomaga, da ima vaje na razpolago zgolj dva dni na teden. Učinkovito upodabljanje in hkratna korist, tako za mlade kot tudi za delodajalce, sta mogoča le v primeru dela na daljše časovno obdobje.

Ob vseh težavah naj izpostavim še nepotreben ideološki konflikt v šolstvu med zasebnimi, javnimi šolami in tako naprej. Sam se na tem področju nisem izpostavil, bom pa tokrat izkoristil to priložnost, ker resnično ne razumem tistih, ki trdijo, da pet zasebnih osnovnih šol lahko ogrozi 458 javnih osnovnih šol. Trdim, da moramo čim prej odpraviti to diskriminacijo, ko gre za plačilo programa zasebnih šol, ki izvajajo javen program. Za enako delo moramo pač zagotoviti enako plačilo. Tukaj jaz ne vidim nobenega problema, kajti stroški infrastrukture pa so in bodo tudi še naprej ostali breme lastnika omenjene ali dotične zasebne šole. Slovenski šolski sistem se mora tudi na tem področju spremeniti. Od količine, to je pomnjenja števila neuporabnih podatkov, mora torej preiti h kakovosti, to je k razumevanju procesov in konceptov. Tako bomo mi izboljšali naš šolski sistem.

V nadaljevanju izpostavljam tudi s tem povezan beg možganov. To sem na začetku že omenil, ampak podatki, statistike so takšne, to se jih v Novi Sloveniji ne izmišljujemo. Uradne statistike kažejo, da se je iz Slovenije v zadnjih letih v povprečju odselilo 15 tisoč državljanek in državljanov, od tega polovica mlajših od 40 let. Mene resnično boli srce ob teh podatkih, ko mi nudimo tem mladim popolnoma vse, omogoča se jim šolanje, omogoči se jim vse, kar spada zraven, potem pa ti ljudje zaradi tega, ker ne vidijo priložnosti v naši državi, odidejo stran, drugam iskati priložnosti, iskati novo življenje. Morali se bomo tudi o begu možganov pogovoriti v naši domači politiki, kajti v nedogled na tak način država ne more funkcionirati, da bi najboljši šolani kadri zapustili državo. Ob tem izpostavljam tudi dnevne migrante. Tudi dnevni migranti so tako rekoč v porastu, torej ljudje, ki hodijo samo na delo v sosednje države. Od tega država veliko izgublja.

Demografija bo že v prihodnjih 10 letih močno vplivala na naš trg dela. Če imamo zdaj še presežek brezposelnih, se bo stanje spremenilo v nasprotno smer. Srečali se bomo s pomanjkanjem delovne sile, najprej pri deficitarnih poklicih, kar že izkušamo, kasneje pa tudi na večini drugih področij. Ključno je vprašanje, kako bo Slovenija reševala ta primanjkljaj, kako ga bomo reševali. V redu, ena rešitev je s priseljevanjem, o tem se lahko pogovarjamo, ampak tudi na področju priseljevanja bi se morali končno več o tem pogovoriti, saj ne moremo samo reči, da bomo

uvozili toliko in toliko delovne sile in pika. Potreben je temeljit pogovor, katere in kakšne delovne sile v Sloveniji potrebujemo. Tudi poslovno okolje v Sloveniji je po podatkih neprijazno. Če samo izpostavim, da je Slovenija na 119. mestu na področju zagotavljanja pravne varnosti podjetnikom po eni izmed raziskav, z drugimi besedami, plačilna nedisciplina, poslovne goljufije in podobno so še vedno problem. Kličemo torej po pravični domovini, po pravični državi za vse državljanke in državljane. Tudi v primerjavi z državami, s katerimi tekmuje – to je drugi statistični podatek –, so slovenske plače še vedno preveč obdavčene. Nasprotno od tega, kar je govoril moj predhodnik, mi preveč obremenimo našo plačo. Delodajalci so torej preveč obremenjeni. Preveč je davčin in smo v vrhu Evropske unije, ne po davkih, govorimo o davčinah. Tako smo po prispevkih kot davkih skupaj – prispevki plus davki – v vrhu med državami Evropske unije.

Naslednji podatek. Velik problem predstavlja tudi administracija, ki ni v podporo podjetnikom pri realizaciji njihovih idej, ampak prej ovira. Kaj kmalu bomo dobili v parlament en poseben zakon, ki ureja eno birokratsko oviro, kako nekje postaviti tovarno. Jaz ne razumem, zakaj moramo posebne zakone sprejemati zato, ker želijo nekateri odpreti v Sloveniji nova delovna mesta. Imamo šolski sistem, v katerem je vedno več učiteljev, vendar vedno več funkcionalno nepismenih mladih. Prav tako tudi šolski sistem ne sledi potrebam gospodarstva. Navajam kot zadnji statistični podatek.

Če počasi zaključim, tudi sprejeta proračuna za leti 2017 in 2018 zelo nazorno kažeta na to, da ekipa vlade Mira Cerarja žal ni pripravljena spremeniti dosedanjega pristopa delovanja. Jasno je namreč, da ta vlada v zadnjih slabih dveh letih, mogoče bolj v dobrem letu, svojega vladanja ne bo naredila tistega, kar bi morala vsaka razumna vlada narediti že v prvih dveh letih vladanja. Prihodnji dve leti bosta za Slovenijo, kot kaže, žal čas izgubljenih priložnosti. Zato je povsem na mestu tudi razmislek, ali ne bi bilo bolj smiselno zamenjati selektorja in ključnih igralcev na igralnem polju. Tukaj velja razmisliti, če se tudi predsedniku Vlade, ministricam in ministrom ne zdi, da bi moralo biti soočenje s tem izzivom, torej predvsem z demografijo, eden izmed ključnih izzivov Vlade oziroma ključna vladna prioriteta. Tako pa dejansko Vlada daje občutek, da je vaš edini cilj to vlado voditi do konca mandata, ne glede na vse. Glede na dejanja predvsem koalicijskih partnerjev se pa tudi čuti pomanjkanje resne vneme za spremembe, ki jih Slovenija nujno potrebuje, da se pripravi na nevarnosti, ki so praktično še pred nami.

Kar se tiče demografije, so to zelo različna področja, ki pa so povezana s problemom demografije, in zagotovo smo pozabili nekatera področja izpostaviti. Ampak za reševanje tako obširne problematike na različnih področjih je potrebna usklajena akcija, lahko bi ji

rekli akcija prihodnosti, usklajena strategija, in to čim prej, kajti mi že zamujamo z nekimi strateškimi dokumenti, kako bomo to demografsko sliko Slovenije izboljšali oziroma jo reševali v prihodnosti.

Če samo na kratko povzamem, če sami ne bomo poskrbeli za svojo lastno prihodnost, verjemite, nobeden tega ne bo naredil namesto nas, nobena sosednja država, ne Evropska unija ne Evropska komisija, nihče. Eden izmed glavnih sklepov je enostaven – potrebujemo več rojstev, več otrok. V Sloveniji se povprečno na leto rodi nekaj več kot 20 tisoč otrok, za neko ravnovesje v prihodnosti pa bi potrebovali vsaj 30 tisoč novih rojstev na leto. Mladi, ki si ustvarjajo družine, pa potrebujejo tudi za to več priložnosti.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima poslanska skupina nepovezanih poslancev, zanjo dr. Mirjam Bon Klanjšček.

DR. MIRJAM BON KLANJŠČEK (PS NP): Hvala lepa. Spoštovani!

Z današnjo obravnavo Predloga priporočila Vladi Republike Slovenije v zvezi z alarmantnim stanjem zaradi negativnih demografskih trendov in njene neodzivnosti, verjamem, da ne bomo odkrivali tople vode in razpravljali o nekih novih dejstvih. Vse to, o čemer bomo danes govorili, je znano in o tem smo tudi že večkrat razpravljali. Problem je le, da se aktivnost nekako na tej stopnji zaključijo oziroma za rešitve zmanjka želje, volje in energije.

Sama bom v stališču Poslanske skupine Nepovezanih poslancev predstavila zgolj nekaj za nas najpomembnejših podatkov. Znano je, da se Slovenija podobno kot večina razvitih držav sooča s spremembami starostne strukture prebivalstva, in to tako, da bo v prihodnosti pri nas staranje prebivalstva, s katerim se že danes soočamo, intenzivnejše kot v drugih državah Evropske unije. Po oceni Evropske komisije prav nizka rodnost in posledično staranje prebivalstva predstavljata enega večjih družbenih in gospodarskih izzivov evropske prihodnosti. Iz priporočila Evropske komisije je tako razvidno jasno opozorilo vsem državam članicam, da morajo glede na spremembe starostne strukture prebivalstva prilagoditi različne sisteme, kot so zdravstveni in pokojninski ter sistem dolgotrajne oskrbe, izobraževanje in trg dela. V primerjavi z ostalimi razvitimi državami je še vedno moč ugotoviti, da se navkljub leta 2013 uveljavljeni pokojninski reformi še vedno prezgodaj upokojujemo, delovnih mest za ljudi v starostni skupini od 56 do 64 let pa ni.

Evropska komisija je tako v letu 2014 v okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik sprejela vrsto predlogov priporočil in Sloveniji priporočila, da sprejme primerne ukrepe za zagotovitev vzdržnosti pokojninskega sistema po letu 2020. V zvezi s

tem velja ponovno opozoriti, da so analize sicer pokazale, da kratkoročna nova reforma sicer ni potrebna, vendar pa bo treba dolgoročno pokojninski sistem prilagoditi demografskim gibanjem prebivalstva.

Problem, na katerega so opozorili predlagatelji današnje točke izredne seje, je torej, da smo že v letu 2014 s strani Evropske komisije prejeli nekaj pomembnih priporočil in usmeritev. V dobrih dveh letih pa od besed še nismo prišli k dejanjem, pa čeprav se je že vlada Alenke Bratušek zavezala, da bo pristopila k pripravi bele knjige o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki bo dolgoročneje finančno vzdržen. Praktično že vstopamo v leto 2017, pa še vedno ne vemo, kaj naj bi naši pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključevalo, kakšna naj bi bila polna pokojninska doba in s katerimi ukrepi bomo odgovorili na izide zdravstva, izobraževanja, javnih izdatkov, na izide na področju stanovanjske in prostorske politike, vse v luči sprememb demografske strukture prebivalstva.

Prepričani smo, da morajo spremembe pokojninskega zavarovanja potekati v luči doseganja čim širšega družbenega konsenza in postopoma, brez prekomernih posegov v pravice do pokojnine, saj so te tudi ustavno varovane. Ohranjati moramo torej primeren nivo socialne države in poskrbeti za takšen položaj upokojencev, ki ne bo povečeval stopnje tveganja revščine. Prav zato je že Zakon o Slovenskem državnem holdingu iz leta 2013 za stabilizacijo pokojninske blagajne in zagotavljanje dodatnih virov za izplačilo pokojnin predvidel preoblikovanje kapitalne družbe v neodvisni avtonomni demografski rezervni sklad na način, kot ga opredeljuje zakon, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Rok za oblikovanje demografskega sklada je bil sicer predviden do konca leta 2015, do danes pa to še vedno ni bilo storjeno. Še več, nekdanji finančni minister, dr. Mramor, je na svojem zaslišanju celo povedal, da Slovenija demografskega sklada, kot je predviden, niti ne potrebuje. Aktivnosti s preoblikovanjem kapitalne družbe so tako skladne s to izjavo nekdanjega ministra, pa čeprav naj bi prav ta demografski sklad zagotavlja tudi ustrezno raven tudi najnižjih pokojnin, upokojencem pa dovolj varnosti za zadnje življenjsko obdobje.

Drugi problem, mimo katerega pri obravnavanju problematike demografskih trendov ne moremo, pa je dejstvo, da za mlade v Sloveniji ni delovnih mest. Mladi vstopajo na trg dela relativno pozno, kar je možno na eni strani pripisati dolgemu obdobju študija, in to na vkljub bolonjski reformi, na drugi strani pa tudi težavnemu vstopu na delovni trg. Predvsem tukaj mislim na vedno inovativnejše načine zaposlovanja mladih, kot so na primer espeji, avtorske pogodbe in podobno.

Prav tako pa še vedno čakamo na ustrezno stanovanjsko politiko za mlade, ki bi mladim omogočala zgodnjo samostojnost in možnost

ustvarjanja lastne družine. Večina mladih namreč še zmeraj živi doma, pri starših. Najemni nepremičninski trg je še vedno nerazvit in čaka na boljše čase, redki pa so danes tisti mladi, ki si lahko s svojim zaslužkom kupijo stanovanje, si uredijo dom ter ustvarijo družino. Posledično tako veliko mladih za svoje preživetje in boljše življenje odhaja na delo v tujino.

To je tudi razlog, da apeliramo na Vlado, da čim prej pripravi in uveljavi celostno strategijo za mlade, v kateri morajo biti vključeni stanovanjska politika in tudi ukrepi za hitrejšo in bolj kvalitetno vključevanje mladih na trg dela. Tako imamo danes še vedno situacijo, ko je področje začasnega in občasnega dela dijakov in študentov urejeno znotraj Zakona o uravnoteženju javnih financ, pa čeprav smo v Zavezništvu že med sprejemanjem zakona, to je konec leta 2014, opozarjali, da gre za področje, ki si zasluži samostojni sistemski zakon za mlade.

Področje, ki bi si tudi zaslužilo širšo razpravo, pa ga bom danes bolj omenila, je dolgotrajna oskrba. Zakon, ki bi dokončno uredil področje dolgotrajne oskrbe, osebne asistencije in zavarovanje za dolgotrajno oskrbo, je eden tistih, ki jih že predolgo čakamo in ki nam ga Vlada obljublja že vse od svojega imenovanja naprej.

Zato v Poslanski skupini Nepovezanih poslancev ponovno apeliramo na Vlado, da čim prej zakon predloži Državnemu zboru v obravnavo in sprejetje. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanjo gospa Irena Grošelj Košnik.

IRENA GROŠELJ KOŠNIK (PS SMC): Spoštovani predsednik, spoštovana državna sekretarja, kolegice in kolegi, vsi ostali prisotni!

Danes obravnavamo predlog priporočila, katerega vsebina je posebno aktualna že dobro leto dni in je deloma nastala tudi na podlagi razprave na matičnem odboru januarja letos ob obravnavi za sklic nujne seje treh odborov. Seveda je bila tudi takrat tema soočanje z demografskimi vprašanji.

Slovenija je kot večina razvitih držav danes starajoča se družba. Če je bil pred tremi leti delež prebivalcev, starejših od 80 let, le 4,5 %, bo ta delež leta 2060 narastel na ocenjenih 12,3 %. Vprašanje je, ali se z izzivi starajoče se družbe soočamo na pravi način. Staranje prebivalstva ne pomeni samo novih priložnosti za razvoj posameznih storitvenih dejavnosti, pomeni tudi nove izzive za trg dela in migracije. V povezavi s tem je Vlada že januarja letos kot odziv na demografske spremembe sprejela sklep, da se v sodelovanju z Uradom za makroekonomske analize in razvoj na podlagi analize demografskih gibanj pripravi strategijo dolgožive družbe, ki bo po časovnici sprejeta aprila prihodnje leto, in sklep za resolucijo o družinski politiki, ki bo sprejeta do konca leta

2017. S časovnico omenjenih dokumentov smo bili seznanjeni tudi tokrat na matičnem odboru ob obravnavi predloga priporočila. Z omenjenimi dokumenti so povezane tudi nekatere druge ugotovitve predlagatelja, ki se nanašajo na nizko rodno, socialno in družinsko politiko, potrebo po zakonski ureditvi dolgotrajne oskrbe ter potrebo po pokojninski in zdravstveni reformi. Omenjena strategija dolgožive družbe bo naslovlila več teh naštetih področij. Zavedamo se dejstva, da zaposlovanje nekaterih ranljivih skupin na trgu dela ne moremo reševati zgolj s finančnimi spodbudami v obliki oprostite plačila prispevkov delodajalcev. Vlada je kot odgovor na vprašanje, kako izboljšati zaposljivost starejših na trgu dela, kako delodajalce spodbuditi k zaposlovanju starejših ter prilagajanju delovnega okolja starejšim in kako dvigniti njihovo stopnjo delovne aktivnosti, pripravila nabor ukrepov za starejše na trgu dela, ki ga bo po ponovni obravnavi s socialnimi partnerji predvidoma konec leta sprejela.

Predlagatelj v predlogu priporočila izraža potrebo po zakonski ureditvi področja dolgotrajne oskrbe in osebne asistencije, kar je tudi ena od koalicijskih zavez v tem mandatu. V zvezi s tem potekajo usklajevanja med dvema pristojnima ministrstvoma. Vsebinska izhodišča so večinoma dorečena. Na posvetu o dolgotrajni oskrbi, ki poteka v Državnem svetu v mesecu oktobru, pa je bila z vsebinskimi izhodišči za pripravo omenjenega zakona seznanjena tudi širša javnost. Usklajen je nabor storitev, določena je enotna vstopna točka in enotni izvedeniški organi. Dogovor je dosežen tudi glede koordinacije izvajalcev oziroma integriranih timov v integrirani mreži izvajalcev. Predlagatelj v zahtevi za sklic izredne seje Državnega zbora opozarja tudi na potrebo po pokojninski reformi, v eni točki predloga priporočila pa tudi na nujnost zdravstvene reforme. V koalicijskem sporazumu sta obe področji kot zavezi, ki se prioriteto urejata. Bela knjiga o pokojninah je bila širši javnosti predstavljena spomladi letos, delovna skupina, v kateri sodelujejo tudi socialni partnerji in katere naloga je pripraviti nabor ukrepov za spremembo pokojninskega sistema po letu 2020, je letos večkrat obravnavala izhodišča za spremembo po posameznih področjih.

Demografske spremembe bodo v prihodnje vsekakor determinirale javne storitve in tudi naš življenjski slog. Trditev pa, da se Vlada ne odziva na demografske trende in se ne prilagaja temu stanju in domnevno alarmantnemu stanju, ne odraža realnega stanja. Vlada je z aktivnostmi, ki jih izvaja, dokazala ravno nasprotno.

Zaradi tega smo v Poslanski skupini Stranke modernega centra ta predlog priporočil na matičnem odboru zavrnili. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin.

Prehajamo na splošno razpravo poslank in poslancev o predlogu priporočila. Kot prva ima po tradiciji besedo predstavnica predlagateljca, gospa Iva Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala lepa.

Preden preidemo na splošno razpravo vseh poslanskih kolegov in kolegic, bi se vendarle želela kot predlagatelj odzvati na nekatere današnje izrečene besede oziroma ugotavljanja.

Naj se najprej odzovem, da si nikakor ne predstavljam – tukaj zavračam vsa namigovanja –, da ima pogovor v Državnem zboru o demografiji in o naši starajoči se družbi ideološki a oziroma demagoški demagoški predznak. Vsekakor ne. Ker če ima to demagoški znak, potem je najboljše, da kar zapremo Državni zbor in se razidemo. Ker mi smo tukaj zato, da skupaj iščemo rešitve za družbo, s katero se bomo že čez 8 let srečali, da bo vsak četrti Slovenec starejši od 55 let. Mi imamo dejstva pred seboj. Mi moramo tudi na področju trga zaposlovanja pripraviti rešitve, s katerimi se bomo srečali že čez osem let. Da bomo imeli toliko starejših. Nenazadnje tudi ne vem, kako se bodo tudi delodajalci v tem času preoblikovali oziroma poiskali možnosti seveda zaposlovanja starejših. Vendar – samo na kratko – tako kot sem spremljala stališča posameznih parlamentarnih strank, naj se najprej odzovem na to, da je velika skrb seveda za mlade, da imajo mladi delo. To je seveda ena izmed pglavitnih stvari, da je treba mladim zagotoviti delo, da jim je treba zagotoviti tudi stanovanja. Ravno tukaj že ves čas opozarjamo, tudi na ostalih odborih v Državnem zboru, da je prekarno delo za današnje mlade izredno zahtevno, povzroča izredno veliko socialno nesigurnost, posledično tudi potem pri odločanju za ustvarjanje družine. Tukaj bi želela omeniti, da prekarno delo mladih in siljenje v espe povzroča tudi izgubo dela in beg mladih možganov v tujino. Tega se moramo zavedati. Zato so bile te naše seje, ki ste jih omenjali, češ da je že druga v letošnjem letu. Seveda, ker smo že na koncu leta, naslednja ne bo mogla biti, bo pa tretja v začetku prihodnjega leta. To lahko že zdaj napovem. Zakaj? Ker se v tem letu nismo še čisto nič dogovorili, kako bomo zadeve na področju demografije skupaj reševali. Jaz tukaj ne vidim, da je reševanje demografije zgolj reševanje ene politične stranke ali pa koalicije. Mislim, da smo tukaj zavezani vsi, da moramo skupaj poiskati rešitve. Vendar se je za to treba slišati.

Govorili ste, da bo treba poseči na trg dela tudi glede zaposlovanja starejših. Seveda. Tukaj bi rada omenila, kako se na nek način mogoče ne slišimo ali pa razlikujemo. Ko smo sprejemali v tem državnem zboru zakon, ko smo želeli v Novi Sloveniji, da bi imeli starejši, ki se upokojijo, možnost opravljati dejavnost naprej in plačevati vse prispevke v pokojninsko in zdravstveno blagajno, je bilo temu v tem državnem zboru rečeno ne. Potem pa rečete, kolegice in kolegi,

da je treba iskati rešitve za starejše. Seveda jih je treba iskati, ampak te rešitve morajo biti na nek način daj-dam rešitve, ker če je samo dam, ne vem, kateri starejši bi rekel, ko je dosegel vse pogoje za upokojevanje, da bo pa iz neke dobrodelnosti še naprej vseeno poskušal nekaj narediti. Mislim, da je zavračanje tega, kot smo predlagali, da se jim omogoči nadaljevanje espeja oziroma nadaljevanje dejavnosti in da zato plačujejo vse prispevke, enostavno nerazumno. Tudi veliko podjetnikov, s katerimi se srečujemo, je zaprlo. Zanimiva bi bila statistika, kakšno je stanje na področju starejših. Ko smo se pozanimali oziroma ko sem želela priti do bolj podrobnih podatkov, sem enostavno dobila odgovor, da je to težko pregledati. Ne vem, mogoče ni za v javnost, da bi se videlo, kako je.

Rečeno je bilo, da bo pa demografski sklad rešil v tej državi vse zadeve. Kako si želim, da bi se ta demografski sklad naredil že takrat, ko je bila naša ministrica še državna sekretarka, torej še pred letom 2010, 2011. Že takrat se je po vseh kazalnikih vedelo, kakšna bo družba, torej dolgoročno nevzdržna, ampak enostavno do tega demografskega sklada še vedno nismo prišli. Ravno tako je z dolgotrajno oskrbo za osebno asistenco. Tako je, drage kolegice in kolegi. Mi imamo ministrico, ki je dobesedno že štiri leta ministrica, pred tem pa je bila dve, tri leta državna sekretarka, pa mi še nimamo zakona o dolgotrajni oskrbi, ki je dejansko nujnost, nenazadnje pa nas tudi Evropska komisija že opozarja, da moramo spremeniti zadeve na tem področju.

Želela bi še opozoriti oziroma se dotakniti tudi izjav, da zadeve niso alarmantne, kot je bilo rečeno danes, in, kot sem razbrala da bo demografija še kar nekaj časa taka ter da se bomo na to pripravili. Ne vem, če imamo ne vem koliko časa. Kot sem povedala, imamo osem let časa, preden se bomo v prihodnje srečali s prvo korenitejšo spremembo.

Žal mi je, da kolega Kordiš vedno tako kot danes pride, pove, potem pa gre, zato enostavno ne moreva odpreti nekega dialoga, da bi se pogovorila o tem, kaj si on predstavlja pod neko ideologijo in kaj si predstavlja pod tem, da želimo kot predlagatelj to družbo spremeniti. Seveda jo želimo spremeniti na boljše, na bolj pravično družbo, za vse enako, na ne dvorazredno družbo, kot jo imamo zdaj. Žalostna sem, da je on šele danes zasledil, da imamo v državi revne zaposlene, o katerih pa govorijo praktično že vsa poročila, ki jih v zadnjem letu in pol dobivamo v Državni zbor. Tako tudi poročilo varuhinje opozarja na to, da imamo v tej državi revne zaposlene. On je šele danes preko nekega spletnega portala prebral, da imamo v tej državi revne zaposlene. Kako naj potem v želji po spremembah v tej državi in v tej družbi odpiramo dialoge, če te neko enostavno ne sliši ali te ne želi slišati, kar koli rečeš, pa je potem zanj zgolj in samo demagogija.

Na to, da je treba določene zadeve spremeniti, opozarja tudi UMAR. Jaz sem vesela, da takšen vladni organ, če lahko temu tako rečem, opozarja na potrebne spremembe, kar kaže na to, da se morajo seveda vse vlade, ki naj bi vladale te državi, k temu zavezati. Tako se je tudi ta vlada zavezala, da bo pripravila strategijo dolgožive družbe, resolucijo o družinski politiki in strategijo migracij v povezavi z razvojem trga dela. Žal mi je, da stranke koalicije niso podprle naših predlogov, ker se roki, ki jih ima samo ministrstvo ali pa sama koalicija, ki je zavezana, da se do konca marca pripravi tudi strategija dolgožive družbe in ostalo, enostavno ne sprejmejo. Mi smo rekli, da naj bo ta rok do 1. junija 2017, in resnično želimo, da se te zadeve vendarle prinesejo v Državni zbor, da se lahko o njih začne tudi govoriti.

Ravno tako naj bi se že govorilo o beli knjigi. Spomladi smo jo res dobili na naše mize oziroma v svoje predale, vendar se razen nekaterih javnih okroglih miz mi kot poslanci dejansko s tem de facto še nismo srečali. Vsaka poslanska skupina je svoje področje predelala, ampak kljub vsemu imam občutek, da zadeve ne stečejo, zadeve ne gredo naprej. Jaz si želim še širših, odprtih zadev, nenazadnje mogoče tudi na Odboru za delo in družino, da vendarle pogledamo, kakšne pa so zdaj tiste pripombe in kakšna je ponovno osvežena bela knjiga z dodatnimi dopolnili in pripombami ostalih deležnikov civilno družbene sfere, ki je seveda lahko sodelovala in dala pripombe.

Bilo bi lepo in tudi pravično, da bi še povedala, kako smo si v Novi Sloveniji želeli, da bi se socialno stanje izboljšalo v tej državi. Kar nekaj zakonov smo tudi predlagali, recimo o razbremenitvi minimalne plače, kjer bi vsakemu z minimalno plačo na mesec vendarle ostalo 50 ali še nekaj evrov več v denarnici. Tudi to ni bilo razumljeno in je bil nezaželen ukrep, potem pa nam očitajo, da mi v opoziciji podpiramo neke kapitaliste. Mi želimo pravično družbo, ki bo pravična za vse, in – še enkrat poudarjam – da ne bomo imeli tukaj dvorazrednosti.

In nenazadnje še naš predlog glede povečanja splošne dohodninske olajšave na 7 tisoč evrov. Marsikoga bi to razbremenilo – tiste z minimalnimi dohodki, tudi delavce migrante, ki morajo zaradi socialne stiske poiskati delo v tujih državah. Enostavno tudi pri tem koraku v Novi Sloveniji nismo bili uslišani.

Zato opozarjamo, da je treba na področju demografije, delovnih mest in mladih vendarle nekaj narediti. Mi smo aktivni v celem letu in dajemo pobude, zakonske predloge v to smer, da bi se vendarle en del demografije začel izboljševati, da bi začeli delati tisto, za kar smo tukaj postavljeni. Hvala.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Hvala lepa, gospa Dimic.

Besedo ima mag. Julijana Bizjak Mlakar, pripravi naj se mag. Bojana Muršič.

Izvolite.

MAG. JULIJANA BIZJAK MLAKAR (PS DeSUS): Hvala lepa za besedo, gospod predsedujoči. Spoštovani poslanke in poslanci!

Razprava o demografskih trendih ter o vplivu teh trendov na prihodnji razvoj Slovenije je nedvomno zelo zahtevna, zanimiva in potrebna. Od tega, kako se bosta družba in tudi politika odzivali na prihajajoče izzive, bo odvisno, kakšno bo prihodnje skupno življenje v naši državi.

Polje politike je usmerjanje družbe s pomočjo države na osnovi vrednot, običajno oblastnikov, ki so lahko usmerjene k solidarnosti, enakopravnosti, demokraciji in k prizadevanjem za boljše življenje vseh prebivalcev neke države, lahko pa prevladujejo neoliberalne vrednote, torej zasebni interesi, individualizem in egoizem. V slednjem primeru zmagujejo agresivni in brezobzirni na račun ostalih ljudi in takšna, zelo neoliberalna, je današnja Slovenija. Povsem nasprotna s pričakovanji in vrednotami prebivalstva, če povzamem izsledke nedavne ankete o vrednotah Slovencev, ki jo je tudi naši poslanski skupini predstavil dr. Niko Toš. Večina vladajočih pa kaže solidarnostne vrednote le tik pred volitvami. Zaradi različnih vrednot predlagateljev zakonov se pojavljajo različni predlogi urejanja družbenih področij, sociale, stanovanjskih vprašanj, migracijske politike, odpravljanja revščine, urejanje trga dela, gospodarstva, kmetijstva, varovanja okolja, obrambe, zdravstva, šolstva, kulture, športa, zunanje politike in podobno.

Tako lahko politična opcija, kot je stranka DeSUS, ki si prizadeva za solidarnost, enakost in demokracijo, vidi dolgoživo družbo kot priložnost za prenašanje izkušenj, znanja in modrosti starejše na mlajšo generacijo. Medgeneracijska solidarnost prinaša nove možnosti zaposlovanja mladih pri pomoči na domu in pri oskrbi starejšega prebivalstva. Pojavijo se novi izzivi na področju urejanja trga dela in zdravstva, da bi se s pomočjo izboljšanja pogoja dela, zagotavljanja humanih medčloveških odnosov, zdravega delovnega in življenjskega okolja ter izboljšanje kakovosti in dostopnosti zdravstvenega sistema podaljšala zdrava leta življenja ljudi in okrepilo medgeneracijsko sodelovanje med ljudmi.

Izziv predstavlja tudi ustreznost organiziranosti dolgožive družbe, organiziranosti socialnega in zdravstvenega sistema ter ustreznost ureditev pokojninskega sistema, v smislu dostojnih pokojnin, ki bi morale omogočiti prav vsakomur, ki ne zmore več delati, dostojno življenje. Praksa kaže, da sta javna neprofitna zdravstvena in socialna sistema cenejša od privatiziranih in skomercializiranih sistemov. V primeru komercializacije in privatizacije javnih storitev postanejo stroški zdravstvenih storitev, socialnih storitev in izobraževanja visoki in manj premožnim ter revnim težko dostopni. Slednje

vodi tudi v razslojenost družbe, revščino in socialno izključenost.

Slovenija se je žal razvila v nezdravo in nesolidarno družbo. Smo država, kjer oblast hitro poskrbi za zvišanje plač najbolje plačanih v državi. Ob pogajanju s Fidesom smo bili priča veliki empatiji nekaterih do najbolje plačanih javnih uslužbencev, ne ganejo pa jih starejše osebe, kjer morata dva preživeti s pokojnino 600 evrov, hkrati pa jima ZPIZ od pokojnine odtrga še več kot 55 evrov za dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Prav s takšnim primerom sem se srečala v ponedeljek v svoji poslanski pisarni. Odpravljanje revščine, ki jo še dodatno poglobljajo stroški dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, je anomalija, ki bi se je morala predsednik Vlade in ministrica za zdravje nemudoma lotiti. Seveda ne z nadomestitvijo z obveznim pogodbenim zavarovanjem, kar so mokre sanje o še večjih profitih zasebnih zavarovalnic, temveč z razširitvijo pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja na tiste pravice, ki jih ljudje potrebujejo. Financiranje zdravstva bi moralo biti pravičnejše, saj trenutno Slovenija med visoko razvitimi državami izstopa po nepravičnosti financiranja svojega zdravstvenega sistema.

Le neoliberalno oko vidi starejše generacije kot breme in grožnjo ostalim generacijam, mlade generacije pa kot poceni delovno silo, ki jo je treba čim bolj izkoristiti za zasebne profitne interese. Porast revščine v državi, posebej med starejšimi, in porast deleža socialno izključenih kaže, da so oblastniki zadnjih 20 let spremenili našo družbo iz prej zelo solidarne v manj solidarno. Seveda se mladi težko odločajo za otroke v družbi, ki ni dovolj solidarna in v kateri ni dostojnih pogojev dela ter ustrezne družinske in stanovanjske politike. Problem prihodnosti naše države je torej bolj problem vrednot oblastnikov, ki jih ljudstvo voli, manj pa problem deleža starejših prebivalcev, saj v solidarni družbi ni težko poskrbeti za najbolj ranljive prebivalce in tudi ne za upravičene potrebe mlajše generacije. Pa tudi produktivnost naj v prihodnje ne bi bila več toliko odvisna od števila zaposlenih prebivalcev, temveč bolj od tehnološkega razvoja družbe.

Kakšna bo prihodnost državljanov, je zagotovo odvisno tudi od kakovosti in dostopnosti zdravstvenega sistema, zato mi dovolite, da kot črn dan za prebivalstvo Slovenije ocenim včeraj podpisani sporazum ministrice za zdravje s Fidesom. Fides je dobil zagotovilo o sprejetju standardov in normativov iz Modre knjige standardov in normativov zdravnikov in zobozdravnikov, kar bo znatno povišalo plače zdravnikov, zmanjkalo pa bo denarja za bolnike in za odpravljanje čakalnih vrst. Namesto da bi se poskrbelo za večjo kakovost zdravljenja in za zaposlitve novih zdravnikov, sta se ministrica za zdravje in predsednik Vlade odločila, da najbolje plačanim javnim uslužbencem enormno povečata plače in da se jim omogoči še nadaljnje plačno

izsiljevanje države, saj naj bi bila v prihodnje oblikovanje in sprejetje standardov povsem v rokah zdravnikov.

Plače se najbolje plačanim zdravnikom povečujejo še dodatno do 65. plačnega razreda, v terciarni dejavnosti pa naj bi si zdravniki delili še dodatne nagrade. Dodatna povišanja prihodkov zdravnikov bodo zaradi dogovorjenih višjih plačil po podjemnih pogodbah ter višjih plačil za neprekinjeno zdravstveno varstvo seveda še višja. Ob tem, ko bodo v prihodnje zdravniki lahko odklanjali delo in paciente ter s tem ogrožali zdravje in življenje bolnikov, bi se jim po sporazumu dovolilo, da lahko delajo drugod celo brez soglasja delodajalca javnega zavoda, čeprav je prav zaradi zaslužkarstva zdravnikov pri drugih javnih in zasebnih zdravstvenih delodajalcih že zdaj veliko anomalij v zdravstvu. Sporazum ni v korist boljšemu zdravstvenemu varstvu in ni v interesu pacientov, prav tako pa tudi ni v interesu stabilnosti države, saj je zaradi sporazuma odprta fronta z vsemi drugimi javnimi uslužbenci, ogroža pa se tudi stabilnost javnih financ.

Prav je, da tudi upokojeni, ki so poleg mladih najbolj grobo, in sicer z revščino, plačali gospodarsko in socialno krizo, ki so jo povzročile finančne elite, zahtevajo dvig pokojnin na raven, kot bi jo le-te dosegle, če preteklih zamrznitev ne bi bilo. Prav je, da se zahteva uzakonitev dostojne minimalne pokojnine, za zaposlene pa dostojne plače. Skrajni čas je, da se zahteva postopna rast razmerja med povprečno pokojnino in povprečno plačo, s sedanjih 55,4 % na 70 %, kar je priporočilo OECD, ker bela knjiga namreč predvideva še nadaljnjo upadanje tega razmerja.

Od ministrice za zdravje pa ne pričakujem samopostrežne zbirke zakonskih različic, ki jo napoveduje, temveč zakonodajo, ki bo odgovarjala na izzive prihodnosti. Potrebujemo pravično financiran, kakovosten in dostopen javni zdravstveni sistem.

Vlada še nima odgovorov na izzive prihodnosti, smo pa danes slišali veliko dobrih predlogov, kako bolje urediti življenje v naši družbi. Seveda pa ne drži, da bi lahko demografski sklad rešil vse problema, ki jih povzroča dolgoživa družba.

Vsebinsko predlaganih priporočil dokumenta, ki ga danes obravnavamo, je proučila tudi Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora, ki je opozorila na številne pomanjkljivosti predloga, zato predloga priporočil v stranki Desus na matičnem odboru nismo podprli. Hvala lepa.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima mag. Bojana Muršič, pripravi naj se gospod Jernej Vrtovec in dr. László Göncz. Izvolite.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Hvala lepa, podpredsednik, za besedo. Spoštovana državna sekretarka, spoštovani državni sekretar, kolegice in kolegi!

Veliko smo že slišali v stališčih poslanskih skupin. Tudi kolegica pred mano je veliko govorila, tudi o področju zdravstva, ki v bistvu spada tudi v ta naš sklop.

Sicer se tega kaj dosti ne bom dotikala, vendar se moramo zavedati, da se Slovenija tako kot vse ostale druge evropske države sooča s podaljševanjem življenjske dobe. Podaljševanje pričakovane življenjske dobe je posledica znatnega napredka na področju gospodarstva, sociale in predvsem zdravstvenega varstva, zaradi česar lahko prebivalci bolj kot kadarkoli prej upravičeno upajo in tudi pričakujejo udobnejše in varnejše življenje. Spremenjena starostna struktura prebivalcev bo v pričakovanih vplivala tudi na povečanje tako imenovanih javnih izdatkov za financiranje pokojnin, zdravstvene oskrbe in tudi dolgotrajne oskrbe, kar pa odpira številna vprašanja, kako obdržati oziroma vzdrževati sistem socialne zaščite, ki izhaja iz Ustave in tudi sožitja med generacijami. Zato menim, da je treba nemudoma ustanoviti demografski sklad, ki bo vsaj malo v prihodnjih letih nadomestil izpad prihodkov za pokojnine.

Zakaj menim tako? Na eni strani lahko govorimo, da upada rojstvo otrok. Vse od leta 1992 se Slovenija sooča s trendom upadanja rojstev otrok. Čemu je tako? Mlade družine se pozno odločajo za prvega otroka, velikokrat se odločajo zgolj za enega otroka, saj živijo družine v zelo negotovih časih. Mlada dekleta se vse več odločajo za poklice, ki jim ponujajo oziroma omogočajo kariero, zato zelo premišljeno načrtujejo družine. Prav tako mlade družine dajejo velik pomen oziroma jih skrbi bodočnost njihovih otrok. Na drugi strani imamo vse več starejših, ki brez najmanjšega dvoma dajejo velik prispevek k družbi, ko skrbijo za naše vnuke, ko prenašajo svoje znanje na mlajše in tako vzdržujejo solidarnostni sistem v naši družbi. Starejšim torej moramo zagotoviti potrebne storitve, da bodo čim dlje ostali in samostojno živeli v domačem okolju. Ko pa ta namestitev ni več mogoča in povsem ustrezna, pa jim moramo zagotoviti kakovostno, profesionalno oskrbo na njihovem domu ali pa v institucionalni oskrbi.

Ob navedenem smo priča naraščanju potreb po dolgotrajni oskrbi, ki je oblika nege, ki se zagotovi nekemu, ki potrebuje pomoč pri vsakdanjih življenjskih aktivnostih, mogoče zaradi nesreče, bolezni, kroničnih bolezni ali pa tudi zgolj visoke starosti, zato se mora z vzpostavitev sistema dolgotrajne oskrbe soočiti tudi Slovenija. Nujno moramo narediti vse, da se vzpostavi področje dolgotrajne oskrbe, s tem pa tudi vzdržen sistem financiranja in preusmeritev od institucionalne oskrbe v oskrbo na domu.

Kot sem že omenila, si seveda velika večina starejših želi ostati v domačem okolju, tudi v starosti. Dom za starostnike nima samo materialne in ekonomske vrednosti, temveč močno emocionalno vrednost, saj jim daje in predstavlja prostor, ki je poln spominov. Mnogi

zaradi tega ne želijo v institucionalno oskrbo, saj želijo živeti do smrti v svojem domu, za katerega so se vrsto let odrekli in v njem tudi živeli. V primeru onemoglosti in odvisnosti od pomoči druge osebe si tako velika večina starejših želi, da bi imeli oskrbo na domu. Zato je treba oblikovati nove oblike oskrbe pomoči na domu. Država in lokalne skupnosti že zdaj zagotavljajo pomoč na domu, ki seveda malce blaži tegobe teh starejših.

Če strnem, danes govorimo o novem družbenem tveganju, saj se povečuje število starejših, s tem pa tudi število prebivalcev, ki so odvisni od tuje pomoči, ker so brez dostopne in kakovostne dolgotrajne oskrbe ogroženi tudi njihovo zdravje, blagostanje, avtonomija in tudi socialna vključenost. Po drugi strani pa družina, ki je bila tradicionalno odgovorna za oskrbo svojih družinskih članov, ne more več uspešno in v celoti tega opravljati.

Pri dolgotrajni oskrbi gre za obliko nege, ki se jo zagotovi osebi, zato pri opravljanju vsakodnevnih življenjskih opravil potrebuje pomoč tretje osebe. Prvo predstavlja vsako dolgotrajno oskrbo, ki se izvaja na primer v institucijah, kot so negovalni domovi, domovi za starejše, drugo pa nudi strokovno osebje na domu, tudi patronaža je vključena.

Seveda pa imamo pri negi na domu oziroma pomoči na domu pomoč s strani neplačanih izvajalcev, kot so tudi družinski člani, prijatelji in znanci, ki pomagajo onemoglim, da čim bolj kvalitetno preživljajo svoj čas doma. Nemaleokrat pa družinska oskrba pomeni tudi veliko finančno breme, saj so oskrbovalci primorani skrajšati svoj delavnik, v skrajnem primeru se zgodi tudi, da opustijo zaposlitev, takšne družine pa lahko izguba službe oziroma odpoved službe pahne v revščino. Nenazadnje so takšne družine tudi socialno izključene, v dobri veri, da pomagajo svojim najbližjim, ki so vsa dolga življenja skrbeli za njih. Kljub temu pa so zaradi čustvene povezanosti in doživljanja odgovornosti pripravljeni prevzeti odgovornost za oskrbo onemoglih družinskih članov. Brez neformalne oskrbe bi sistem doživel kolaps, saj javne blagajne nikakor ne bi mogle kriti dela in stroškov celotne oskrbe za tako velike skupine prebivalstva. Dolžnost države in tudi njihovih svojce pa je, da ljudem pri tem pomagamo.

Pri tem pa ima velik pomen tudi dejstvo, da se le ob konkretni oskrbi za onemogle, bolne in stare v človeku lahko razvija in tudi krepki medgeneracijska solidarnost. Predvsem pri starejših se z vključevanjem v te medgeneracijske aktivnosti zmanjšujejo tako težave povezane s presnovo, z izboljšanjem njihovega počutja, zmanjša se njihovo razmišljanje o smiselnosti vsakdanjega življenja. Temu lahko dodamo še eno ključno komponento, in sicer da se zmanjša osamljenost.

Verjetno si nihče od nas ne želi starosti preživeti sam, daleč stran, na robu družbe, zato se moramo na tem mestu in zdaj zavedati, da

odločitve in ukrepe, ki jih danes sprejemamo na področju dolgotrajne oskrbe in tudi demografskega sklada, konec koncev sprejemamo tudi za nas. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC:

Predstavnica predlagateljca, gospa Iva Dimic. Izvolite, beseda je vaša.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala lepa.

Samo dva kratka odziva.

V bistvu bi se odzvala na kolegico gospo Julijano Bizjak Mlakar, ki je povedala, zakaj niso podprli naših priporočil, ki dejansko gredo v smer, da je treba pripraviti strategijo dolgožive družbe, resolucijo o družinski politiki in strategijo migracij v povezavi z razvojem trga dela. Gospa je dejala, da zato, ker je Zakonodajno-pravna služba rekla, da to ni v skladu s pooblastili dela Državnega zbora in tako naprej. Naj povem, da smo mi pred obravnavo vložili amandmaje, ki so vse te neustreznosti odpravljali, tako da to ni razlog, da Desus ali pa predstavniki Desusa na Odboru za delo, družino, socialne zadeve, invalide in enake možnosti niso podprli priporočil, ki gredo dejansko v smeri, da se vendarle premaknejo zadeve na področju demografije v Sloveniji, da se začne delati.

Mogoče samo še en kratek odziv na državnega sekretarja, ki je glede Bele knjige o pokojninah rekel, da je potrebna širša družbena razprava, ki presega mandat enega sklica oziroma ene Vlade. Če sem nekoliko zlobna, lahko rečem, da je to res, ker smo se o tem začeli pogovarjati, ko ste bili praktično že dve leti na vladi, zato potem verjetno res zmanjka časa. Ampak gospod državni sekretar, vi veste, da je bila pokojninska reforma izpeljana v letu 2012, in sicer z intenzivnimi pogajanjmi, torej smo prišli do neke reforme mogoče v dobrem letu. Mogoče me boste dopolnili in boste povedali, kdaj ste začeli pogajanja, da bomo potem tudi lažje sledili, kako daleč je tista pokojninska reforma, če res presega mandat ene vlade. Ampak če to presega mandat ene vlade, potem se tako kot v preteklosti ponovno puščajo določene zadeve za prihodnost ali pa naslednjim vladam, zato ker mi zdaj zagotavljamo samo politično stabilnost in nič drugega, blaginja naroda pa nas niti ne zanima oziroma na bo čez osem let, ko se bomo prvič srečali z resnimi demografskimi izzivi.

Toliko za enkrat.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo želi državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, gospod Peter Pogačar. Izvolite.

PETER POGAČAR: Hvala, gospod podpredsednik, za besedo.

Spoštovana poslanka Dimic, morda sem bil nekoliko narobe razumljen. Namen Bele knjige je točno v tem, da dolgoročno odgovori na vprašanja, kakšen naj bo pokojninski sistem v tej

državi, pokojninski sistem, ki bo na dolgi rok – po letu 2040 oziroma 2050 – zagotavljal dostojne pokojnine in hkrati seveda javnofinančno vzdržnost. Zato je pripravljena Bela knjiga o pokojninah kot strokoven dokument, o katerem je potrebno doseči najširše družbeno soglasje. Kajti najslabše, kar se lahko pri pokojninskem sistemu zgodi, je to, da se vsake štiri leta začnejo pravila pisati na novo. Točno to je namen Bele knjige, torej da se doseže čim širše družbeno soglasje, na čem bo temeljil naš pokojninski sistem. Na medgeneracijski solidarnosti na prvem stebri? Absolutno upam, da ja. Kakšna bo vloga tega prvega stebra? Kakšna bo vloga drugega stebra? Na srečo imamo v primerjavi s preteklostjo danes ta privilegij, da lahko na dolgi rok relativno natančno izračunamo tako vplive na višine pokojnin posameznika kot tudi makroekonomske učinke posamezne pokojninske reforme. Zagotovo je to cilj Bele knjige o pokojninah, torej doseči čim širši družbeni konsenz, kajti najslabše za zaupanje v sistem je, da damo neko možnost, da se vsake štiri leta radikalno spreminja vsebina samega pokojninskega sistema. To je bil namen moje predstavitve. Hvala.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospod Jernej Vrtovec, pripravi naj se dr. László Göncz.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Najlepša hvala.

Če želimo biti dosledni, je pri tej razpravi nujno spoštovati tri temeljna načela. Če želimo urediti naše demografske kazalce, obrniti trend, je nujno, da zagrizemo predvsem v to, da izboljšamo poslovno okolje. Torej prvič, močno gospodarstvo. Drugič, varno življenje. Tretjič, pravična domovina za vse državljane. Se bom ustavil kar pri prvem, se pravi pri pozitivnem poslovnem okolju, močnemu gospodarstvu.

Politika mora dati sporočilo, da se ljudem izplača delati. Se razumemo? Da se ljudem izplača delati. Do mene prihajajo mlade družine, ki so ravnokar rešile stanovanjski problem tako, da so zgradile hiše. V Vipavski dolini, iz katere prihajam, je takih družin vedno več in sem tega zelo vesel. Ampak bi poudaril en primer. Na eni strani so te družine boljše stoječe kot ostale, ki jih tudi recimo poznamo, ampak problem je, ker imajo na drugi strani spet to nepravilnost. Ko najamejo kredite – so kreditno sposobni, hvala bogu –, potem na drugi strani ne dobijo otroških dodatkov zaradi tega, ker imajo toliko premoženja. Nimajo drugih priložnosti, na koncu so pa sami dobesedno reveži. Mi moramo dati sporočilo, da se ljudem splača delati, da se jim splača ustvarjati dobiček, da se splača, da imajo več.

Nizki davki, tudi tu bi se rad ustavil. Ne razumem. Ker nam gre tako dobro, smo sprejeli nek tak piškotek, da bo 2. januar nov praznik. Mislim pa, da bi ljudem več ostalo v denarnici, če bi spustili stopnjo DDV nazaj na tisto prvotno

raven, se pravi z 1,5 odstotne točke, za kolikor smo dvignili nekaj let nazaj, da torej ta varčevalni ukrep dviga DDV sprostimo. Preračunajte, ali bi imeli ljudje več, če imajo en dan prost ali če bi jim več ostalo v denarnici, ker bi v trgovinah manj zapravili, pa bi si lahko zaradi tega, nasprotno, več kupili, denar bi se bolje obračal. Za ekonomijo je nedvomno boljši ta drugi ukrep, se pravi da bi znižali stopnjo DDV. Tudi sicer moramo v tej državi sprejeti koncept »nižji davki, več jih bomo pobrali«, ne pa koncept višjih davkov in višjih obremenitev. Sam trdim, da izboljšanje poslovnega okolja temelji poleg nizkih davkov tudi na debirokratizaciji. Mi moramo končno sprejeti oziroma se v tej državi pogovoriti o tistih ukrepih, ki bodo pomenili, da bodo podjetniki lažje in prej prišli do gradbenih dovoljenj, ne pa da bomo v parlamentu na tej novi seji sprejeli nek zakon, da bo neko močno podjetje zgradilo proizvodne hale. Mi imamo tak koncept delovanja v državi, da potrebujemo nove zakone, da se ustvarjajo nova delovna mesta, to razumem, ampak ne za gradnjo hal, to bi moralo biti samoumevno. Na drugi strani pa imamo podjetnike, ki bi lahko samo širili proizvodne hale za 10 metrov in zaradi tega imeli tri, štiri zaposlene več, pa ne morejo priti v parlament, da bi takšen poseben zakon sprejeli, in so za par let blokirani z vseh strani. Torej debirokratizacija, poenostavitev postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj, umeščanje objektov v prostor, da bodo podjetniki lahko več ljudi zaposlovali. Več kot bo zaposlenih ljudi, več bo pobranih davkov. Več kot bo pobranih davkov, večje bodo pokojnine, več bo denarja v zdravstveni sistem, bolje se bomo imeli, več bomo lahko zapravljali in tudi zadovoljstvo med ljudmi bo večje.

Glede delovnopravne zakonodaje – hvala, gospod državni sekretar, ker ta čas danes delite z nami – na področju sprejemanja delovnopravne zakonodaje v dveh letih ni bilo dosti narejenega. Pred vami je nov cikel obdobja, ampak pričakujemo, vsaj v Novi Sloveniji, spremembe zakonodaje.

Nadalje bi izpostavil varno življenje. V prvi vrsti varno zdravstvo vse ljudi in v drugi vrsti varna starost, se pravi, zagotavljanje stabilnosti našega pokojninskega sistema.

Najprej zdravstvo. Že 25 let govorimo o reformi, pa te nikakor in nikjer ni. Nahajamo se v silnih težavah. Že prej sem uvodoma dejal, da bomo težko v nedogled zagotavljali finančna sredstva, glede na to, da je vedno manj vplačnikov v našo zdravstveno blagajno. Ampak upam si trditi, da je Slovenija še vedno prebogata država, da bi ljudje dobesedno umirali zaradi slabe organizacije zdravstvenega sistema. Ne govorim o denarju v zdravstvu, govorim o organizaciji v zdravstvenem sistemu. Ta ni dobra. Kajti če imamo čakalne vrste in dobe, ki gredo v leta, ta organizacija priča o tem, da je nekaj hudo narobe. Drži, da v obstoječem zdravstvenem sistemu zaradi čakalnih vrst, žal, korupcije, birokracije, vsak dan umirajo ljudje. Žal imamo

torej zdravstveni sistem, kjer do zdravstvene obravnave in zdravljenja prej pridejo tisti, ki koga poznajo v sistemu ali pa morajo kaj dodatno plačati. Ampak ob tem, pozor, imamo izvrstne zdravnike in medicinsko osebje, poudarjam pa, da je slab zdravstveni sistem. Mi smo predlagali koncept ukrepov na področju izboljšanja zdravstvenega sistema, pripravili smo tako rekoč reformo za javno zdravstvo. Predlagamo drugačen način, predvsem financiranja in organizacije. Sam trdim, da je ta trenutek dovolj denarja v zdravstvu, problem pa je sama organizacija in to, da vsega denarja ne znamo prav pobrati v našo zdravstveno blagajno.

Za konec, ker mi zmanjkuje časa, bi pa rad izpostavil samo še poudarek na družini. Družina, družina in še enkrat družina. Potrebujemo več rojstev, če želi država normalno funkcionirati tudi v bodočnosti. Najlepša hvala.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Hvala lepa.

Besedo ima dr. László Göncz pripravita naj se gospod Marijan Pojbič in mag. Tanja Cink. .

DR. LÁSZLÓ GÖNCZ (PS IMNS): Hvala lepa, za besedo, gospod podpredsednik. Spoštovani gospod državni sekretar, kolegice in kolegi!

Jaz sem mnenja, da sta problematika demografije oziroma demografskega stanja in demografska politika kot takšna vsebini, o katerih moramo razpravljati v Državnem zboru, o tem ne more biti nikakršnega dvoma. Naša mnenja se lahko razhajajo v tem, ali predlagamo konkretne rešitve ali ne, ali je Državni zbor za to primeren ali pa je to naloga izvršne veje oblasti, vendar pa je za mene samoumevno, da se o tem vprašanju razpravlja.

Demografska politika je namreč praktično politika obstoja življa na nekem območju, v neki državi, v neki pokrajini. Jaz menim, da mora to biti prva prioriteta praktično pri vseh vprašanjih. To je nekaj podobnega temu, ko sadimo drevo ali pa oblikujemo gozd, saj tega ne počnemo za naslednje leto ali pa za krajši čas, temveč za dolgo časovno obdobje. Podobno je z demografsko politiko. Če slabo kreiramo leto, potem lahko pričakujemo zgolj slabe posledice.

Ampak dejstvo je, da je bilo danes že veliko povedanega. Drži dejstvo, da je Evropa kot takšna v slabšem oziroma v precej drugačnem stanju kot nekatere druge celine. Morda pa je bilo manj govora o tem, da se znotraj Evrope trendi še vedno sorazmerno razhajajo, zato ne moremo govoriti o enoviti politiki ali pa o enovitem stanju na področju demografije v Evropi, ampak lahko govorimo o nekem stanju v srednjem in vzhodnoevropskem prostoru, kar velja tudi za Slovenijo. Zakaj to poudarjam? Zato, ker jaz osebno menim, da bomo marsikatero konkretno rešitev lahko našli le v nekem sodelovanju tudi s širšo

srednjeevropsko skupnostjo, ker kljub temu da moramo znotraj države stremeti k pravičnim odločitvam, sem v marsikaterem primeru prepričan, da se moramo potruditi tudi na širši ravni. Predvsem zato je pomembna tudi ta raznolikost, ker če primerjamo skandinavske države ali pa nekatere zahodnoevropske države, le moramo ugotoviti, da so določeni trendi bolj ugodni kot v srednjem in vzhodnoevropskem prostoru.

Jaz torej menim, da so nedvomno potrebna celostna reševanja. Če rešimo zgolj pokojninsko politiko ali pa politiko pokojninske blagajne, ni dovolj. Če rešujemo samo vprašanje rodnosti ali pa samo vprašanje same družine, ni dovolj. Izrecno morajo biti tukaj zelo kompleksna povezovalna dejanja, ki lahko potem privedejo do določenega rezultata.

Še en vidik. Ko govorimo o nekih rešitvah, zmeraj mislimo, da bomo mi lahko ta proračunski kolač delili drugače kot zdaj. Jaz trdim, da bomo lahko delili bolje ali pa bolj učinkovito, žal pa ne verjamem v to, da bo tega kolača bistveno več. Gospodarstvo celo ugotavlja – to sem celo danes nekje prebral –, da preprosto več obremenitev ne zmore. Moramo torej razmišljati o drugačni razporeditvi vseh vrst spodbud, vseh vrst politik in tako naprej.

Ampak pogledjmo nekatere konkretne stvari, ne glede na to, da so metodološka vprašanja pri tovrstnih zadevah zelo različna ali pa vsaj do neke mere različna. Recimo vpliv na rodnost. Strokovnjaki, ki se s tem ukvarjajo, ugotavljajo, da so pri ugodnostih pri vzgoji otroka dosti bolj pomembne tiste, ki so kvalitativne, in ne tiste, ki so količinske. Hočem reči, da ne odloča vedno količina denarja, ampak predvsem, v katero smer gredo tovrstne spodbude. Pomembno vprašanje je tudi vloga spolov. To se je v zadnjih letih hvala bogu nekoliko ugodneje spreminjalo, ampak vemo, da so tukaj še velika razhajanja v določenih predelih Evrope. Če je tukaj neka pravilna sistemska urejenost in je tudi družinsko življenje postavljeno na neke zdrave noge, potem menim, da je rodnost lahko bistveno višja. To vsekakor pozitivno vpliva tako na ženske kakor tudi na moške, ko se odločajo za otroka, čeprav ti odstotki niso identični. Pogledal sem kar nekaj podatkov. Velja, da je želja pri moških večja, okoli 2,4 odstotka, v primerjavi z ženskami, kjer je ta odstotek celo 0,1. To je torej slika v nekoliko bolj ugodnih okoliščinah, v skandinavski in zahodnih državah. Pri nas je to ravno obratno. V našem prostoru, v srednjeevropskem prostoru in tudi v Sloveniji, je to skorajda obratno. Na Švedskem so pred nekaj leti uvedli take sistemske spodbude, ki so predvsem spodbujale družine, da je dve leti po prvem otroku prišel na svet oziroma se rodil drugi. To so zelo malenkostne nianse, gledano od zunaj, so pa zelo pomembne pri kreiranju tovrstnih politik.

Če pogledamo še eno stvar, moramo ugotoviti, da so v skandinavskih in nekaterih

zahodnoevropskih državah tudi nastavki za drugačno kreiranje demografske politike precej bolj spodbudni kot tukaj. Če pogledamo neko drugo merilo, na primer, koliko nas bo, pardon, koliko jih bo, saj mene verjetno ne bo, ampak tistih, ki bodo živeli leta 2060, torej koliko jih bo nad 80 let, je to razmerje v skandinavskih državah dosti bolj ugodno kot pri nas, torej v Sloveniji in pa v srednje evropskih državah. Če imamo vse to pred seboj, potem moramo ugotoviti, da je pri kreiranju demografskih politik vsekakor zelo pomemben vidik, da se postavi medgeneracijski dogovor na neko drugo raven. Žal pa živimo v svetu – pa nočem aktualno politizirati –, ko gledamo zgolj do naslednjega tedna ali pa do naslednjega meseca, ali bomo preživeli neko proračunsko obdobje ali ne. To pa so vprašanja in izzivi, kjer to ni dovolj, ampak moramo biti dosti bolj modri in dosti bolj strokovni.

Naj zaključim. Jaz sem za to, da se o tem razpravlja, sem tudi za to, da se o nekih niansah bolj poglobljeno govori, vendar pa je dejstvo, da morajo tukaj izvršne veje oblasti vleči, če se po šahovsko izrazim, bele figure, ker če izvršne veje oblasti slabo vlečejo te bele figure, potem bo verjetno demografska slika na tem območju precej bolj slaba. Kar se Slovenije tiče, tukaj nekih rezerv ni, v nikakršnem smislu, ker so količinski dejavniki nedvomno pomembni in odločilni, zato imamo še manj časa kot nekatere druge sredine in druge države. Jaz spodbujam vse, ki so za to pristojni in kompetentni, da poskušamo na področju rodnosti, staranja, standardov družbe in spodbud res kreirati takšno politiko, ki bo vzdržna. V tem trenutku znaki ne kažejo na to, da bi se lahko naslonili v sedeže, nismo še v tem stanju, ampak se moramo res močno potruditi, da se lahko tukaj pričakujejo bolj ugodne razmere. Hvala lepa.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Hvala, dr. Göncz.

Besedo ima gospod Marijan Pojbič. Se opravičujem, gospod Pojbič, predstavnica predlagatelja je zaprosila za besedo. Gospa Iva Dimic, izvolite.

IVA DIMIC (PS NSI): Hvala lepa.

Mislil sem, da je prav, da tudi sama kot predlagatelj povem nekaj glede družine, glede reševanja rodnosti, glede mladih, glede pokojnin.

Seveda se strinjam z vami, gospod Göncz, in z vsemi ostalimi, ki ste rekli, da se ne da sektorsko reševati po posameznem področju, da je treba celovito zajeti. Ampak nekje je treba začeti. Če bomo nekje začeli, potem bomo lahko videli, kako te zadeve potekajo in gredo navzdol ali navzgor, kamorkoli bodo šle. Ampak mi moramo najprej začeti. Dokler ne bomo začeli, ne moremo vedeti, kaj se bo zgodilo. Lahko smo tukaj zgolj s podatki Umarja in beremo, kaj se bo zgodilo. Jaz pri vsem tem pogrešam neko akcijo,

nek aktivacijski načrt, ki bo na nekem področju začel delovati.

Letos maja sem v Hotelu Union poslušala predstavitev, ko je gospod Vasle predstavljal rezultate in rekel, da je rodnost resnično problem slovenske družbe. Tudi evropske, ampak izključno in najbolj pa slovenske družbe, ker če želimo stanje ublažiti v prihodnjih 10 letih, bi se moralo vsako leto roditi 2500 otrok več. To so bile njegove besede. V nasprotnem primeru, če ne bomo temu sledili, pa je treba sprejeti približno 4500 migrantov. Govorim o tem, da je bilo prikazano zgolj, ali bomo to ali bomo to. Jaz sem pogrešala neko zmes ali neko presečno točko obojega, da bomo torej začeli graditi in spodbujati nek pozitiven odnos do družine, do večjega števila rojstev, in hkrati bo seveda treba tudi dati možnost, da se bodo priseljevali za opravljanje določenih del, kot je bilo tudi že v preteklosti. Ampak če ne bomo na tem začeli delati ... Tudi na odboru je bilo rečeno, da bo imela takšna pospešena demografija učinek šele čez 20, 25 let. Ampak ga bomo imeli. Čez 20, 25 let bomo imeli nek učinek neke politike, ki se je pol stoletja pred tem vendarle odločila, da želimo narediti družbo, ki bo ne nazadnje ne samo dolgoživa, ampak tudi samovzdržna. Pomembno je, da gradimo tudi na samovzdržnosti, da bomo enostavno imeli družbo, saj si želimo, da bi bila takšna družba, da bi imeli v prihodnosti, sploh po letu 2050, večje število zaposlenih kot upokojenih.

Da bi do tega prišlo, pa je seveda treba enostavno pogledati tudi družine. Jaz ne podpiram in tudi same družine, s katerimi se pogovarjam, ne želijo živeti od socialnih transferjev. Danes sem veliko poslušala o socialnih transferjih za otroke in drugih. Ne. Mi moramo zagotoviti staršem, prvič, da bodo lahko izpolnjevali svoje očetovstvo, materinstvo, da bo tudi delovno razmerje ali pa delovni proces temu naklonjen – to je tudi naloga, da se ugotovi – in da bodo lahko preživeli od dela svojih rok. Saj zadeve niso nekje v oblakih. Treba je pogledati ali poslušati, kaj si določeni želijo v naši družbi.

Da pa bo prišlo do družine, je pa treba pogledati tudi, kaj mlade pesti. Mi velikokrat slišimo, da imamo eno generacijo, za katero ne vemo, kaj bo. Ta generacija se nam bo nekje v celotnem sistemu izgubila. Meni je zelo hudo, da bi se kdorkoli izgubil v celotnem sistemu. Ampak mi moramo vendarle pogledati, zakaj mladi želijo iti v tujino. Ali jim naše zaposlitve kaj omogočajo? Bom tukaj omenila prekarne zaposlitve. Moram vam povedati, da marsikdo ne ve, da so to negotove zaposlitve, zaposlitve preko nekkih pogodb, avtorskih ali takih in drugačnih, ki silijo tudi v javni upravi zaposlene profesorice v to, da morajo svoje profesorsko delo opravljati na treh osnovnih šolah, na eni srednji šoli in za preostanek, do polne zavarovanosti, imeti še odprt espe za 34 %. Ali je to za neko profesorico, tudi za javno upravo, če tako rečem, neka sprejemljiva oblika zaposlitve? Da ne govorim o mladih diplomantih na Fakulteti za

šport, ki morajo biti v popoldanskem času zaposleni v petih telovadnih centrih po Ljubljani ali po Sloveniji, zato da komaj zberejo tistih ubogih 600 evrov, da si plačajo prispevke. To so mladi danes. Zakaj bi tak mlad človek vztrajal v Sloveniji, kjer mora podpisati pet pogodb? Mi moramo iskati rešitve. Ko bomo začeli razumeti te ljudi, zakaj si ne morejo ustvariti družine, zakaj nimajo časa in zakaj jih enostavno celotna družba niti ne spodbuja k temu, potem jih moramo v bistvu razumeti, zakaj si želijo iti v tujino. Tudi zaradi varnosti. Tudi zaradi varnosti si želijo iti v tujino, mi pa smo rekli, da moramo zagotoviti pravično in varno državo.

Pomemben se mi zdi podatek, ki je objavljen v dokumentu Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice, ki ga je letos maja izdal Umar, da demografska sprememba že vpliva na upad vpisanih v srednješolsko in terciarno izobraževanje, neskladje večšin pa povečuje potrebo po krepitvi kapacitet vseživljenjskega izobraževanja. Posledice torej že imamo, nimamo pa še neke aktivacije ali akcije, kaj bomo najprej naredili, da se bomo temu uprli oziroma da bomo te zadeve, ki so že prisotne, v največji meri ublažili.

Bojim se, da je celostno reševanje demografske politike v tem trenutku nerealno. Resnično povem, da je nerealno, ker če mi ne bomo sprožili vzroka, potem ne bomo mogli slediti ničemur. Mi moramo sprožiti najprej neko stvar, da bomo lahko potem vse ostalo. Ker če bomo samo govorili in imeli na papirju, bo enostavno osem let ali pa petindvajset let prehitro okoli in bomo potem imeli resnično največje težave v Sloveniji. Hvala.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Hvala, gospa Dimic.

Gospod Marijan Pojbič, beseda je vaša.

Pripravita naj se mag. Tanja Cink in gospod Uroš Prikl.

Izvolite.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Hvala lepa, spoštovani gospod podpredsednik.

Najprej se mi zdi pomembno, da še enkrat ponovim neke stvari. Jaz sem sam zelo razočaran, da je koalicija na odboru povozila to, kar smo v Slovenski demokratični stranki in v Novi Sloveniji predlagali kot priporočila Vladi. Zdaj bom vsa štiri priporočila prebral, da bo slovensko ljudstvo, slovenski narod vedel, kaj je koalicija na odboru zavrnila, in to tako, da danes praktično nimamo nobenega glasovanja. To je sramotno in neodgovorno s strani koalicije. Prebral bom vse štiri točke.

"Državni zbor Republike Slovenije priporoča Vladi Republike Slovenije, da na podlagi dokumenta Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice do 1. 6. 2017 pripravi celostni odziv v obliki strateških dokumentov, in sicer Strategijo dolgožive družbe, Resolucijo o družinski politiki in Strategijo migracij v povezavi z razvojem trga dela." Kaj je v tem odstavku narobe, da je to

koalicija povozila? Sprašujem vas. Od koalicijskih poslancev pričakujem na te stvari odgovore.

Drugi odstavek, 2. točka: "Državni zbor Republike Slovenije priporoča Vladi Republike Slovenije," pravim, priporoča, "da do 1. 6. 2017 pripravi predlog zakona o dolgotrajni oskrbi, osebni asistenci in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo ter ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejetje." To bi ta vlada morala narediti že zdavnaj. Točno ve, to ima tudi v koalicijski pogodbi. Nič od tega, gladko in brez vsake odgovornosti na odboru to zadevo povozi in glasuje proti. To je neverjetno.

Poglejte, kaj smo predlagali v 3. točki. "Državni zbor Republike Slovenije priporoča Vladi Republike Slovenije, da do 1. 1. 2017 javnosti predstavi izhodišča reforme zdravstvenega sistema, ki bo vključevala rešitve za dolgoročno vzdržnost financiranja zdravstva in bo zastavljena tako, da bo potekala sočasno s spremembami pokojninskega sistema in sistema dolgotrajne oskrbe." Dragi koalicijski poslanci, predvsem Desus in vsi tisti, ki sedite tu v dvorani, kaj je v tem odstavku narobe, da ste to zavrnili na odboru? Kaj je narobe? Mi zna kdo pojasniti tu, pred vso slovensko javnostjo, kaj je v tem narobe?

Še 4. točka: "Državni zbor Republike Slovenije priporoča Vladi Republike Slovenije, da pri obravnavi proračunov od vključno leta 2019 naprej ustrezno načrtuje in prikaže sredstva za ukrepe, ki bodo sprejeti kot odziv na dokument Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice." Povejte mi, kaj je tu narobe! Zakaj ste proti tem priporočilom glasovali?

Spoštovani kolegice in kolegi, tu se vidi, da smo danes v parlamentu poslušali pamflete. Naj si pogledajo stališča poslanskih skupin in primerjajo s tem, pa bodo videli, kaj so tam govorili in kaj tu piše. Naj pogledajo, kaj imate zapisano v koalicijski pogodbi. Kako ste lahko tako dvolični? Kako lahko tako zavajate slovensko ljudstvo!? Dejstvo je, da se vsi v Državnem zboru zavedamo – vsi, ne glede na to, na kateri strani kdo sedi –, da je problem demografija, in to velik problem. Zakaj?

V svojem mnenju je Vlada Republike Slovenije zapisala naslednje: "Skladno z demografskimi projekcijami Eurostata bo Slovenija okoli leta 2030 po deležu starejših od 65 let prehitela povprečje EU-28, po letu 2030 pa bo prehitela EU-28 tudi po deležu starejših od 80 let. Prav tako se Vlada Republike Slovenije zaveda problematike pritiska naraščajočih stroškov, povezanih s staranjem prebivalstva, na dolgoročno vzdržnost javnih financ. V tem smislu skladno z ustavno zavezo in Zakonom o fiskalnem pravilu postopoma krepí proces javnofinančnega načrtovanja. Tako je bil letos v Državnem zboru sprejet Odlok o okviru za pripravo proračunov sektorja država za obdobje od 2017 do 2019, ki opredeljuje zgornje meje in dovoljuje primanjkljaj sektorja država ter njenih

štirih blagajn na način, ki omogoča postopno strukturno uravnoteženje javnih financ." To je zapisala Vlada Republike Slovenije, ampak to je pamflet. To ni tako. V nadaljevanju bom razložil, zakaj to ni tako.

Kaj pravi Umar? "Umar opozarja na socialno izključenost starejših. Stopnja tveganja revščine za starejše od 65 let je bistveno višja od tiste pri prebivalcih med 18. in 65. letom. Najbolj ogrožene pa so samske ženske, za katere se je stopnja tveganja revščine v zadnjem letu še povečala, in sicer s 35 na 40,4 %. Težava so nizke pokojnine, ki še vztrajno padajo. Te so glavni vir dohodkov starejših in pogosto ne dosegajo praga tveganja revščine. Leta 2015 je povprečna neto starostna pokojnina po podatkih Umarja znašala 610 evrov, pri čemer je skoraj polovica upokojencev prejela manj kot 600 evrov." Več kot polovica upokojencev torej prejema manj kot 600 evrov. Si znate predstavljati, kaj to pomeni?

Spoštovani kolegice in kolegi ter tisti, ki ste pametnjakoviči v Desusu, ki vseskozi govorite, kako se borite za vaše upokojence in tako dalje, zdaj vam bom prebral naslednje. Dobil sem ta list, ki ga ne bom tako kazal, ker sta tukaj gor ime in priimek in ni pošteno, da ne bo to kdo izkoristil, lahko ga pa potem preslikam. Oba pogoja sta izpolnjena – 41,5 let delovne dobe in starostno je dosegel tisto normo, ki je potrebna po zakonu. Dejanska pokojninska osnova za izračun je bila 633,59 evra, pokojnina, ki jo pa ta gospod dobi za 41,5 let, je pa 370,65 evra. Če bi seveda to veljalo po vplačanih prispevkih, je potem njegova pokojnina 370,65 evra. Ta dokument je bil izdan predvčerajšnjem, v četrtek ali petek. Kakšno vprašanje se mi zdaj postavlja? Mislim, da bi si morali to vprašanje vsi postaviti. Kako je mogoče pri 41,5 letih vplačila prejeti takšen znesek pokojnine? Nekaj je zelo narobe. Kaj je zelo narobe? Največji problem so minimalne plače, saj imamo več kot 30 % vseh ljudi na minimalni plači. Vi govorite tukaj, da je v našem gospodarstvu vse oh in sploh super. Dragi moji, ste znoreli vsi skupaj v tem državnem zboru? To ni več normalno. Resnično vam povem, da to ni več normalno. Tukaj bi se morali zamisliti, kaj bi bilo treba narediti, da bomo ustvarili pogoje, da bodo ljudje zaslužili normalno, da bodo tudi vplačila v pokojninsko blagajno normalna, sprejemljiva in da bodo tudi potem posledično pokojnine toliko večje.

Spoštovani dame in gospodje, zakaj sem prej rekel, da je tisto, kar je vlada zapisala, pamflet? Mi imamo v tem trenutku skoraj 33 milijard evrov dolga, skoraj milijardo in 200 milijonov evrov plačamo samo za obresti. Praktično nismo in ne pridelamo toliko bruto družbenega proizvoda, da bi lahko poplačali samo obresti, ki jih moramo vsako leto plačati za neumnosti, ki so bile narejene, ker se je država neracionalno zadolževala. Absolutno neracionalno in škodljivo za to državo. Zdaj cel BDP, ki ga imamo, praktično damo za obresti.

Po drugi strani ste v proračunu rekli in smo dobili na mizo, da bomo imeli 700 milijonov evrov primanjkljaja. Pa nimamo zraven še plač javnih uslužbencev, nimamo zraven denarja, ki gre zdaj zdravnikom, kaj šele tisto, kar je Vlada obljubila, da bo skupini J v javnem sektorju povišala in izboljšala stanje in plače, kar si absolutno zaslužijo. Tisti si zaslužijo, ker s tistim denarjem ne morejo preživeti, ker niti minimalne plače ne zaslužijo. Katastrofa.

Spoštovani, v takšnih okoliščinah se mi ne moremo iti reševanja demografije. Nikakor. Najprej je treba spremeniti okoliščine. Kaj so te okoliščine? Ena od teh okoliščin je, da mora država postaviti eno strategijo, kjer bo jasno postavila cilj, da je treba vlagati v investicije in preko investicij ustvarjati nova delovna mesta. Ampak ne nova delovna mesta z minimalno plačo, ne z nekimi trgovskimi centri, ki pridejo sem, dobijo vse zastonj, na koncu pa ljudje ne vedo, ali bodo preživeli ali pa bodo umrli. Da ne govorim o tem, da v Mariboru in naši okolici poznam ljudi, ki so po 500 ur prekoračili delovni čas, ki jih ne morejo porabiti in jih ne dobijo plačanih, vendar nobenemu ne upajo povedati. Kje je inšpekcija, ki mora stati za temi zadevami? Kje je? Ali so vsi inšpektorji podkupljeni ali kaj, da tega nobeden ne vidi? Saj če malo pogledaš zgodbo, koliko ima zaposlenih ljudi, kjer se upravlja stvari in tako dalje, enostavno vidiš, koliko dela je bilo, koliko ur je bilo porabljenih in koliko je bilo plačanih. Saj ne rabiš biti doktor znanosti. Imamo izjemno poštene podjetnike, ki jih izjemno cenim, ker vem, kako močno garajo, da lahko dajo mesečno plačo in tako dalje. So pa med njimi nekateri, ki si dovolijo to, da dajo minimalno plačo, ostalo pa v žep denar. Potem pa je logično, da nič ne pride v blagajno. Samo jaz tukaj ne krivim toliko podjetnikov kot krivim državo, ker je predraga, ker morajo podjetniki skrivati stvari, da lahko preživijo iz meseca v mesec in da lahko vsaj tisto minimalno plačo dajo ljudem. To je neverjetno, to je sramotno in to je napačno. To je napačna strategija te države. Absolutno napačna strategija.

Mi ne bomo rešili nobenega demografskega problema, noben upokojenec ne bo dobil večje pokojnine, nobeden ne bo dobil večje minimalne plače, če ne bomo vlagali v investicije in strateško spremenili miselnost te družbe in te države, da ne bo več socialistična, in da se bomo zavedali, da ni državni sektor ali javni sektor tisti, ki to državo drži pri življenju, ampak jo tisti, ki ustvarjajo, delajo, tisti, ki za vse nas, ki sedimo tukaj notri, pridelajo ta denar, da mi na koncu meseca dobimo plačo. Njim in tistim podjetnikom, ki zaposlujejo, je treba zmanjšati davščine, jim zagotoviti pogoje, da bodo lahko zaposlovali. Če bo njim več ostalo, bodo tudi delavci imeli več od tega. Na tak način se je potem možno začeti pogovarjati, ko se bodo ti trendi obrnili navzgor, ko bo gospodarska rast taka, kot je bila v obdobju 2004–2008, torej 7, 8, 9 %, zaposlenost pa tam nad 55, 56 tisoč, kot je

bila 2004–2008. Ko smo izravnali proračun 2008, je bilo prvič v zgodovini Slovenije, da je bil proračun izravnani, prihodki in odhodki, celo pozitivni učinek je bil. Takrat se mi lahko začnemo pogovarjati in takšne morajo biti okoliščine, da se lahko kvalitetno pogovarjamo tudi o tej problematiki.

Od takrat, torej od 2008, do danes ni bilo nič narejenega na tem področju. Da ne govorim o tistem letu, ko je imela Slovenska demokratska stranka s partnerji vlado, ko je bila gospodarska rast minus 7, skoraj minus 8 %. Če ne bi mi takrat naredili tega, kar smo naredili, je vprašanje, če bi ta država danes še obstajala, če ne bi prišlo do popolnega kolapsa in zrušenja državnega proračuna in našega sistema. Ko smo to naredili, naenkrat spet pride socialistična vlada in gre vse k vragu. Samo dajemo, dajemo, onim dajmo toliko, tistim dajmo toliko, tistim dajmo toliko, nikoli se pa nihče ne vpraša, od kod bomo vzeli. Zakaj smo prišli do 33 milijard dolga? Leta 2008, ko smo mi zaključili vlado, je bilo 7,8 milijard ali nekaj takega, zdaj smo pa na 33. Kakšni so učinki, kje je ta denar? Pri lopovih, ki so jih skozi banke izčrpali pa odnesli ven izven naše države, in tako dalje, da ne bom vedno ponavljal te iste stari. Nedopustno, skrajno neokusno.

V takih okoliščinah se mi zelo težko gremo reševanja demografske problematike, ki pa je prvovrstni problem, ki ga je pa nujno potrebno rešiti. Že tako se ga je zelo zelo pozno začelo reševati, ker do zdaj razen tega, da se je neka skupina ustanovila, ki se je štirikrat sestala, nekih konkretnih rezultatov od te vlade nikjer ne vidim in tudi nikjer nisem prebral.

Zato trdim, da bo ta vlada, ki ustvarja take okoliščine, zelo težko kos takemu življenjskemu pomenu za vse generacije, kjer pa je izjemno pomemben in ključen medgeneracijski dogovor vseh, in bo zelo težko prišla do tega cilja, ker ima tudi sama razprtije. Saj vidite, da je znotraj koalicije, znotraj socialnih partnerjev, samo prepir. To ni pogoj za to, da bi mi ustvarjali neke pametne rešitve, da bi to bile okoliščine, v katerih bi lahko ta koalicija in ta vlada sploh prišli s kakšnimi pametnimi rešitvami. Niso okoliščine za to. Najprej je treba to razčistiti. Če bi imeli postavljene tri ali štiri prioritete, bi ta vlada lahko funkcionirala. Ne pa, da je prišla s prevaro na oblast in potem pač je to, kar je – brez jasnih smernic, brez jasnega programa, jasnih podlag in tako dalje. Potem pa je nekaj na hitro skupaj napisala, neko koalicijsko pogodbo, ki jo je do tega trenutka praktično uresničila 10 %. Dragi moji, to pač je zelo žalostna podoba sedanje vlade in sedanje koalicije. Čeprav jaz mislim oziroma upam, da se bo ta agonija čim prej končala, ker če želimo slovenskemu ljudstvu in slovenskemu narodu nekaj dobrega, jaz mislim, da je zadnji trenutek, da se ta koalicija in ta vlada nekam "spokata". Tja, od koder sta s prevaro prišli. Šele takrat bodo vzpostavljeni pogoji za to, da bo lahko ta družba zadihala in da se bo začelo tudi zapirati tiste bandite, lopove

in ravbarje, ki so okradli to državo, da smo danes v takšnem stanju, v kakršnem smo. Zaradi teh dolgov in vsega drugega bomo imeli še zelo velike težave, tudi kar se tiče demografije in tako dalje. Dolgoročno gledano nas bo še zelo bolela glava. To si dobro zapomnite. Tudi generacijo, ki prihaja za nami. Ker če imaš samo dolg v žepu, ko prevzameš doma kmetijo, potem veš, kaj te čaka. To vedo tisti, ki so kdajkoli v svojem življenju sami nekaj ustvarili, ne tisti, ki so delali na fakultetah ali drugje, ki so dobili plačo vsak mesec, ne glede na to, ali so kaj naredili ali ne. Nobena kvaliteta, sploh ni pomembno.

Saj vidite, kaj se dogaja v tem sistemu. Poglejte si. Ko gledam to koalicijo, predvsem je večji del v SMC, taki ne morejo sprejemati pametnih rešitev za tiste, ki celo življenje garajo, ustvarjajo in delajo za 400, 500, 600 ali 700 evrov. Ne morejo. Zaradi tega, ker tega občutka nimajo, ker nikoli niso tega skozi dali. Jaz sem dal. Jaz pred vso slovensko javnostjo povem, mene ni sram. Jaz sem delal že čisto vse, kar je mogoče na tem svetu, in vem, kako je s tem denarjem preživeti. Če bi tisti, ki ste otroci profesorjev in tako naprej, ki ste skozi neko politično zgodbo lepo prišli do odličnih položajev, to dali skozi, bi danes tudi bistveno drugače razmišljali in bi v tem parlamentu ogromno stvari steklo drugače. Ogromno stvari. Če pa imaš ti polno denarnico, ni nobenega problema. Takrat je pametno razpravljati, govoriti o vsem oh in sploh, če tega nisi nikoli doživel, ker tega ne moreš razumeti. Na žalost. Upam, da bo v naslednji parlament izbrana ekipa, ki bo prihajala iz teh sredin in ki bo znala razumeti, kaj je tisti ključni problem, s katerim se je treba soočiti. V slovenski državi je to revščina, je to demografija, je to problem upokojujencev z minimalnimi pokojninami, o katerih sem prej govoril, ki z 41,5 let dobijo 370 evrov pokojnine. To je absurd vseh absurdov.

Upam, da se ta zgodba na tak način čim prej konča in da se ustvarijo novi pogoji, zato da bo slovenskemu človeku lažje in lepše v tej družbi in da bo rad živel v Sloveniji. Ne pa tako kot zdaj, ko se vsak dan selijo v Avstrijo in drugam, ker tukaj nimajo ustreznih pogojev za preživetje. Sramotno in žalostno.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima predstavnica predlagateljca, gospa Iva Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala lepa.

Naj samo rečem, da je kolega Pojbič dobro izpostavil probleme, kar se tiče socialno izključenih starejših v Sloveniji. Želim samo dopolniti, vendar bom šla še v drugo stran.

Nadpovprečno visok delež socialno izključenih bi ob povečanju števila starejših lahko postal še izrazitejši problem. Zdi se mi, da je zelo pomenljivo, in jaz upam, da je Vlada vzela tudi v obzir, da projekcije nakazujejo povečanje neenakomernosti staranja prebivalstva celo po regije. Ko obrneš list in vidiš, katere regije so tiste, kjer bo dejansko prišlo v prihodnosti do

povečanja starosti, se mi zdi, da lahko izpostavim zasavsko regijo. V projekciji do leta 2050 najbolje kaže osrednjeslovenski, obalno-kraški in gorenjski. To bo tudi vplivalo na infrastrukturo in na prometni razvoj družbe. Saj demografija ni samo to, da imamo starejše. Mi moramo potem tudi vedeti, kako in kaj bo potrebno v prihodnosti tudi urediti, kar se tiče infrastrukture.

Vendar pa sem pričakovala mogoče tudi od vladne ekipe, da pa vendarle nekdo spregovori nekaj več o programu, ki ga SVRK pripravlja skupaj z OECD. Govorim namreč o programskem orodju, ki ga delno seveda tudi omogoča oziroma financira OECD, ravno zaradi naše zaskrbljujoče demografije. Pripravlja se orodje, kako narediti bolj vzdržno družbo. Smo nekakšen pilotni projekt Evropske unije in Evropske komisije. Če boš vtipkal povečanje rojstev, boš enostavno dobil iz tega programa nabor vseh potrebnih ukrepov, tudi na drugem področju. Jaz to pozdravljam in resnično upam, v skladu z zagotovili ministrice, da bo do tega prišlo v čim krajšem času. To resnično potrebujemo in to bi moralo biti tukaj na mizah že včeraj, ne pa da bomo mogoče še kakšno leto čakali. Tega me je strah. Želim si, da mi kaj več poveste tudi o temu.

Ker to, kar danes tukaj poslušam, so seveda pogledi vsakega posameznika ali pa posamezne politične skupine na reševanje demografije, kaj bolj konkretnih ukrepov pa enostavno ni zaslediti. Jaz sem povedala, kakšne ukrepe smo predlagali, in sicer pri zniževanju obdavčitve za minimalne plače, pri zniževanju splošne olajšave in pri omogočanju dvojnega statusa upokojujencev. Vendar na vse to, kar predlagamo, rečete ne, druge rešitve pa praktično ni. Zato je tudi namen današnje seje, da vendarle pridemo ven z idejami, ki jih skupaj pregledamo in skupaj poskušamo implementirati v našo zakonodajo, da vendarle naredimo nek korak naprej.

Glede na to, da demografska projekcija kaže na povečanje neenakomernosti staranja prebivalcev po regijah, se mi zdi zelo zaskrbljujoče, da bodo nekatere regije praktično brez neke mlajše delovne sile, ki bo nenazadnje lahko tudi negovala starejše ali skrbela za starejše. To se mi zdi izredno zaskrbljujoče in tudi tukaj ne vidim kakšnega dobrega ukrepa.

PODPREDSIEDNIK MATJAŽ NEMEC: Hvala lepa

Besedo ima mag. Tanja Cink, pripravita naj se gospod Uroš Prikl in gospa Suzana Lep Šimenko. Izvolite.

MAG. TANJA CINK (PS SMC): Hvala lepa, podpredsednik. Dragi kolegice in kolegi, lepo pozdravljeni tudi z moje strani!

Demografske trende, o katerih govorimo, je treba vsekakor vzeti resno in razmisliti, kako načrtovati politike na posameznih področjih, kot so zaposlovanje, socialna in

družinska politika. Skratka, v vseh segmentih našega življenja in delovanja moramo biti v tem smislu na nek način strateški in vizionarski.

Tudi na matičnem odboru, ko smo razpravljali o tej temi, smo se jo dejansko dotaknili z več različnih aspektov. Predlagatelji današnje razprave ste v svoji zahtevi izpostavili naslednje – rodnost, ki je pod nivojem enostavnega obnavljanja prebivalstva in posledično staranja prebivalstva, potrebo po zakonski ureditvi dolgotrajne oskrbe, neustrezno socialno in družinsko politiko, potrebo po pokojninski reformi, socialno izključenost starejših, predvsem pa starejših samskih žensk. Jaz lahko rečem, da se z vami v celoti strinjam, da so to pereča vprašanja in da moramo nanje tudi iskati ustrezne odgovore, vendar pa mislim, da moramo biti pri navajanju teh dejstev tudi dovolj natančni.

Če se najprej dotaknem vprašanja upadanja rojstev, v svoji zahtevi navajate, da je slednje tesno povezano s spremenjenim načinom življenja. Res je, življenje se je korenito spremenilo, marsikaj je zelo drugače, kot je bilo pred 10 in 20, kaj šele 30 leti. Kot država smo tudi pod vplivom sprememb v globalnem smislu, torej izven naših meja, ki posledično vplivajo na življenje pri nas, čemur se tudi ne da izogniti, predvsem kar se tiče delovno aktivnega prebivalstva, dela in pa politike zaposlovanja v Sloveniji. Kolega Jernej Vrtovec je prej v stališču poslanske skupine dejal, da je enostavno sistem drugačen, da nas sistem sili v drugačen oziroma določen način življenja. Jaz se tudi sprašujem, če je sploh mogoče iz takšnega sistema še izstopiti?

Če se vrnem k vašim navedbam, kar se rodnosti tiče, v evropskem merilu mi nismo nobena izjema. Nobena država znotraj Evropske unije namreč ne dosega stopnje rodnosti, ki bi zagotavljala enostavno obnavljanje prebivalstva. Ne morem se strinjati, da nimamo družinske politike oziroma da je ta neustrezna. Jaz bi razumela in sprejela očitek, da je ta pomanjkljiva, ne pa, da je neustrezna. Prepričana sem, da tudi pomanjkljiva ne bi bila, če bi bila državna blagajna polna.

Treba je poudariti, da so podporni ukrepi države za ustvarjanje družine in dvig kakovosti družinskega življenja po mednarodnih merilih ugodni. Tu mislim na sistem starševskih nadomestil in družinskih prejemkov ter urejeno varstvo predšolskih otrok. V Sloveniji imamo za starše in otroke še vedno enega najprijaznejših sistemov starševskega varstva v Evropski uniji. Delež otrok, starih od 3 do 5 in vključenih v vrtce, se je v zadnjih letih sicer zmanjšal, je pa še vedno višji od povprečja Evropske unije. Res je, da so varčevalni ukrepi posegli tudi v družinsko politiko, pri čemer je ZUJF nekatere pravice ukinil oziroma zmanjšal, vendar vemo, da so se zneski otroškega dodatka, recimo v petem in šestem dohodkovnem razredu s 1. 1. 2016 povečali za okoli 10 %.

Prav ta vlada je z novelo Zakona o interventnih ukrepih na trgu dela in starševskega varstva ob koncu leta 2014 podaljšala nekatere ukrepe za zaposlovanje mladih za nedoločen čas. Sprejeli smo Resolucijo o nacionalnem stanovanjskem programu 2015–2025, tako da nekateri očitki, ki jih predlagatelj navaja in na podlagi katerih se zdi, kot da država nič ne naredi na področju družinske politike, res niso upravičeni.

Po podatkih Eurostata sodijo med države, ki imajo višjo stopnjo rodnosti, kot je pri nas, predvsem tiste, ki dajejo velik poudarek politiki enakosti med ženskami in moškimi. To so skandinavske države, ki imajo tudi eno najvišjih stopenj zaposlenosti žensk in jim je omogočeno usklajevanje poklicnega in družinskega življenja. Pri nas je Sektor za enake možnosti resornega Ministrstva za delo s projektom Aktivni. Vsi uspešno kandidiral in od Evropske komisije pridobil skoraj četr milijona evrov. Cilj projekta pa je usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja s poudarkom na dejavnem očetovstvu, s čimer bi ženske povečale svojo ekonomsko neodvisnost in boljše izrabile svoje izobrazbene in delovne potencialne. Če se ne motim, se projekt v tem in naslednjem letu izvaja na območju občine Kamnik.

1. 1. 2016 smo sprejeli Zakon o interventnih ukrepih na področju trga dela, s katerim smo želeli olajšati zaposlovanje starejših brezposelnih oseb, in sicer na način, da se za njihovo zaposlitev namenijo delodajalcem določene ugodnosti pri plačevanju prispevkov. Prav tako smo spremenili Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, s katerim je vsem zavarovancem, ki izpolnjujejo pogoje za starostno ali predčasno pokojnino in se odločijo bodisi ostati polno zaposleni naprej ali pa se polno vključijo v zaposlitev, izplačanih 20 % pokojnine, in to ne glede na starost, torej tudi po 65 letu starosti, kar je bila do te spremembe zakona zgornja meja. Poleg tega pa ostaja še možnost do delne pokojnine, če zavarovanec ostane v delovnem razmerju najmanj 2 uri dnevno. Bistveno je to, da se je z novelo zakona uredil dvojni status za vse in ni nihče več izvzet, kar je dotlej veljalo za samostojne podjetnike. Zakon pa je kot tak vzdržan za pokojninsko blagajno in omogoča prihranke.

Od aprila letos imamo izjemno pomemben dokument, to je Bela knjiga o pokojninah, ki je sicer samo prvi korak za vse nadaljnje spremembe, ki nujno sledijo, vendar je pomemben dokument, kot že rečeno, za vzdržnost pokojninskega sistema.

Skratka, tako na počez očitati Vladi, da je neodzivna, po mojem mnenju ni povsem upravičeno. Kot ste slišali, sem lahko naštel kar nekaj ukrepov, zakonov, dokumentov, ki kažejo na to, da se ta vlada spoprijema z izzivi, pa še bi lahko naštevala. Je pa res, da je pred nami še veliko del, in tega ne bo zmanjkalo tudi za prihodnje vlade. Hvala.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Hvala, mag. Cink.
Besedo ima predstavnica predlagatelja, gospa Iva Dimic.
Izvolite, imate besedo.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala lepa.
Spoštovana kolegica Tanja! Res je, lepo ste zajeli, v čem je težava, in res je, da smo v primerjavi z evropskimi državami nekje približno na istem. Ampak zdi se mi, da ta beseda "približno" ne more ravno biti tista, na kateri bomo gradili prihodnjo družinsko politiko, ker bo glede na demografske projekcije EUROPOP2013 v Sloveniji proces staranja prebivalstva, s katerim se že soočamo, intenzivnejši kot v drugih državah Evropske unije, kar seveda posledično vpliva tudi na manjše število rojstev. Na to želimo opozoriti, da bo intenzivnejše pri nas in da je treba v ta namen spodbuditi neko pozitivno družinsko politiko.

Že prej sem povedala, da imamo cel kup varstvenih dodatkov, socialnih transferjev, otroških dodatkov. A kaj vse to pomaga, če potem gledajo starši, koliko tistega denarja, ki ga je dobil za rojstni dan od stare mame ali pa od tete, bo imel otrok na knjižici, ker bo potem zaradi tistega drobiža ali pa tistih nekaj sto evrov na knjižici enostavno izgubil ali pa padel v nek nižji razred pri socialnih transferjih. Vse to negativno vpliva na nek pozitiven odnos do otrok in družin.

Res je, da se tudi tujina s tem srečuje, vendar je vseeno trg dela v tujini nekako drugače zasnovan, je na drugih temeljih, tudi socialna varnost je večja. Zato sem že prej povedala, da tudi zaradi socialne varnosti mladi odhajajo v tujino, ker si enostavno ne predstavljajo imeti pet avtorskih pogodb, da si zagotovijo tisti minimum, ki je potreben za preživetje, torej manj kot 500 evrov. Res je, da tujina zelo spodbuja in omogoča, da če se družina, mož in žena, odločita in imata pozitivno naklonjenost do starševstva in družine, lahko eden lažje ostane doma in skrbi za družino, tudi za večje število otrok. Pri nas tega žal ni tako veliko in ni pogost pojav. Se je odločalo v preteklosti, to je bilo v obdobju 2004–2008. Mislim, da je bilo leta 2007 uvedeno, da se vendar spodbuja število novih rojstev v tistih družinah, ki so mogoče že bile zasnovane in so takrat že imele dva, tri otroke. Se mi zdi, da je treba razumeti, da tujina na tem področju to bolj omogoča. V mislih imam seveda Nemčijo in Francijo, da ne govorim o skandinavskih državah, kjer je povsem samoumevno, da imamo zaposlenost za štiri ure ali celo to, da ostaja doma in za družino skrbi oče. Tudi to govorim, da je pri enaki porazdelitvi vlog v družini seveda to dogovor moža in žene, staršev, kako si jih bodo delili. Temu nisem nikoli nasprotovala, da imata sama dva pravico, da si urejata svojo življenjsko pot, svoje življenjsko okolje in odnos do družine.

Resnično želim poudariti, da imam včasih – recimo tudi danes v teh razpravah – občutek, da je že kar nekako pregrešno reči, da je treba povečati rodnost. Že kar slišim, da nas to ne bo rešilo. Imamo dve možnosti, kot je povedal gospod Vasle na predstavitvi dokumenta Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice v hotelu Union. Ali bomo sami poskrbeli za to ali pa bomo morali sprejeti zunanje priseljence, migrante. Povedala sem, da nekako vidim pot, kjer bi se obe poti peljali istočasno. Nikakor ne bomo mogli naenkrat sami zagotoviti zadostnega števila rojstev in ne podpiram izključno priseljevanja v državo, pač pa moramo za vse skupaj voditi ustrezno politiko. Ali pa bo ta politika, pa enostavno do danes, že drugič oziroma tretjič, ko se pogovarjamo o tej demografiji, nisem dobila nobenega zagotovila in nobene usmeritve, kljub vsem povišanjem otroških dodatkov za samske in tako naprej. Vse to je dobrodošlo, samo to ni dovolj.

Mi moramo peljati politiko, ki bo dejansko spodbujala pozitiven odnos otrok, pozitiven odnos do staršev, pozitiven odnos do starejših, da ne bomo imeli socialne izključenosti ravno na področju starejših in tistih, ki so nameščeni v institucionalno varstvo. Mi moramo enostavno vzpostaviti neko pozitivno politiko, pozitiven odnos do teh najranjlivejših skupin in seveda tudi najpotrebnejših v naši družbi za prihodnjih 20 let.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospod Uroš Prikl, pripravita naj se gospa Suzana Lep Šimenko in dr. Jasna Murgel.
Izvolite.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Predsedujoči, najlepša hvala za besedo. Spoštovani kolegi in kolegici!

Ni vas ravno dosti v dvorani. Resnično me čudi, da sta od predlagateljev samo dve poslanki v dvorani. Jaz osebno sem prepričan, da demografija, ki je sicer specifična veda oziroma specifična znanost, sploh ni tako nepomembna, kot bi človek sklepal po številu poslank in poslancev v tej dvorani.

Moram priznati, da je bila zanimiva razprava na matičnem delovnem telesu, na trenutke celo polemična, na trenutke sproščujoča, ko smo se učili, kako je treba in kakšne ukrepe je treba izvajati, da dvignemo to nataliteto in število rojstev.

Dovolite mi, da na začetku izrazim svoje jasno stališče do dveh terminov, ki se pojavljata v naslovu današnje razprave. Prvič, alarmantno stanje. Jaz moram tukaj jasno povedati, da se ne strinjam s tem, da je stanje alarmantno. Imam občutek, ko govorimo o alarmantnosti, da gori tleča luč, da utripajo vse lučke, da je zadeva tako daleč, kot da smo pred polomom, pred razsulom, pred ne vem kakšno apokalipso, pa verjetno temu seveda ni tako. Trendi demografije so pač zelo enoznačni in gredo v to

smer, da je Evropa kontinent starajočega se prebivalstva. Slovenija ni nobena izjema. Čez nekaj let in desetletij bo ta trend zajel tudi druge celine. Je pa res, da je Slovenija še posebno v neugodnem položaju, kot lahko berem iz številnih raziskav in študij.

Da je naša vlada potrebna kakšne kritike tukaj in tam ali pa permanentno, se strinjam, saj je vsaka pozitivna kritika vodilo do uspeha, ampak stališča, da je ta vlada povsem neodzivna na področju demografije in vseh ostalih aktivnosti, ki so direktno vzročno povezane s proučevanjem sestave in rasti prebivalstva, pa seveda ne morem sprejeti.

Sem izjemno vesel in ponosen, če vas spomnim, da smo v prejšnjem tednu na matičnem delovnem telesu in bomo posledično na decembrski seji Državnega zbora sprejeli Zakon o socialno varstvenih prejemkih, kjer smo na nek način popravili napako iz preteklosti. Pika. S tem bomo omogočili, da bodo ljudje brez nekega strahu, da bodo izgubili svoje težko prigarane in priborjene nepremičnine in bodo lahko uveljavljali to pravico do socialno-varstvenega prejemka, če bo njihova gmotna situacija taka, da jim bo to omogočilo dostojno preživetje.

Daje. Malo smo korigirali famozni ZUJF. Kosila dijakov oziroma učencev smo na nek način sprostili na ta način, da smo omogočili tudi tistim iz drugega in tretjega razreda, da dobijo brezplačno kosilo oziroma da je subvencija 100 %. Tudi to štejem kot nek majčken, seveda nezadosten ukrep, da vendarle eliminiramo to diferenciacijo med posameznimi prebivalci v naši državi.

Nenazadnje smo pred tem, da vendarle in končno pridemo do rezervnega demografskega sklada, kar smo zapisali v našo koalicijsko pogodbo in to čisto resno mislimo. Želimo, da ta zakon zaživi v najkrajšem možnem času, absolutno v začetku leta 2017, dejansko pa po deset, petnajst, morda tudi dvajsetletni akumulaciji začne prenašati rezultate in na nek način razbremeni proračun in posledično postane garancija oziroma porok za nemoteno izplačevanje pokojnin, da se nikomur nikdar ne bo treba bati, da bi posegli po pokojninah, da bi jih znižali, da jih ne bi usklajevali in podobno. Tukaj moram reagirati, čeprav se ne spomnim zdaj natančno, kdo je v predhodni razpravi rekel, da bo ta REC, torej rezervni demografski sklad, rešil vse težave in probleme na tem področju. Seveda ne bo. Seveda ne bo rešil vsega, bo pa pomemben prispevek k temu, da se bo izboljšala vzdržnost javnih financ in da se bodo pokojnine lahko dolgoročno nemoteno izplačevale.

Ko smo že pri pokojninah, se tukaj seveda vedno ustavim, morda za kakšen hip več, kot bi bilo neobhodno potrebno. Jaz seveda te bele knjige ne bi kar tako zavračal, vsega pa ne bi kot suho zlato sprejemal. Dejstvo je, da nekatere rešitve so dobre. Nekatere rešitve nam dajo marsikaj za razmišljati, ni pa treba s to belo knjigo hiteti, kot recimo v predprejšnji reformi, ko

so bili moji kolegi, tudi iz Desusa, ki so sodelovali v tej vladi, "naplahtani" s samo formulo za izračun pokojnin, posledica pa je, da so nekatere pokojnine danes mizerne in sramotno nizke. To bomo odpravili z rešitvami v novi pokojninski zakonodaji, s katero pa, kot rečeno, ni treba hiteti. Sistem je zaenkrat vzdržen, po letu 2020 pa bo treba priti z nekaterimi rešitvami in jih postopoma uvajati. Ko pa govorimo o sramotno nizkih pokojninah, pa je to treba že prej rešiti in prej omogočiti ljudem, da ne bodo pod pragom revščine. To pa je naša skupna želja in skupno prizadevanje vseh nas.

O zdravstvu je bilo že toliko govora, da ne vem, če je na tem mestu treba še kaj narediti. Sama ušesa in same oči so nas, da vidimo in slišimo, kaj bo prišlo 12. 12. na naše klopi. Verjamem – jaz sem pač po naravi optimist – na najboljše, da bodočasoma in to zelo kmalu dolge čakalne vrste postale tempi passati.

Kaj se mi zdi pri tej razpravi o demografiji zelo, zelo pomembno in zakaj sem tudi jaz pritisnil gumb proti predlogom, ki jih je Nova Slovenija predlagala? Pa verjamem, da je bilo to dobronamerno s strani predlagatelja. Ampak zakaj sem pritisnil na gumb proti? Zato, ker sem počasi sit nekih sugestij, nekih priporočil Vladi, kaj pa vem česa. Naj vam odkrito povem, da sem sit tudi raznoraznih strategij in resolucij, čeprav ne bi rad omalovaževal teh dokumentov, saj so še kako pomembni, dajejo neke gabarite, neko iztočnico, kjer se bomo gibali, v katero smer gremo. Ampak strategija dolgožive družbe, resolucija o družinski politiki, strategija migracije in tako dalje so dokumenti, za katere se je vlada obligirala, da jih bo seveda pripravila. Ampak to je premalo. To je daleč od tega, da bi to bilo nič, sigurno so te zadeve potrebne, ampak kot pravim, so to neke usmeritve, mi pa potem potrebujemo konkretne zakone.

Nekaj sem jih navedel, nekaj jih lahko v najkrajšem možnem času pričakujemo tudi na področju družinske politike. Družinski zakonik bi naj združil v nek celovit krovni predpis celo zakonodaje in tega področja.

O dolgotrajni oskrbi sem ne nazadnje govoril že v predstavitvi poslanskega stališča in zdaj ne bom ponavljal.

Zakon o osebni asistenci. Kar se mene tiče, ga bom potrdil, ga bomo peljali dalje. Ko pa se bo zagotovo pojavila kakšna dodatna in boljša rešitev, jo bomo pa dopolnili. Če pa kdo pride z idealno rešitvijo zakonodaje s tega področja, pa bom to z velikim veseljem podprl. Potrebni so torej zakoni, ki bodo konkretno obligirali in ki bodo imeli konkretne rešitve zapisane v svojih parafah.

Kaj se mi zdi tukaj še zelo pomembno za izpostaviti? Danes govorimo o demografiji, kar je najširša možna materija. Saj veste, kje smo danes začeli. Kolega Pojbič je govoril o javnem dolgu, o tajkunih smo govorili, ni da ni, kaj lahko o tej temi vse poveš. Tudi šolski sistem je zadeva, ki seveda paše zraven. Ampak kaj si jaz želim, jaz osebno in verjetno še kdo? Da ne

delamo predalčkov, da ne delamo nekih vrtičkov, češ to je družinska politika, to je moje področje, to ima minister iz te in te stranke in se bo s tem ukvarjal, izobraževanje je druga zgodba, zaposlovanje je tudi na tem istem ministrstvu, stanovanjska politika pa je področje enega drugega ministra, celo iz druge stranke, to bo on uredil, to bomo pa mi in tako dalje. Jaz mislim, da je treba vse te politike združiti, integrirati v neko celoto, šele potem je možno pričakovati neke sinergične učinke in imeti neko zaključeno celoto.

Kje se začne zadeva? Dobro, začne se z nataliteto, začne se z rojstvom. Smo bili poučeni, kako je treba na tem področju delati. Nadaljuje se skozi izobraževanje. Ključnega pomena je zaposlovalna politika. Če ne bo zaposlitev – pa da se razumemo, spodobnih plač in spodobnih oblik zaposlitve, ne prekarcev –, to nikamor ne vodi. Minimalne plače nikamor ne vodijo. Potem pa seveda nadaljujemo z vsemi ostalimi politikami, tudi z družinsko. Tudi socialna je še kako pomembna. Pa bi bilo fino, da socialne politike ne bi potrebovali, ampak to je mission impossible, to pač ne gre. Skratka, vse te politike je treba nekako združiti v neko celovito krovno politiko in potem bodo ti rezultati, jaz verjamem, prišli.

Čisto na koncu. Jaz bi si iskreno želel medgeneracijskega dialoga v pravem pomenu besede. Mnogokrat se hote ali nehote skuša prikazati neka konfliktna situacija med generacijami. Zakaj? Starejša populacija ima ogromno izkušenj, ogromno znanja, ogromno minulega znanja, kar je neprecenljive vrednosti. Na drugi strani je mlada generacija, nadobudna, polna nekih novih tehničnih znanj, nabasana s teorijo. To zadevo je mogoče združiti in povezati eno z drugim. Mislim, da je samo tukaj mogoče poiskati neke pozitivne multiplikatorne učinke, kot je znal mnogokrat reči bivši minister za finance, in le tako gremo lahko dalje. Mislim pa, da nekih umetelnih konfliktnih situacij ni predmetno iskati, tako kot tudi ni potrebno, smiselno ali pametno iskati nekih umetelnih razlik med to in drugo politično opcijo.

Verjetno si vsi želimo tega, ne glede na starost, ne glede na geografsko pripadnost. Verjetno kolega Pojbič ni tako hudo mislil s to izobrazbo, ko je tako v nič dajal intelektualce na fakultetah, saj so verjetno potrebna vsa znanja. Če znamo in zmoremo sobivati, jaz verjamem, da lahko dosežemo nekaj in popeljemo to državo iz teh rdečih števil.

Sem pa seveda tudi prepričan, to pa moram ob zaključku povedati, da rezultati niso tako slabi. Tu in tam nam gre na boljše, tu in tam vidimo kakšen pozitiven pomik, manjše število nezaposlenosti, ne pretirano visoka, ampak stabilna gospodarska rast, izvoz je še vedno glavno gonilo. Tukaj pa se mora tudi pri ljudeh nekaj poznati. Če se ves čas zateguje pasove, bo zmanjkalo lukenj. Lukenj v pasu bo zmanjkalo. Ali pa čebulni koncept, kar bo vsaka gospodinja poznala. Če lupiš čebulo, kmalu

prideš do sredice, potem pa več nimaš plodu. Hvala lepa.

PODPREDESNIK MATJAŽ NEMEC:
Predstavnica predlagatelja, gospa Iva Dimic.
Izvolite, imate besedo.

IVA DIMIC (PS NSI): Hvala.

Kolega Prikl je govoril, da se ne strinja z oznako alarmantno stanje, ampak to niso moje besede, to niso besede Nove Slovenije ali pa SDS, s katerim smo skupaj vložili ta priporočila, ampak so to tudi besede OECD in Evropske komisije. Slovenija je na ravni Evropske unije resnično zaskrbljujoča s strani socialno-ekonomskih kazalnikov, ravno na področju hitrega staranja prebivalstva. Saj to piše tudi v poročilu Umarja. In jaz vendarle upam, da se toliko poslušate znotraj koalicije, ker se danes točno vidi, kako vsaka stranka pelje svoje ministrstvo, ne glede na to, kaj ostali dve koalicijski stranki rečeta. Tak občutek sem dobila, ne samo jaz, marsikdo drug, ker vsi pričakujete, kaj bo zdaj s soglasjem glede zdravstva in tako naprej. Zanimivo. Tudi ministrica s Službe Vlade za razvoj in kohezijo je rekla, da so vedno opozorila, kadar pridejo na OECD, da jih tam opozarjajo. Zato tudi ta njihov interaktivni pristop, da vendarle naredijo neko orodje, da bi naši družbi in naši Sloveniji pomagali. Ker smo tako majhni, je verjetno ta model hitrejši in lažje obvladljiv, bi pa bili pilotni projekt za celotno Evropo. Jaz upam, da bomo to čim prej ugledali.

"Odprava nesramno nizkih pokojnin, to se bo odpravilo." Ta vaš stavek, kolega Prikl, sem si zapisala. Jaz bi res rada videla, da bi do tega prišlo, celo želim, da do tega pride čim prej, pa bom ponovila, da brez tistih obljub p tisoč evrov pokojnine. Ampak če ne bomo mi pomagali tistim, ki dejansko delajo na trgu in nudijo pokojnine oziroma omogočajo plačevanje v pokojninsko blagajno, se to ne bo zgodilo. Potrebni so zakoni, treba je poslušati tudi tiste, ki ustvarjajo v Sloveniji dodano vrednost, preko katere imamo potem tudi ostali državljani možnost dejansko vplačevati v pokojninsko in zdravstveno blagajno.

Zdi se mi, da je tudi pri nas mogoče prevečkrat izpostavljen samo en vidik. Tu je treba omeniti vidik učeče se družbe. Lahko povem, da sem bila v preteklih dneh na neki okrogli mizi, kjer so bili predstavniki Avstrije, kjer to že izvajajo. Tam so že uvideli, da je dualno izobraževanje edina prava pot. Zakaj? Ker hkrati vključujejo starejše nad 55 let, da izobražujejo mlajše. Pri njih dejansko poteka razmislek o zmanjšanju števila ur na teden, s 40-urnega tednika na 30 ur. Hkrati želijo omogočiti starejšim, da poučujejo mlajše, na račun zmanjšanja števila ur pa odpirajo nova delovna mesta. To mi je povedal Denis Strieder iz Avstrije, ki je v delovni skupini medgeneracijskega sodelovanja mladih in starejših. Mi včasih tu stojimo in ne znamo

pogledati niti čez planke, kaj drugi delajo. Saj ne rečem, da je treba prekopirati ali pa prepisati njihov sistem, vendar se tudi druge družbe razvijajo in skrbijo za lastno demografijo.

Ne vem, ali čakamo, da nam bodo to naredili v Evropski uniji in potem spet rekli, Slovenija mora to pa to narediti, potem pa bomo imeli spet odpor državljanek in državljanov do tega, kaj moramo mi vse narediti. Mi moramo to sami narediti. Hvala.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Hvala lepa.

Imamo še tri razpravljavce, prva je gospa Suzana Lep Šimenko, nato dr. Jasna Murgel in gospod Franc Jurša.

Gospa Suzana Lep Šimenko, imate besedo.

SUZANA LEP ŠIMENKO (PS SDS): Najlepša hvala za besedo, predsedujoči. Spoštovani vsi prisotni, lepo pozdravljeni še enkrat!

Včasih bi si želela, da ne bi sedela tu v dvorani in poslušala čisto vse, ker dobim toliko navdiha, kaj vse bi želela nekemu povedati, da bi nam enostavno zmanjkalo časa. Ampak vseeno.

Ravno sem poslušala o tem pomenu, kako je treba vse politike združiti. Še kako se s tem strinjam, ampak običajno je tako, da ko se tvori neka koalicija, se ravno v koalicijski pogodbi vse različne politike na nek način združijo, se začrta pot in po tisti poti pač trenutna vlada pelje in vleče svoj voz. Nedolgo nazaj smo razpravljali o delu te vlade, saj žal resnično še ni bilo veliko narejenega, čeprav si do konca leta obetamo še cel kup vsega, kar bo prišlo v Državni zbor, in bo verjetno še zelo pestro. Govorili smo o neodzivnosti Vlade in slišali, da Vlada ni neodzivna. Okej, v neki meri je odzivna, ampak jaz bi rekla, da so to zgolj kozmetični popravki, kar smo mi dobili. Na primer danes večkrat izpostavljen Zakon o socialnovarstvenih prejemkih. Kolikokrat je sprememba tega zakona predlagala Slovenska demokratska stranka? Dvakrat ali celo trikrat v tem mandatu. Pa je niste potrdili. Lahko bi ta problem, pri katerem smo se vsi strinjali, da ga je treba urediti in da je bilo nepravilno, rešili že prej. Ampak več kot očitno se vam to takrat ni zdelo toliko pomembno oziroma ste želeli to narediti sami. Kakorkoli, vse to so malenkosti, konkretne stvari so bile narejene marsikdaj prej.

Bom dala za primer zastoj vrtec za drugega in več otrok. Kdaj je bilo to sprejeto? Konec leta 2007. Seveda je to padlo potem nekako v mandat že nove vlade, ki si je tudi takrat marsikaj lastila, ampak to je bilo sprejeto v letu 2007. To je bil konkreten ukrep. To ni bil nek majhen popravek pri študentskih kosilih.

Še en konkreten ukrep, ki je močno olajšal družinske proračune, je subvencioniranje vozovnic prevozov za dijake in študente. In to v letu 2012, kljub krizi in kljub drugim mogoče nekoliko bolj ostrim ukrepom.

Tako da žal na tem področju za enkrat nismo dobili še nič konkretnega, vse, kar je bilo, so bili kozmetični popravki. Imamo pa zdaj en datum že prihodnji teden, 12. 12., ko bomo rešili zdravstvo. Ne nazadnje je bilo tudi rečeno meseca junija pred prvo interpelacijo ministrice Kopač, da bo do konca leta en kup zakonodaje na področju sociale prišel v Državni zbor. Ker dosti tega ni bilo. Prepotrebne reorganizacije centrov za socialno delo še vedno ni. Stvari se pripravljajo, ampak pripravljajo se že leta, tako da si žal nekih konkretnih sprememb tukaj več kot očitno tudi ne moremo obetati.

Zdaj pa to, o čemer govorimo danes – demografija. To so v bistvu dejstva, to so podatki, ki stojijo in s katerimi, jaz verjamem, se čisto vsi strinjamo in se jih zavedamo. To so dejstva, problemi, izzivi, kakorkoli pač to imenujemo. Vemo, da se prebivalstvo v povprečju stara, več imamo starejših. Na srečo zaradi daljše življenjske dobe, to je zelo spodbudno za družbo, da se nam življenjska doba povečuje. Vemo, da imamo bistveno premalo rojstev, in vemo tudi, da imamo bistveno premalo delovno aktivnih. To so dejstva, s katerimi se vsi strinjamo. Prav je, da o tem razpravljamo, morali bi že v preteklosti, in nujno je, da naredimo neke konkretne ukrepe oziroma neke akcije, ki pa bodo mogoče v prihodnosti pripeljale v malo boljšo oziroma bolj spodbudno prihodnost. Ker kakorkoli te številke obračamo in gledamo, niso najlepše. Želimo si seveda drugačnih.

Če pogledamo na področje starejših, vemo, kakšno je stanje s pokojninami. Vemo, da bo nujno treba pripraviti nek nov pokojninski sistem, eno konkretno reformo, ki bo tudi dolgoročno bolj vzdržna. Narejena mora biti na način, da bodo tisti, ki so danes v pokoju, imeli nekoliko več; da bomo tisti, ki delamo danes, imeli neko spodbudo in garancijo, da bomo tudi mi na stara leta na koncu nekaj dobili; in da bodo nenazadnje tudi tisti, ki bodo šele začeli delati, videli neko perspektivo pri nas in v tem našem pokojninskem sistemu. Kakorkoli obračamo, seveda to, da se nam prebivalstvo stara, najbolj vpliva na pokojninsko blagajno, dosti pa vpliva tudi na samo zdravstveno blagajno. Vemo, da imamo ene vreče, iz katerih pač jemljemo, ampak tukaj je ogromno stvari za narediti. Ena so čakalne vrste, drugo je korupcija, ki se mogoče sčasoma vsaj odkriva. Verjetno si ne želimo, da postanemo v prihodnosti neka družba, kjer bomo za vsak posamezen tragičen primer zbirali zamaške, kar se vedno bolj dogaja. Tega si v državi, kot je Slovenija, pa ja ne smemo dovoliti. To so torej konkretne spremembe, ki morajo biti narejene.

Ob tem, ko se stara prebivalstvo, pa je treba tudi razmišljati, na kakšen način se bo nudila oskrba starejšim, ali domovi za ostarele delujejo v redu ali ne, ali jih imamo dovolj ali jih nimamo dovolj, kako zagotoviti oskrbo na domu. Na eni strani zelo enostavno podaljšujemo dobo dela, na drugi strani pa imamo s tem tudi starejše ljudi, ki

ne morejo pričakovati, da bodo otroci lahko za njih skrbeli, ker so enostavno takrat v službah. Treba je razmišljati o tem, kaj bodo ti ljudje počeli, da jih zaposlimo. O dolgotrajni oskrbi se že zelo dolgo časa govori, pa je tudi še nimamo. Zelo pomembno je, da tudi starejšim omogočimo, da čim dlje ostanejo na trgu dela in da se lahko tudi že takrat, ko so v pokoju, na trg dela nazaj na nek način vključijo, da jih spodbujamo. Zelo pomembno je, da razmišljamo, na kakšen način lahko starejša, najbolj modra generacija pomaga mlajšim., in da najdemo neko ustrežno rešitev za bodočo generacije.

Kar se tiče same socialne politike, se je treba vprašati, ali je ta naša socialna politika ustrezna. Mlade družine si želijo, da same ustvarjajo dovolj dohodkov, da bodo lahko same preživljale družino. Ne vidijo rešitve v socialnih transferjih. To je neka dopolnitev, ampak v prvi vrsti so pomembna delovna mesta, kjer je delo tudi ustrezno plačano. Če že rečemo, da so pomembni mladi, moramo iti že čisto od začetka, v sam izobraževalni sistem. Spremembe v izobraževalnem sistemu, da bodo dejansko potem ti ljudje zaposljivi. Treba je pogledati, kaj se dogaja na trgu, kaj se dogaja v gospodarstvu. O tem smo že tudi velikokrat govorili, pa še nič naredili ali sprejeli neke konkretne spremembe. Pomembno je, da mladi vidijo prihodnost tukaj v Sloveniji, ne pa da jih na eni strani šolamo skozi vrtec, osnovno šolo, srednjo šolo in fakulteto, na koncu pa nam odidejo in jih izgubimo takrat, ko bi začeli vračati, ko bi začeli delati za starejšo generacijo. Imamo ogromno ljudi, 15 tisoč na leto jih odide. Odidejo pa delovno aktivni. Veliko število mladih. Seveda se na drugi strani reče, da saj se ljudje tudi k nam priseljujejo. Ampak ali je ta delovna aktivnost primerljiva? Lahko tukaj potegnemo črto?

Na drugi strani pa je treba ne nazadnje tudi razmišljati o tem, da se dosti hvalite, da ste zmanjšali brezposelnost. Saj to je super, ampak treba je pogledati, koliko smo dvignili zaposlenost. Nam so pomembni delovno aktivni, ne pa zmanjševanje brezposelnosti na račun tega, da ljudje odidejo v tujino, na račun tega, da so vključeni v neke programe aktivne politike zaposlovanja. V tem ni rešitve. Se strinjam, da če pogledamo strukturo zaposlenosti ljudi, jih je bilo v preteklosti recimo dosti zaposlenih pri samostojnih podjetnikih, danes pa imamo več samostojnih podjetnikov. Ampak zakaj? Ker je marsikdo v to prisiljen. Tu ne gre za neko svobodno podjetniško pobudo in iniciativo, da bi tukaj videli mladi prihodnost. Marsikdaj so primorani iti v to. Tudi tega si verjetno ne želimo. Mi si želimo konkretna delovna mesta. Seveda pa je treba ustvariti pogoje za to. Pa smo spet pri gospodarstvu in tem, da bi ga dejansko morali razbremeniti, ne pa obremeniti. Ker če ne bi imeli tako uspešnih podjetij, naših izvoznikov, tudi ne bi imeli takšne gospodarske rasti. Govorili bi lahko samo o 1 %. Potrošnje je še vedno premalo v Sloveniji. Dejansko je treba

narediti zlasti to, da bodo mladi nehali odhajati v tujino in da bodo mogoče tudi tisti, ki tam delajo, raje prišli nazaj. Ampak bojim pa se, glede na to, kakšne položnice dobivajo ti dnevni delovni migranti za doplačilo razlike v dohodnini, da se marsikdo od njih premislil in bi se raje preselil čez mejo. Razmišljajmo o tem.

To so teme, ki so dejansko težke, kjer je potreben resnično en širok konsenz čisto vseh – od mladih do starejših. Govorimo o neki medgeneracijski solidarnosti. Vse je pomembno, ampak prav je, da o tem začnemo govoriti, in prav je, da nastavimo tak sistem, da bo dejansko v Sloveniji mogoče videti neko dobro prihodnost. Hvala.

PODPREDSNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima predstavnica predlagatelja, gospa Iva Dimic. Izvolite.

IVA DIMIC (PS NSI): Hvala lepa.

Se strinjam s tem, kar je povedala kolegica Suzana, da je treba pri demografiji pregledati tudi preseljevanje. Nenazadnje tudi delovni migranti, ki delajo čez mejo, ne smejo ostati nekje v nekem gapu, kot rečemo, kjer ne bi imeli zakonske urejenosti.

Še enkrat moram reči, da mi je žal, da niste razumeli, zakaj je treba dvigniti splošno dohodninsko olajšavo na 7 tisoč evrov, kot smo v Novi Sloveniji predlagali. Enostavno tudi zato, da bi tudi te delovne migrante zadržali v naši Sloveniji, ker so oni nenazadnje tudi del naše demografije. Ko je o tem razlagala, sem se spomnila besed nekaterih županov, ki so ob hrvaški meji. Pa pustimo zdaj Osilnico, tudi Rogatec. S čim se srečuje občina Rogatec? Tudi z neko nenavadno demografijo oziroma družini neprijazno politiko. Zakaj? Zato, ker se v Sloveniji vsi ti socialni transferi, ki se upoštevajo pri izračunu plačila vrtca, višini štipendije, višini otroškega dodatka, zajemajo na takšen čuden način, da slovenski državljani, ki živijo ob mejah – govorimo izključno o občini Rogatec –, enostavno že vozijo otroke v vrtec na Hrvaško. Ali se nam ne zdi vsem zelo pomembno, da pogledamo, zakaj se to dogaja? Zato, ker so vrtci tam cenejši. To ni samo občina Rogatec, imamo tudi Jelšane, vse te obmejne občine, ki se dejansko srečujejo s to demografijo, ki emigrira na hrvaško stran. Tudi starejši v Jelšanah in Postojni so že nastanjeni v domovih za ostarele na Reki. Se mi zdi, da je treba vendarle pogledati, kaj narobe delamo v tej državi, da bomo vendarle našim državljanom zagotovili, da bodo vse te institucije služile njim, da ne bodo iskali rešitve v drugih državah. Če je to mogoče dvig splošne olajšave na 7 tisoč evrov, je pa to dvig splošne olajšave na 7 tisoč evrov. Ker vse to vpliva ali pa bo vplivalo na demografsko sliko v prihodnjih 20 letih. Ker če bo hodil dol v vrtec, je vprašanje, če ne bo hodil še v osnovno šolo in tako naprej, nazadnje pa bo ostal nekje drugje, v drugi državi. Se mi zdi, da to ni zanemarljiva opomba kolegice Suzane.

Želela sem jo samo še razširiti s tipičnimi ali pa s ključnimi primeri, ki se dejansko že dogajajo. Dotaknila bi se samo še tega, da vse skupaj, kar se dogaja – tako v Vladi kot tudi danes tukaj v parlamentu – je za javnost pač nek dogodek ali pa šov, ker enostavno ne pridemo do kakšnih globljih rešitev. Ne nazadnje vsi govorimo o težavah in tako naprej, ampak jaz sem prepričana, da ima vsaka poslanska skuina neke rešitve na svojem področju, še posebno tiste, ki imajo volilni program in so se tam nekje opredelile.

Želela sem pri vsem tem omeniti, da govorimo tudi o zdravstvenem sistemu, o tem kaj in kako bo. Meni je žal, da se tukaj velikokrat pozablja na izgorele zdravnike, na tiste na primarni ravni, ki so po podatkih Statističnega urada resnično izgoreli in pri katerih je celo pri smrtnosti kar nekaj let razlike glede na vse ostale. Na mlade zdravnike se enostavno ne gleda, ne daje se jim enakih možnosti, tudi ne na mlade inženirje ali na mlade v različnih poklicih.

Prej sem omenjala, kako se že lotevajo primera reševanja zaposljivosti in demografije v Avstriji, pa bi mogoče samo omenila, da pri njih poteka dualno izobraževanje, kjer poskušajo povezati dijake in študente že z gospodarstvom. Veste, kaj mi je bilo zanimivo? Da so rekli, da to uvajajo tudi s sredstvi programa Erasmus in da ta dualni sistem vedno bolj uvajajo.

Zanima me, če mogoče državna sekretarja vesta, kako pa je s tem uvajanjem, preden zaključimo, ker je podpredsednik dejansko napovedal, da gremo proti koncu. Kako pa je v Sloveniji s tem področjem uvajanja s pomočjo evropskih sredstev, če je zraven Erasmus? Vendar je to verjetno področje Ministrstva za šolstvo. Če pa imate za svoje ministrstvo kakšne podatke, bi bili seveda zelo hvaležni, tudi za razmišljanje o demografiji v prihodnjem letu.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Hvala lepa.

Dr. Jasna Murgel, imate besedo, izvolite.

Za njo še gospod Franc Jurša.

DR. JASNA MURGEL (PS SMC): Hvala lepa, predsedujoči. Dober večer, kolegice in kolegi, kolikor vas je ostalo, dober večer tudi vsem našim državljanom, če nas gledajo.

Vidim, kako pomembna seja je to za predlagatelje, glede na to, da predlagatelje zastopata le dve poslednji Mohikanki in to zgledno branita. Ostali pač niso prisotni v dvorani. Mogoče že, da je tema pomembna, ampak tukaj jih ni, da bi to pokazali.

Danes se pogovarjamo o vsem. Ne vem, na kaj vse že spet ni nanesa debata, tudi na to, kako so volitve prevara, čeprav ne vem, kakšno vezo ima to z demografskimi spremembami. Glede na to, kaj je govoril kolega Pobjič, sem dobila občutek, da bi me moralo menda biti sram, ker sem se po srednji šoli izobraževala še dodatnih

deset let. Ne vem, morda naj poskusi, pa bo videl, kako je to. Jaz sem na to, da sem se izobraževala, ponosna in ne morem mimo tega, da bi to rekla in to omenjala. Nihče mi ni nič podaril, nihče mi ni nič dal in bom še naprej ponosna na svojo izobrazbo, ker sem si jo sama prislužila. Tukaj delam najboljšo, kar vem in znam, in verjamem, da enako tudi vsi tisti izobraženi kolegi, ob katere se je tako obregnil.

Pa pojdimo k dejanski temi današnje seje, o kateri danes razpravljamo, in to so demografske spremembe. Kolegi so že govorili o tem, kaj Vlada načrtuje. O teh strategijah je govoril tudi kolega Prikl, če ne že kdo drug. Tudi jaz si včasih mislim, ali moramo vedno imeti neko strategijo, ampak to so pomembni dokumenti, ki nam dajo usmeritev, ki nam dajo drečo nit, kaj bomo naredili v prihodnje. Sklepov, kot so bili predlagani, nisem podprla zato, ker Vlada že počne stvari, h katerim jo pozivajo ti sklepi, oziroma bo v naslednjem obdobju te stvari naredila.

Zakon o dolgotrajni oskrbi in osebni asistenci je bil predmet ene druge točke predlaganega sklepa. Tudi sama sem bila udeležena v razpravah in pripravah na ureditev dolgotrajne oskrbe in osebne asistencije. Vem, da je bil vložen Predlog zakona o osebni asistenci, zelo pa sem skeptična do tega, ali bi ta predlog vključil vse skupine, ki so potrebne osebne asistencije. Tudi osebno sem zainteresirana, ampak upam, da ne bomo razpravljali o tem zakonu o osebni asistenci na tej seji, ker bomo o tem razpravljali enkrat drugič. Ampak sama sem osebno zainteresirana za ureditev dolgotrajne oskrbe in osebne asistencije, kajti dolgotrajna oskrba ne pomeni samo skrbi za ostarele. Mi vidimo dolgotrajno oskrbo kot dom za upokojence in druge oblike, ampak je tudi oskrba vseh, ki niso zmožni skrbeti sami za sebe. Vedno pomislim na to, koliko staršev poznam sama in koliko se jih obrača name, ki imajo hudo bolne ali otroke s posebnimi potrebami, za katere sami skrbijo, ki jih imajo sami v oskrbi, in to praktično 24 ur na dan. Tudi ti ljudje in ti otroci so osebe, ki potrebujejo takšno asistenco in bi potrebovali pomoč, zato sama zastopam stališče, da bi bilo treba v okviru Zakona o dolgotrajni oskrbi in osebni asistenci zajeti vse to skupaj, da dejansko tisti, ki potrebujejo bodisi občasno bodisi dolgotrajno oskrbo, to tudi dobijo. Sama si torej prizadevam in sem seznanjena tudi s prizadevanji Vlade, da se uredita dolgotrajna oskrba in osebna asistencija. Tukaj se seveda ne smemo slepiti, saj je določen problem sodelovanja in delitve nalog med dvema ministrstvom. Pričakujem tudi sama od ministrstev, da se bosta uskladili in dorekli ta zakon, ker ga krvavo in nujno potrebujemo. Seveda bo treba pa tudi razmisliti o finančnih virih, ampak o tem se bomo pogovarjali, ko bo ta zadeva na mizi. Je pa že zelo daleč, tako da jo lahko v kratkem, menda v začetku prihodnjega leta, pričakujemo. Ne morem dovolj poudariti, koliko smo jaz osebno in

tudi ljudje, ki jih poznam na tem področju, zainteresirani, da se te zadeve uredijo. Tudi sama pritiskam na Vlado, da bi čim prej prišlo vsaj do vložitev tega zakona v parlament.

Drugo področje je področje zdravstva. Vsi nestrno pričakujemo, da bo 12. 12., torej na dan D, vložen paket zdravstvenih zakonov, ki pokrivajo to področje. Tudi to so zelo potrebni zakoni, ki jih vsi čakamo. Ampak spomnimo se, da tudi to kot lajna ponavljamo že 20 let oziroma odkar obstaja ta država, da potrebujemo reformo zdravstvenega sistema. Žal do zdaj pač še nobenemu ni uspelo. Mislim, da smo zdaj na ciljni ravnini, in verjamem, da bodo ti zakoni predloženi – ne morem se izogniti tem besedam, kot so verjamem, upam in da sem optimist –, saj so vsekakor priprave v zadnji fazi. Zakoni bodo predloženi v parlament oziroma koalicijskim partnerjem do 12. 12., december je že tu, to je naslednji teden v ponedeljek. Tako bomo imeli priložnost to obravnavati. Zdravstvo zadeva 3. točko predloga priporočila.

Kar zadeva samo zdravstvo in nedavno podpisan dogovor s sindikatom Fides, ne morem mimo tega, kar je bilo danes omenjeno, da bi naj ta sporazum pomenil dodatne finančne obveznosti. To ni tako. Ta sporazum določa samo prekinitev strokovnih aktivnosti sindikatov in predstavlja dogovor o tem, katere zadeve v zvezi z delom zdravnikov se bodo v bodoče prioriteto reševale in v kateri smeri, torej za dosego katerih ciljev. To tudi ne pomeni, da se zdravniki izvzamejo iz enotnega sistema plač v javnem sektorju, ampak samo, da se bodo te zadeve urejale v pogajanjih z vsemi sindikati javnega sektorja in za vse uslužbenke v javnem sektorju. Podpisan sporazum pomeni, da so končno določeni tudi normativi za delo zdravnikov, kar bo omogočilo tudi to, da bomo v prihodnje zaposlili dovolj specialistov, ker jih zdaj nimamo. Moramo jih še izobraziti, moramo jih še specializirati in moramo jih postopno uvesti v sistem, ko se bodo izobrazili. Številke govorijo o tisoč 831 specialistov do leta 2023. Jaz sem vedno živel v prepričanju, da imamo dovolj zdravnikov, ki čakajo, da se zaposlijo, ampak nimamo dovolj specialistov. Na to sem se morala odzvati, da ne bo nobenega povečanja in nekih novih finančnih obveznosti, ampak bodo samo zdravniki imeli normative, kaj morajo narediti v rednem delovnem času, kaj so torej njihovi normativi in standardi.

Kar zadeva ostala priporočila, so tudi nesprejemljiva, ker, kot sem rekla, pozivajo Vlado, naj naredi to, kar že počne, zato jih nismo podprli.

Vsekakor pa se strinjam s predlagateljem, da gre za pomembno temo o demografskih spremembah v Republiki Sloveniji. To je tematika, ki zadeva celotno zahodno Evropo, kjer se število prebivalcev zmanjšuje in se prebivalstvo stara. S temi izzivi se bomo soočali tako mi kot tudi prihodnje vlade. Strinjam se, da je nujno, da se o teh zadevah pogovorimo in najdemo konkretne rešitve, ampak gre za zelo

kompleksno tematiko, ki se je pa moramo lotiti tukaj in zdaj, se strinjam, da bo v prihodnje čim manj problemov vezanih na to problematiko.

Sama si bom v parlamentu prizadevala, kolikor je v naši pristojnosti, da sprejememo čim boljše rešitve. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC: Besedo ima gospa Nina Pirnat, državna sekretarka na Ministrstvu za zdravje.

NINA PIRNAT: Najlepša hvala.

V zvezi z današnjo razpravo želim podati nekaj komentarjev, ki se nanašajo predvsem na dolgoročno finančno vzdržnost zdravstvenega sistema, zdravo, dolgoživo družbo, nadalje pa tudi pokomentirati nekaj o čakalnih dobah in čisto na koncu podati nekaj besed v zvezi s sklenjenim, podpisanim sporazumom za prekinitev stavkovnih zahtev s sindikatom Fides.

Res je, najprej sta analiza in resolucija, potem so zakoni in nato so akcijski načrti. V Resoluciji nacionalnega plana zdravstvenega varstva 2016-2025 "Skupaj za družbo zdravja" smo se zavezali k evropskim vrednotam zdravstvenih sistemov, kot so univerzalnost, solidarnost, pravičnost in dostopnost. Na podlagi analize zdravstvenega sistema pa smo potem v nacionalnem planu izpostavili štiri prioriteta področja, ki bodo v procesu sprememb naslovljena z različnimi kratkoročnimi, srednjeročnimi in dolgoročnimi ukrepi. Nanašajo se na optimizacijo zdravstvene oskrbe, povečanje uspešnosti zdravstvenega sistema, pravično in vzdržno financiranje zdravstvenega varstva in krepitev ter varovanje zdravja.

V okviru prioritete področja optimizacije zdravstvene oskrbe sta tako Vlada kot parlament že potrdila strateške usmeritve v večjo integracijo zdravstvenih in socialnih storitev, kar je bilo danes nekajkrat omenjeno, da se ne izvaja ali ne izvaja dovolj, preoblikovanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in pa zagotovitev dodatnih novih virov za zdravstveno varstvo, vključno z dolgotrajno oskrbo. S predlogom nove zakonodaje je predvideno oblikovanje enovitega, integriranega sistema storitev in prejemkov, združevanje večine obstoječih finančnih virov, njihova učinkovitejša poraba ter zagotovitev novih dodatnih virov, pri katerih bo seveda vključena tudi neaktivna populacija. Te zaveze upoštevamo tudi pri oblikovanju izhodišč za nov zakon o dolgotrajni oskrbi, skupaj v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve.

Drugič, za zagotavljanje dolgoročne vzdržnosti financiranja zdravstvenega varstva smo že v nacionalnem planu predvideli nekaj ključnih ukrepov. Izenačevanje bremen in zaostretev odgovornosti pri plačevanju prispevkov za obvezno zdravstveno zavarovanje, spremembo zakonodaje za zmanjševanje nekaterih neupravičenih razlik pri

plačevanju prispevkov med posameznimi kategorijami zavarovancev, širitev prispevne osnove tudi na pasivne dohodke, prenovo sistemske ureditve vključevanja oseb brez urejenega zdravstvenega zavarovanja v obvezno zdravstveno zavarovanje, izboljšave sistema za učinkovitejšo izterjavo neplačanih prispevkov za zdravstveno zavarovanje, povečanje proračunskih virov za izobraževanje, raziskovalno dejavnost in razvoj v zdravstvu, zelo pomembno preoblikovanje sistema doplačil oziroma dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in boljši nadzor nad porabo v sistemu zdravstvenega varstva, vzpostavitev kontinuiranega spremljanja in nadzora porabe po posameznih področjih. Kot zelo pomembno želim izpostaviti prenovo obračunskih modelov financiranja zdravstvenih storitev in pa izdelavo modela plačevanja izvajalcev zdravstvene dejavnosti po uspešnosti in izbranih kazalnikih kakovosti. Novi zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju pri oblikovanju zakonodajnih rešitev upošteva začrtane smernice, ki so bile navedene.

Staranje prebivalstva prispeva k povečanju bremena kroničnih bolezni in stanj ob dejavnih tveganja zanje. Študije sicer kažejo, da se poleg podaljšanja življenjske dobe podaljšuje tudi čas zdravega življenja pri osebah starejših od 65 let, vendar te osebe kljub vsemu preostalih let življenja ne bodo preživele ob polnem zdravju. Tveganje za razvoj kroničnih bolezenskih stanj, akutnih bolezenskih zapletov in multimorbidnosti se s staranjem večja, stopnja hospitalizacije po 65. letu pa pomembno naraste. Hkrati s starostjo se povečuje tudi število ljudi s funkcionalnim upadom oziroma nezmožnostjo ali onemoglostjo, povečujejo se poškodbe, ki so posledica padcev pri starejših. Ravno zato smo z vidika zagotavljanja čim več zdravih let življenja predvideli ključna vlaganja v preventivo čez celotno življenjsko obdobje in ravno zaradi tega tudi s posameznimi elementi spremenjenega zdravstvenega varstva, med drugim tudi referenčnimi ambulantami, prispevamo k obvladovanju kroničnih bolezni. K dolgoživi družbi bo pomembno prispevala krepitev primarnega zdravstvenega varstva, ki zagotavlja hiter dostop do osnovnih zdravstvenih storitev in preventivnih programov, krepitev duševnega zdravja in tudi ureditev obravnave pacientov z demenco, vzpostavitev sistema geriatrične obravnave krhkih in multimorbidnih pacientov ter paliativne oskrbe.

Veliko govora je bilo danes o čakalnih dobah in njih odpravi. Ravno z razvojem primarnega zdravstvenega varstva, vzpostavitvijo poti in protokolov med primarnim, sekundarnim in terciarnim zdravstvenim varstvom, torej z večjo povezanostjo, elasti pa z zaposlovanjem novih zdravnikov v sistemu primarnega zdravstvenega varstva si ometamo v prihodnosti pomembno skrajševanje čakalnih dob. Poleg primerne zdravstvenega varstva imamo veliko deficita tudi v specialistki, kar smo videli na področju

revmatologinje, ortopedije, urologije, anestezije in mnogih drugih specialnosti.

Na tem mestu bi želela preiti na podpisan sporazum s sindikatom Fides. V izogib napačnim predstavam v javnosti, moramo odločno zanikati oziroma se odzvati na komentarje poslanke Desusa gospe Julijane Mlakar. Ta sporazum nikakor ni dogovor o povečevanju zdravniških plač, niti ni dogovor, ki bi enostransko posegel v enotni plačni sistem. Standardi in normativi dela zdravnikov se v zdravstveni sistem uvajajo z namenom sistemske organizacije dela zdravnikov, zagotovitve pogoja dela zdravnikom, ki bodo končno imeli zadosti časa za kvalitetno obravnavo bolnikov, ki bodo govorili o enakomerni obremenjenosti zdravnikov in dali tudi kakovostno varnostno obravnavo na še višjem nivoju, kot danes, ko imajo mnogokrat zdravniki tako v primarnem zdravstvenem varstvu kot v specialistki premalo časa. Omogočili bodo ustrezno kadrovsko načrtovanje zaposlovanja zdravnikov specialistov v posameznih specialnostih. Kot smo že slišali, ta hip zdravnikov v posameznih specialnostih ni dovolj, manjka nam jih preko tisoč. Sporazum v nobenem delu tudi ne predvideva možnosti, da bi zdravniki odklonili paciente, ki bi prišli do zdravnikov. Tudi za naprej predvideva, da bodo zdravniki delali preko normativa. Odklonitev se nanaša samo na opredeljevanje bolnikov za družinske zdravnike, ki že močno presegajo normativ opredeljenih pacientov in ki tega z dodatnim opredeljevanjem ne bi mogli več izvajati varno.

Samo toliko, v izogib napačnim pojasnilom javnosti.

PODPREDSEDNIK MATJAŽ NEMEC: Gospod Franc Jurša, beseda je vaša. Izvolite.

FRANC JURŠA (PS DeSUS): Podpredsednik, hvala lepa za besedo. Lep pozdrav tudi predstavnikoma naše vlade, državnima sekretarjema na Ministrstvu za zdravje in na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Lep pozdrav seveda tudi kolegicam in kolegom, ki so še ostali!

Ne bom prešteval, kajti ostali so tisti, ki jih tema seveda zanima in ki lahko dajo nek določen prispevek k tej razpravi.

Na začetku bi povedal nekaj zelo pomembnega, ampak tolikokrat že ponovljenega, da je drugače, ko o neki stvari razpravljamo, če nekdo razpravlja kot koalicijski poslanec ali pa kot opozicijski poslanec. Dobro vemo, da se vedno govori o denarju, o državni malhi, v kateri je vedno premalo, da bi lahko vsem podelili toliko, kolikor rabijo. Ko si v opoziciji, bi rad bil všečen in bi tudi rad delil, ko pa si v koaliciji, pa moraš večinoma – ne pa stalno, ker to pa moram poudariti – skrbeti tudi za to, da bo ta državna blagajna vzdržna.

Jaz o sporazumu s Fidesom ne bi razpravljajal, če me državna sekretarka ne bi spodbudila k tej razpravi. Pa vam bom malo pozneje povedal nekaj okoli tega.

Želel bi vseeno komentirati še neke zadeve, ki so bile prej izrečene. Kako lahko nekdo vedno govori, da je ta vlada slaba in tako dalje? Veste, bojim se, da na desnici v tem trenutku tudi ne bi uspeli oblikovati neke nove vlade, ker ste med seboj tudi sprti. Jaz bi se torej vzdržal te razprave.

Druga stvar, na katero bi želel opozoriti, je teh famoznih tisoč evrov. Gospod Erjavec je takrat, ko nekateri še niste sedeli v teh klopeh, govoril o tisoč evrih. V enem primeru, če imajo lahko tajkuni milijone oziroma stotine milijonov, potem bi bilo v redu, da imajo tudi upokojenci pokojnine tisoč evrov. Združimo se enkrat pa našim upokojencem dajmo toliko, da bodo lahko dostojno preživel. Vsi skupaj. Samo potem bomo morali tudi povedati, kje bomo ta denar vzeli, ker je nekoč, pred 20 leti, ena vlada odvzela prispevek delodajalcev oziroma ga zmanjšala za polovico. Zdaj pa plačujejo delavci enkrat večji prispevek, delodajalci pa enkrat manjšega. To nam tudi dela luknjo v pokojninski blagajni. Zato mora država najti denar v višini milijardo 400 milijonov v proračunu, da to nadomesti. Nekdo všečno razpravlja, vendar pozablja, kdaj je bila zadnja pokojninska reforma. Državni sekretar se zelo dobro spomni, tudi jaz se zelo dobro spomnim, kdaj je bila zadnja pokojninska reforma, ko smo sprejeli ZPIZ-2. Eni kolegi pa tega nočejo razumeti in govorijo, kako nizko pokojnino dobijo upokojenci za 40 let delovne dobe in nad 60 let starosti. Tudi zaradi tega, ker smo to takrat skupaj z nekaterimi sprejeli. Tega se je treba zavedati in tudi realno razpravljati.

Na žalost mi teče čas zelo hitro in ne bom mogel povedati tistega, kar sem želel. Vseeno bom državni sekretarki odgovoril glede sporazuma s Fidesom. Gospa državna sekretarka, jaz sem bil ves čas v koaliciji, ko smo se o tej zgodbi pogovarjali. Žal vi niste bili zraven, ker če bi bili zraven, potem verjetno ne bi razpravljali tako, kot ste zdaj. Ni bilo tako, drugače smo se pogovarjali, druge stvari smo rekli in druge stvari smo zahtevali. V sporazumu pa so bile pač parafirane nekatere druge zadeve in na koncu koncev tudi podpisane. Računa koaliciji ne bo treba izstavljati za to, kar je bilo sprejeto, ampak bo treba zadeve razložiti nekemu drugemu, to pa so sindikati javnega sektorja. To bo, spoštovana državna sekretarka, največji problem.

PODPRESEDNIK MATJAŽ NEMEC:
Prehajamo v sklepni del splošne razprave, v katerem dobita besedo še predstavnik Vlade in predstavnica predlagatelja.

Kot prvi dobi besedo predstavnik Vlade, in sicer državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, gospod Peter Pogačar. Izvolite.

PETER POGAČAR: Hvala za besedo, gospod podpredsednik. Še enkrat, verjetno zadnjič, lep pozdrav v mojem imenu!

Zdi se mi vsekakor prav, da se razpravlja o demografiji, o staranju. To so pravi izzivi Slovenije, vprašanje pa je, če so bile danes teme, ki so bile izpostavljene, res vse točno usmerjene v ta cilj. Ampak vendarle se mi zdi prav, da nekaj poudarkov iz razprave vendarle pokomentiram.

Predstavnik Poslanske skupine Združena levica je opozoril na revščino zaposlenih. Absolutno, revščina zaposlenih je težava, pa vendarle bi opozoril na nekaj. Splošno tveganje revščine v Sloveniji se je v zadnjih 12 letih povečalo, ampak med tem tveganjem revščine se je povečal delež tistih, ki so brezposelni, in to kaže na to, kako pomembna je za izogib tveganju revščine delovna aktivnost posameznika. Ko pa govorimo o revščini zaposlenih, tako imenovani "in-work poverty", pa je vendarle treba poudariti, da je v Sloveniji delež revščine zaposlenih – merjen po evropski metodologiji, da ne boste očitali – bistveno pod povprečjem držav članic Evropske unije. Ne pozabimo, da se je minimalna plača v letu 2010 bistveno zvišala. Leta 2014 je skoraj 40 tisoč Slovencev prejelo minimalno plačo. Po zadnjih podatkih, ki jih imamo, in sicer za januar 2016, je prejemnikov minimalne plače samo še nekaj čez 20 tisoč. To so pomembni podatki. Število prejemnikov minimalne plače se je bistveno zmanjšalo.

Spoštovana poslanka gospa Lep Šimenko je opozorila, da je bolj kot padec brezposelnosti pomemben dvig stopnje zaposlenosti. Absolutno. Tukaj imate prav. Pomemben je dvig stopnje delovne aktivnosti, zato morate hkrati povedati tudi podatek, pa vam ga jaz povem, da je v zadnjih dvanajstih mesecih stopnja delovne aktivnosti prebivalstva med 20. in 64. letom zrasla za 1,8 odstotne točke. To je največji dvig v posameznem koledarskem letu v zadnjih devetih letih po začetku krize. To so pomembni podatki. Mi smo se po stopnji delovne aktivnosti skoraj že približali, saj med 20. in 64. letom zaostajamo samo še čisto malo za povprečjem Evropske unije. Toliko s tega vidika.

Spoštovana gospa Dimic. Mislim, da ste danes kar na nekaj primerov pravilno opozorili. Opozorili ste na raznolikost staranja po posameznih regijah. Kaj je pri tem pomembno? Vse raziskave kažejo, da se ne smemo ukvarjati s staranjem prebivalstva samo takrat, ko so ljudje že stari. Gre za celotno življenjsko obdobje, od mladih in srednjih let. Ker če ne zagotovimo enakosti dostopa do zdravja, izobraževalnega sistema in trga dela v mladih letih, se ti učinki kažejo tudi na kvaliteti staranja starejše populacije. Zato je toliko bolj pomembno, da pri izzivu podaljševanja življenjske dobe oziroma staranja ne gledamo statično samo na današnje stare, ampak se

začnemo s tem ukvarjati že v času, ko so ljudje aktivni, ko vstopajo v izobraževalni sistem.

Kar nekajkrat je bilo danes očitano Vladi, da se s temi izzivi ne sooča. Nasprotno. Ampak že razprava danes je pokazala, da izziv demografije oziroma izziv podaljševanja življenjske dobe sega na spekter različnih področij in da parcialni ukrepi na posameznem področju ne nudijo ustreznih odzivov. Prav zato se je Vlada odločila in pripravlja strategijo dolgožive družbe, ki, kot je bilo danes že povedano, temelji na enakem dokumentu Urada za makroekonomske analize in razvoj, ki ste ga tudi predlagatelji te seje vzeli kot podlago za vašo zahtevo. Osnovno izhodišče nove strategije je, da moramo dolgoživo družbo razumeti kot spremembo, ne kot problem, ampak kot spremembo, ki zahteva nove rešitve in prilagoditve obstoječih sistemov trga dela ter sistemov socialne varnosti. Morajo biti priložnost in biti korist za vse generacije, ne pa grožnja medgeneracijski solidarnosti. Ne smemo ljudi strašiti. Medgeneracijska solidarnost je ena največjih vrednot te družbe.

Naslednje. Ta strategija dolgožive družbe bo temeljila na konceptu aktivnega staranja in bo naslovljena štiri področja: trg dela in izobraževanje z vidika dolgožive družbe; samostojno, zdravo in varno življenje vseh generacij; vključenost starejših v družbo; oblikovanje okolja za aktivno in kakovostno staranje. Terminski načrt predvideva, da bo konec januarja začetek javne obravnave – mi si želimo široko javno obravnavo – in najkasneje konec aprila potrditev, sprejem na Vladi Republike Slovenije.

Zdi se mi pomembno poudariti tudi, da je poleg te strategije dolgožive družbe – da mi ne bi kdo očital, da samo razmišljamo, kaj bomo analizirali – Ministrstvo za delo že pripravilo dokument Za dostojno delo, s katerim želimo vsem, predvsem mladi generaciji, zagotoviti kakovostna delovna mesta, dostojne pogodbe o zaposlitvi. Pripravili smo dokument Starejši in trg dela, kako bomo ohranili in izboljšali zaposljivost starejših. Ne pozabimo, da imamo enega najnižjih deležev aktivnih med 55. in 64. letom. Tudi ta dokument je ministrstvo pripravilo. Kot nadaljevanje vsega tega pa je pripravilo tudi Belo knjigo o pokojninah, na katero ste pa tudi sami danes korektno opozorili.

Naj zaključim razpravo. Mislim, da so to pravi izzivi za javno razpravo, težko pa sprejemem občutek, da se Vlada tega problema ne zaveda. Nasprotno, Vlada se zaveda in tudi pripravlja celovit odziv. Ko bodo te strategije pripravljene, ste pa seveda vsi, tudi javnost, vabljeni k razpravi. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Iva Dimic, predstavnica predlagateljev.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala lepa.

Najprej bi se želela zahvaliti vsem, ki ste danes razumeli, da se je pomembno o demografiji pogovarjati tudi znotraj parlamenta, ne samo s civilnodružbenimi organizacijami. Tudi politika mora sprejeti določene smernice, določene želje, na katerih področjih in tudi kako hitro se bo odzvala na demografske spremembe. Resnično se zahvaljujem vsem, tudi predstavnikom Vlade.

Naj se dotaknem samo še naslednjega. Gospod Jurša, ne morem mimo vas, zato ste verjetno še vedno tu prisotni z mano oziroma z nami, kolikor nas je še ostalo. Rekli ste, da sta dve različni funkciji – koalicijski poslanec in opozicijski. Jaz sem imela to možnost, sicer kratek čas, da sem to izkusila. Vi ste bili kot Desus verjetno ves čas v vladah in niste izkusili opozicije. Tisti naš mandat leta 2012, kjer smo sprejemali določene reze tudi na področju družine, demografije, moram reči, je bil zelo boleč. Kot takratna koalicijska poslanka in kot zdajšnja opozicijska resnično ne govorim kaj zelo drugače, enako Poslanska skupina Nove Slovenije. Opozarjamo, katere zadeve in na kakšen način je treba spremeniti. Ko predlagamo svojo zakonsko pobudo, nikoli ne rečemo, da zakon nima finančnih posledic. Vedno ovrednotimo, kakšne finančne posledice ima zakon in iz katerega vira, iz katerega naslova bi se določena zakonska sprememba zgodila. Toliko pa smo vedno odgovorni, ker nenazadnje vsi vemo, da denar ne raste na drevesu. Tisti, ki pa še zdaj ne ve, da denar ne raste na drevesu, pa dejansko ne vem, kako se lahko potem pogovarja z državljanke in državljani, ker smo potem resnično na dveh bregovih. Ampak mi vemo, da če nekje neko spremembo narediš, jo je treba narediti potem tudi nekje znotraj finančne vzdržnosti.

Se mi zdi, da ste se dotaknili tistih tisoč evrov, pa bom šla kar mimo, ker se mi zdi, da jih je treba manj omenjati, ker imajo enostavno ljudje o tem že svoje mnenje. Edino, kar se mi zdi zanimivo, je, da za Desus vedno rečete, da dokler bo Desus v vladi, bodo pokojnine in tako naprej. Pa mi je ravno včeraj nek gospod, ki me vedno sreča tamle v podhodu pri Maxiju, rekel, da naj vam povem, da se mu je za 64 centov dvignila pokojnina. Skratka, to ni nek hud dvig za posameznika. Še vedno imam isto stališče, kot ko smo zadevo o demografiji obravnavali na matičnem delovnem Odboru za delo, da morajo biti pokojnine tako visoke oziroma dostojne, da si lahko upokojenci s 40 let delovne aktivnosti – govorim o delovni aktivnosti, o 40 let delovne dobe – zagotovijo neko osnovno bivanje v institucionalnem varstvu. Če je to nekih 628 ali kolikor že je tako osnovno bivanje, potem bi morali najti način, da tisti, ki je 40 let resnično delal, bil aktiven in vplačeval v pokojninsko blagajno, to dobi. Ne pa, da sem dobila maloprej podatek, da je gospa imela 40 let delovne dobe in dobiva nekje na podeželju 340 evrov pokojnine, čeprav je 40 let delala in dejansko vplačevala v pokojninsko blagajno.

Za konec. Omenjena je bila revščina zaposlenih, veliko je bilo tudi govora, da se socialno stanje tudi izboljšuje v državi, da imamo manjše število brezposelnih in tako naprej. Mene veseli en podatek, ki ga je povedal državni sekretar, in to je, da je dvig stopnje delovne aktivnosti od 20 do 64 let 1,8 odstotne točke. Računam, da se bo vendarle tak trend nadaljeval in da bodo končno odpadli vsi tisti ukrepi ZUJF, ki so ravno z delovno aktivnostjo in seveda z Ministrstvom za delo postali praktično neizvedljivi ali pa se jih nikoli ne bi razrešilo, ker je enostavno neko dolgo obdobje za beleženje te delovne aktivnosti. Jaz resnično upam, da bomo vsi mi tukaj, ki smo v Državnem zboru, delovali za to, da bo dvig stopnje delovne aktivnosti tak, kakor je sedaj, se pravi 1,8 odstotne točke, in da bomo sprostili tudi sedmi, osmi dohodkovni razred za otroške dodatke in tako naprej, da bomo vendarle lahko govorili, da želimo in tudi soustvarjamo socialno državo, socialno družbo in da bomo drug drugemu lahko pomagali. Toliko za enkrat. Resnično hvala vsem. Pričakujem, kot je bilo rečeno, obravnavo prvega osnutka dolgožive družbe v začetku prihodnjega leta, čeprav ko sem šla pogledat terminski plan Vlade za prihodnje leto, tega za leto 2017 nisem našla na nobenem ministrstvu. Bo pa opozicija poskrbela, da bo vestna pri sledenju, kaj se dogaja na tem področju. Hvala vam.

PODPREDSNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Ostalo nam je še nekaj časa. Je še kakšna želja za razpravo? (Ne.)

Zaključujem splošno razpravo o predlogu priporočila.

V skladu z razlago Komisije za Poslovnik z dne 9. 12. 2009 Državni zbor ugotavlja, da je postopek obravnave predloga priporočila končan. S tem zaključujem točko dnevnega reda.

Zaključujem 39. izredno sejo Državnega zbora. Želim vam prijeten večer.

Seja se je končala 6. decembra 2016 ob 19.12.

INDEKS GOVORNIKOV

B

BAČIČ, MARIJA.....	17
BAN, URŠKA.....	6, 7
BIZJAK MLAČAR, MAG. JULIJANA.....	25
BOŃ KLANJŠČEK, MIRJAM.....	22
BOŽIČ TILEN.....	6

C

CINK, MAG. TANJA.....	34
-----------------------	----

D

DIMIC, IVA.....	11, 24, 28, 30, 34, 36, 38, 40, 45
-----------------	------------------------------------

G

GÖNCZ, DR. LÁSZLÓ.....	29
GROŠELJ KOŠNIK, IRENA.....	23

J

JURŠA, FRANC.....	43
-------------------	----

K

KORDIŠ, MIHA.....	10, 18
KOVAČIČ, MARIJA ANTONIJA.....	9

L

LEP ŠIMENKO, SUZANA.....	14, 39
--------------------------	--------

M

MURGEL, DR. JASNA.....	41
MURŠIČ, MAG. BOJANA.....	26

O

OZIMIČ, MILAN.....	5
--------------------	---

P

PIRNAŦ, NINA.....	42
POGAČAR, PETER.....	13, 28, 44
POGAČNIK, MAG. MARKO.....	8
POJBIČ, MARIJAN.....	31
PRIKL, UROŠ.....	13, 15, 36

V

VEBER, JANKO.....	9
VRTOVEC, JERNEJ.....	10, 19, 28

LEGENDA

PS SMC – Poslanska skupina Stranke modernega centra
PS SDS – Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke
PS DeSUS – Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije
PS SD – Poslanska skupina Socialnih demokratov
PS ZL – Poslanska skupina Združena levica
PS NSi – Poslanska skupina Nove Slovenije
PS IMNS – Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti
PS NP – Poslanska skupina nepovezanih poslancev
NeP – Nepovezani poslanec